

Cambodia

Laos

Myanmar

Vietnam

CLMV OUTLOOK

Q1 | 2021

แนวโน้มการฟื้นตัวยังคงแตกต่างกัน โดยเวียดนามฟื้นตัวได้เร็ว
จากภาคการส่งออกที่เข้มแข็ง ในขณะที่เมียนมาฟื้นตัวได้ช้ากว่า
จากทั้งวิกฤติ COVID-19 และความไม่สงบทางการเมือง

Q1 | 2021

CLMV Outlook

ภาวะถดถอยของเศรษฐกิจทั่วโลกและการระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบบอย่างหนักต่อเศรษฐกิจ CLMV ในปี 2020 โดยเวียดนามและเมียนมามีการชะลอตัวลงอย่างชัดเจน ขณะที่เศรษฐกิจลาวและกัมพูชาเผชิญการหดตัวจากปัจจัยด้านลบรายประเทศเพิ่มเติม ในภาพรวมนั้นแม้เศรษฐกิจ CLMV จะมีสัญญาณการฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดในช่วงไตรมาสที่ 2 ของปี 2020 แต่ในช่วงที่ผ่านมาการฟื้นตัวของเศรษฐกิจยังคงเป็นไปอย่างช้า ๆ ยกเว้นเวียดนามซึ่งได้อานิสงส์จากการส่งออกที่แข็งแกร่งและความสำเร็จในการควบคุมการระบาด COVID-19

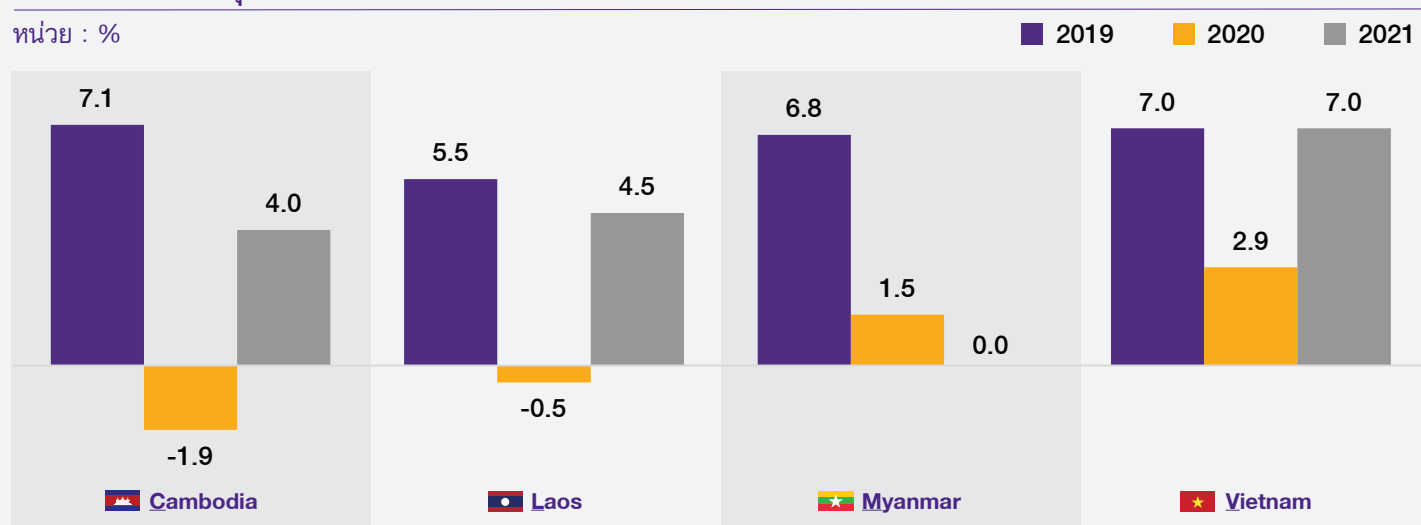
สำหรับในปี 2021 EIC ประเมินว่าการฟื้นตัวเศรษฐกิจ CLMV ในภาพรวมจะยังคงเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปและไม่ยังไม่ทั่วถึง โดยขึ้นอยู่กับสามปัจจัยหลักได้แก่ 1) ประสิทธิภาพของมาตรการควบคุมการระบาด COVID-19 และความคืบหน้าของการฉีดวัคซีนอย่างทั่วถึง 2) ขนาดและประสิทธิภาพของมาตรการภาครัฐเพื่อบรรเทาผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring effects) ระหว่างที่รอการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ภายในภูมิภาค (herd immunity) ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นในปี 2022 และ 3) ปัจจัยเสี่ยงเฉพาะรายประเทศ เช่น ความเสี่ยงการผิมนัดชำระหนี้ของรัฐบาลลาว และสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองที่ปะทุขึ้นในเมียนมา ซึ่งหากเปรียบเทียบกันภายในภูมิภาคแล้วนั้นเศรษฐกิจของเวียดนามน่าจะขยายตัวได้เร็วที่สุดจากทั้งภาคการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่ยังคงขยายตัวและอุปสงค์ภายในประเทศที่ฟื้นตัวได้ดี ในขณะที่เศรษฐกิจของเมียนมามีแนวโน้มชะงักงันต่อเนื่องในปีนี้อาจจากปัจจัยลบทั้งสถานการณ์ระบาดของ COVID-19 ต่อเนื่องและปัญหาความไม่แน่นอนทางการเมือง

EIC ประเมินว่าเศรษฐกิจ CLMV ปี 2021 จะยังฟื้นตัวช้าและมีระดับการฟื้นตัวแตกต่างกันตามระดับการระบาดและความสามารถในการควบคุม COVID-19 และปัจจัยเสี่ยงรายประเทศที่มีแนวโน้มยืดเยื้อ

อัตราการเติบโตของกลุ่มประเทศ CLMV

หน่วย : %

หมายเหตุ : *สำหรับเมียนมา ข้อมูลปี 2021F คือข้อมูลเบื้องต้นประมาณ 2020/2021

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ IMF WB ADB และหน่วยงานภาครัฐในกลุ่มประเทศ CLMV

Add LINE

LINE @scbeic |

www.scbeic.com

SCB
Economic Intelligence Center

CLMV Outlook

Cambodia

- ◆ พื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามเศรษฐกิจโลกและ FDI ที่ทยอยกลับมา โดยเฉพาะจากจีน
- ◆ ความสำเร็จในการควบคุมการระบาดของ COVID-19 และมาตรการทางการคลังเป็นแรงสนับสนุนหลักต่ออุปสงค์ภายในประเทศ
- ◆ ข้อตกลงการค้าเสรีเงินกัมพูชาจะช่วยผลักดันการฟื้นตัวของภาคส่งออกในปี 2021
- ◆ การท่องเที่ยวที่ยังคงซบเซาต่อเนื่องเป็นความเสี่ยงสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

Laos

- ◆ พื้นตัวปานกลางด้วยอานิสงส์จากการกลับมาเปิดด่านค้าชายแดนและการคลายมาตรการ lockdown ในประเทศ
- ◆ การค้าและ FDI ที่กลับมาฟื้นตัวจะช่วยสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ขณะที่อุปสงค์ภายในประเทศทยอยฟื้นตัวอย่างช้า ๆ นอกจากนี้การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานจากจีนจะเป็นแรงพยุ่งสำคัญเช่นกัน
- ◆ มาตรการกระตุ้นทางการคลังจะยังมีขนาดเล็กจากขีดความสามารถในการทำนโยบายการคลัง (fiscal space) ที่จำกัด
- ◆ หนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูงขณะที่เงินกัมพูชาอ่อนค่าลงต่อเนื่อง การขาดแคลนเงินสำรองระหว่างประเทศ และการถูกปรับลดอันดับเครดิต ถือเป็นความเสี่ยงหลักต่อการบริหารจัดการหนี้

Myanmar

- ◆ พื้นตัวช้าท่ามกลางการระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่และความไม่แน่นอนทางการเมือง
- ◆ การส่งออกและอุปสงค์ภายในประเทศมีแนวโน้มฟื้นตัวไปอย่างช้า ๆ หลังทยอยผ่อนคลามาตรการ lockdown
- ◆ FDI จะยังซบเซา เนื่องจากนักลงทุนชะลอแผนการลงทุนออกไปหลังเผชิญความไม่แน่นอนทางการเมือง
- ◆ เหตุการณ์ประท้วงที่ลุกลามในประเทศและแนวโน้มถูกคว่ำบาตรเป็นความเสี่ยงหลักต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

Vietnam

- ◆ การส่งออกที่ขยายตัวได้ดี โดยเฉพาะสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง ยังคงเป็นแรงสนับสนุนหลักของเศรษฐกิจ
- ◆ เศรษฐกิจภายในประเทศกลับคืนสู่ภาวะปกติหลังภาครัฐใช้มาตรการควบคุม COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ◆ เครือข่ายข้อตกลงการค้าเสรีที่กว้างขวางจะช่วยผลักดันการส่งออกและดึงดูด FDI อย่างต่อเนื่องในระยะกลาง
- ◆ ความเสี่ยงที่ต้องจับตาคือการที่กระทรวงการคลังสหรัฐฯ ขึ้นบัญชีเวียดนามเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงิน แม้จะยังไม่มีการตอบโต้จากสหรัฐฯ อย่างไรก็ตามทางการก็ติดตาม

เจาะลึกบทบาทของ RCEP ต่อการพัฒนาในภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV และนัยต่อไทย

- ◆ RCEP จะเป็นการรวมเขตการค้าเสรีภายในภูมิภาคอาเซียน (AFTA) และข้อตกลงการค้าทวิภาคี ASEAN Plus One ระหว่างกลุ่มอาเซียนและคู่ค้าหลักทั้ง 5 ประเทศ (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์) เข้าเป็นเครือข่ายการค้าเดียวกัน ซึ่งจะช่วยลดกำแพงภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิก
- ◆ เมื่อเทียบกับข้อตกลงการค้าขนาดใหญ่ เช่น CPTPP ข้อตกลง RCEP ที่ครอบคลุมขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่กว่า (29% ของ GDP โลก) จะช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอย่างมากจากการกำแพงภาษีที่ลดลง
- ◆ ผลประโยชน์ทางการค้าส่วนใหญ่จะตกอยู่ที่ประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ซึ่งได้ RCEP ช่วยเติมเต็มเครือข่ายการค้าเสรี
- ◆ ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะ CLMVT จะไม่ได้ประโยชน์ด้านการค้ามากนักจาก RCEP เนื่องจากเผชิญกำแพงภาษีในอัตราต่ำอยู่แล้วจากข้อตกลงการค้าทวิภาคีที่มีอยู่เดิม
- ◆ อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ CLMVT จะยังได้ประโยชน์จากการลดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) ภายใต้ขอบเขตที่ครอบคลุมประเด็นการค้าสมัยใหม่ของ RCEP โดยเฉพาะการใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) บนมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด

Add LINE

LINE @scbeic |
www.scbeic.com

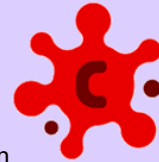
Facts and Figures

Population (2019)	16.49 million
Labor force (2019)	9.35 million
GDP (2019)	27.03 USD billion
GDP per capita (2019)	1,694 USD
GDP by sector (2019)	Agriculture: 21%, Industry: 34%, Services: 39%
Top exports (2019)	Textiles 56%, Footwear 9%, Travel goods 7%

What to watch in 2021

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากนโยบายการกระตุ้นทางการคลังและการผ่อนคลายมาตรการ lockdown

ความคืบหน้าและกำหนดการฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่

Macroeconomic Update

ภาพรวมปี 2020

ธนาคารแห่งชาติกัมพูชาประมาณการในเบื้องต้นว่าเศรษฐกิจของกัมพูชาหดตัว -1.9% ในปี 2020 เป็นผลมาจากการส่งออก การท่องเที่ยว และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ลดลง การแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชาทั้งหมด เนื่องจากอุปสงค์จากต่างประเทศมีผลต่อเศรษฐกิจของกัมพูชาเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การหดตัวนั้นดีกว่าที่ EIC คาดการณ์ไว้ที่ -3.0% เนื่องจากการส่งออกสินค้า (คิดเป็น 54.4% ของ GDP) ที่พลิกกลับมาแข็งแกร่งกว่าที่คาดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และภาคการเกษตร โดย IMF ระบุว่า การส่งออกของกัมพูชาหดตัว -1.4%YOY ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2020 เนื่องจากมาตรการ lockdown ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 2 ทั้งนี้หลังจากผ่านจุดต่ำสุดในเดือนพฤษภาคม การส่งออกก็ค่อย ๆ ฟื้นตัวตามการคลาย lockdown ทั่วโลก เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญได้รับผลกระทบหนักที่สุดโดยหดตัว -16.7%YOY และ -7.0%YOY ตามลำดับในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2020 ในทางกลับกัน สินค้าที่ได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนมาทำงานจากที่บ้านช่วยกระตุ้นการส่งออกแทน ได้แก่ ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ขยายตัวมากถึง 193.8%YOY ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2020 นอกจากนี้ การส่งออกสินค้าเกษตรอย่างผลิตภัณฑ์จากไม้ ข้าว ยาง และปลากุ้งเติบโตเมื่อเทียบกับปี 2019

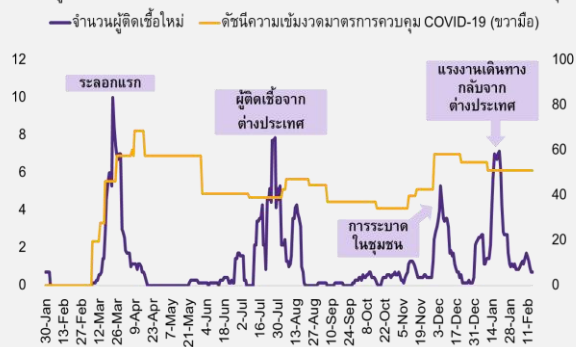
การท่องเที่ยว (14% ของ GDP) และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI: 13.6% ของ GDP) หดชะงักอย่างมีนัย เนื่องจากการปิดพรมแดนและความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ แม้กัมพูชาจะเริ่มอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าประเทศได้ในเดือนพฤษภาคม แต่มาตรการบังคับกักตัว ค่าใช้จ่ายที่เกิดจาก COVID-19 และยอดผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกกลับทำให้ตัวเลขนักท่องเที่ยวไม่เพิ่มขึ้น ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2020 จำนวนนักท่องเที่ยวหดตัวลง -78.2%YOY ส่งผลกระทบอย่างหนักต่อภาคส่วนที่ต้องพึ่งพานักท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ความบันเทิง และร้านอาหาร นอกจากนี้ การระบาดของ COVID-19 ยังทำให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศชะลอตัวลง เนื่องจากนักลงทุนชะลอแผนการออกไปก่อนท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจหดตัว ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2020 มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศที่ไหลเข้าสู่กัมพูชาลดลง -10.1%YOY ซึ่งถือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในภาคการก่อสร้างซึ่งเป็นภาคส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพึ่งพาเม็ดเงินจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน

การยับยั้งการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้สำเร็จทำให้มาตรการ lockdown ในประเทศผ่อนคลายลง และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง โดย ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ กัมพูชายืนยันยอดผู้ติดเชื้อ COVID-19 ที่ 479 ราย เป็นผู้ป่วยที่รักษาหายแล้ว 469 ราย และไม่มีผู้เสียชีวิต แม้จะพบกลุ่มผู้ติดเชื้อภายในประเทศ 41 รายในช่วงสิ้นเดือนพฤศจิกายน แต่ก็สามารถควบคุมการระบาดได้ภายในเดือนธันวาคมโดยใช้เวลา 2 สัปดาห์ และธุรกิจที่เคยได้รับคำสั่งให้ปิดชั่วคราวส่วนใหญ่ได้รับอนุญาตให้กลับมาเปิดได้อีกครั้ง (รูปที่ 1 ซ้ายมือ) ขณะที่ในช่วงหลัง มีการพบผู้ป่วยติดเชื้อในแรงงานกัมพูชาที่เดินทางกลับภูมิลำเนาจากต่างประเทศ แต่ผู้ป่วยทั้งหมดถูกตรวจพบตั้งแต่เดินทางมาถึงและได้ผ่านการกักตัวแล้ว เมื่อมาตรการ lockdown ในประเทศส่วนใหญ่ผ่อนคลายลงแล้ว เศรษฐกิจกัมพูชาแสดงสัญญาณผ่านจุดต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการบริโภคภาคเอกชนและการท่องเที่ยวในประเทศ (รูปที่ 2 ซ้ายมือ) อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของอุปสงค์นั้นเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจหดตัวส่งผลกระทบให้เกิดแผลเป็นทางเศรษฐกิจ ผ่านการเป็นหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้น การว่างงานที่มากขึ้น และรายได้ครัวเรือนที่ลดลง นอกจากนี้ ธนาคารโลกยังคาดการณ์ด้วยว่ารายได้ที่เป็นเงินส่งกลับจากต่างประเทศ (remittance) (5.9% ของ GDP) หดตัวลง -5.2%YOY ในปี 2020 เนื่องจากแรงงานต่างด้าวต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาในช่วง lockdown ทั้งนี้รัฐบาลกัมพูชาได้ใช้มาตรการด้านการคลังและการเงินที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ได้แก่ การโอนเงินให้ประชากร โครงการการปรับโครงสร้างสินเชื่อ และการปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ

รูปที่ 1 : กัมพูชาคลาย lockdown หลังจากควบคุม COVID-19 ได้แล้ว

จำนวนผู้ติดเชื้อ COVID-19 และดัชนีความเข้มงวดมาตรการควบคุม COVID-19

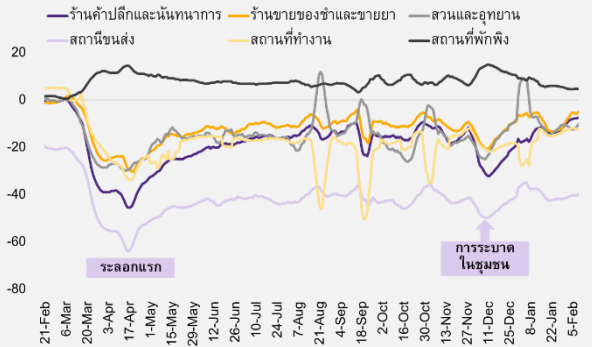
หน่วย : ผู้ติดเชื้อใหม่รายวัน (ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 7 วัน) หน่วย : ดัชนี (100 = เข้มงวดที่สุด)

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ WHO Oxford และ Google

ข้อมูลการเคลื่อนไหวของประชากร (Google Mobility Data)

หน่วย : % การเปลี่ยนแปลงจากฐาน (ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 7 วัน)

แนวโน้มเศรษฐกิจปี 2021

EIC คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของกัมพูชาจะเติบโต 4.0% ในปี 2021 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากอุปสงค์ในประเทศที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการกระตุ้นทางการคลัง และการค้าระหว่างประเทศที่ค่อย ๆ ฟื้นตัว อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ช้าเนื่องจากกำหนดการฉีดวัคซีนยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ กัมพูชายังได้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีจีน-กัมพูชา (CCFTA) และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ซึ่งคาดว่าจะมีการให้สัตยาบันเร็ว ๆ นี้ อย่างไรก็ตาม การเติบโตที่คาดว่าจะอยู่ที่ 4.0% นั้นก็ยังน้อยกว่าค่าเฉลี่ยก่อนหน้านี้ซึ่งอยู่ที่ 7.0% เพราะคาดว่าจะการท่องเที่ยวจะกลับมาเริ่มต้นใหม่อีกครั้งในช่วงสิ้นปี 2021 ทั้งนี้ยังคงมีความเสี่ยงด้านต่ำพร้อมทั้งความไม่แน่นอนสูงจาก 1) ความเสี่ยงที่จะพบผู้ป่วย COVID-19 อีกครั้ง โดยเฉพาะจากแรงงานที่เดินทางกลับภูมิลำเนาจากต่างประเทศ 2) กำหนดการฉีดวัคซีนที่ยังไม่แน่นอน และ 3) ความเสี่ยงต่อเสถียรภาพด้านการเงินจากครัวเรือนที่มีหนี้สูง โดยเฉพาะในภาคส่วนการเงินรายย่อย (ไมโครไฟแนนซ์)

แม้รัฐบาลจะวางแผนบริการฉีดวัคซีนให้ประชากร 80% โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่แผนและกำหนดการฉีดวัคซีนของกัมพูชาในปัจจุบันยังคงไม่ชัดเจน โดยคาดว่ากัมพูชาจะได้รับวัคซีนในฐานะประเทศสมาชิกของโครงการ COVAX แต่ยังไม่มีการกำหนดการที่แน่ชัด โดยส่วนที่เหลือมีแนวโน้มจะต้องจัดซื้อโดยตรงหรือผ่านประเทศพันธมิตร อย่างเช่น จีน ซึ่งตกลงจะจัดหาวัคซีน Sinovac จำนวน 1 ล้านโดส (3% ของประชากร) เนื่องจากกำหนดการฉีดวัคซีนและแหล่งที่มาของวัคซีนยังไม่แน่ชัด การฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่จึงไม่น่าจะเกิดขึ้นภายในปี 2021 และทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่จะฟื้นตัวเต็มที่ต้องล่าช้าออกไป อย่างไรก็ตาม คาดว่าอุปสงค์ในประเทศยังคงค่อย ๆ ฟื้นตัวได้หากยังสามารถควบคุมการระบาดของ COVID-19 ได้ นอกจากนี้ ความคืบหน้าในการฉีดวัคซีนในประเทศคู่ค้าสำคัญอาจกระตุ้นอุปสงค์จากต่างประเทศในปี 2021

การส่งออกคาดว่าจะฟื้นตัวปานกลางตามเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัวดีขึ้น ความคืบหน้าในการฉีดวัคซีนและข้อตกลงการค้าเสรีใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่องค์กรการค้าโลกคาดการณ์ว่าการค้าโลกจะกลับมาฟื้นตัว 7.2% ในปี 2021 ประเทศคู่ค้าลำดับต้น ๆ ของกัมพูชาอย่างสหรัฐฯ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีนมีแนวโน้มจะเริ่มฉีดวัคซีนในวงกว้างในปีนี้ ซึ่งจะช่วยให้มาตรการ lockdown ผ่อนคลายลง และเป็นการเพิ่มอุปสงค์จากต่างประเทศต่อสินค้าของกัมพูชา นอกจากนี้ เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ยังอาจได้ประโยชน์จากแผนกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติมที่เสนอโดยรัฐบาลไบเดน ซึ่งจะช่วยเพิ่มอุปสงค์ให้มากขึ้นเช่นกัน อย่างไรก็ตาม คาดว่าภาคส่วนต่าง ๆ จะฟื้นตัวแตกต่างกันไป อย่างการส่งออกเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว คาดว่าจะฟื้นตัวจากฐานต่ำได้ช้ากว่าภาคส่วนอื่น ๆ เนื่องจากสินค้าเหล่านี้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากรายได้ที่ลดลงและมาตรการที่ให้ประชาชนอยู่บ้าน ในทางกลับกัน สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องในปี 2021 โดยได้ประโยชน์จากการที่ประชาชนเปลี่ยนมาทำงานจากที่บ้าน นอกจากนี้ ข้อตกลง CCFTA และ RCEP ที่มีการลงนามเมื่อเร็ว ๆ นี้ ยังช่วยส่งเสริมให้การส่งออกกลับมาฟื้นตัวในปี 2021 โดยเฉพาะสินค้าเกษตรซึ่งส่วนใหญ่ไม่ต้องเสียภาษีภายใต้ข้อตกลง CCFTA (ดูข้อมูลเพิ่มเติมด้านล่าง)

อย่างไรก็ตาม การส่งออกยังคงมีอุปสรรค ได้แก่ 1) ความเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลกที่กลับมาฟื้นตัวช้ากว่าที่คาดการณ์ไว้เนื่องจาก COVID-19 ระบาดอีกครั้ง 2) ค่าขนส่งที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากขาดแคลนตู้สินค้า 3) การถดถอยสิทธิพิเศษทางการค้า EBA บางส่วน (มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนสิงหาคม 2020) ซึ่งอาจทำให้การส่งออกไปยังสหภาพยุโรปลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในครั้งแรกของปี 2020 และ 4) ความตึงเครียดทางการค้าและการคุ้มครองการค้าภายในประเทศที่เกิดขึ้นทั่วโลก

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคาดว่าจะค่อย ๆ ฟื้นตัวหลังจากที่หดตัวในปี 2020 เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจทั่วโลกที่ดีขึ้นเรียกความมั่นใจของนักลงทุนกลับมา แต่ก็อาจต้องเจอกับผลกระทบจากผลเป็นทางเศรษฐกิจและกำหนดการรับวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ของกัมพูชาที่ยังไม่แน่ชัด หลายโครงการที่เผชิญกับปัญหาการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานหรือต้องเลื่อนโครงการออกไปจะสามารถกลับมาดำเนินการได้ต่อไปในปี 2021 เนื่องจากมีเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้ามาสนับสนุนอีกครั้ง ภาคการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ในฐานะภาคส่วนที่ได้ประโยชน์จากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จะกลับมาเติบโตได้ในปี 2021 หลังจากที่ซบเซาในปี 2020 อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่ฝังลึกจากเศรษฐกิจที่อ่อนแอเป็นเวลานานและการอนุมัติการลงทุนที่ลดลงจะสร้างแรงกดดันต่อการฟื้นตัวในปี 2021 นี้ โดยในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2020 การลงทุนที่ได้รับอนุมัติเติบโตเพียง 1.9%YOY ซึ่งเป็นผลจากโครงการขนาดใหญ่เพียงโครงการเดียวในภาคการท่องเที่ยวที่ได้รับอนุมัติในไตรมาสที่ 3 (3,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ชะลอตัวเมื่อเทียบกับการลงทุนที่ได้รับอนุมัติในปี 2019 ซึ่งขยายตัว 39.0%YOY และในปี 2018 ซึ่งขยายตัว

12.6%YOY เมื่อพิจารณารายประเทศ การลงทุนในประเทศที่ได้รับอนุมัติลดลง -33.8%YOY ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2020 แต่ยังมีสัญญาณที่ดีจากการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง 29.5%YOY ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปี 2020 ในระยะยาว ข้อตกลง CCFTA, RCEP และการแก้ไขกฎหมายการลงทุนที่มีอยู่ตามแผนที่วางไว้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้มีเม็ดเงินจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไหลเข้ามา

ภาคการท่องเที่ยวคาดว่าจะยังคงซบเซาอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2021 จนกว่าประเทศนักท่องเที่ยวหลักที่มาเยือนกัมพูชาจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่สำเร็จ เนื่องจากกัมพูชากำหนดให้นักท่องเที่ยวต้องกักตัวและวางเงินมัดจำ 2,000 ดอลลาร์สหรัฐ จึงคาดว่าภาคการท่องเที่ยวจะยังไม่ฟื้นตัวอย่างเต็มที่ จนกว่ามาตรการนี้จะผ่อนคลาย นอกจากนี้ ประเทศหลัก ๆ ที่มีนักท่องเที่ยวมาเยือนกัมพูชา ซึ่งได้แก่ จีน (35.7% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 2019) เวียดนาม (13.7%) และไทย (7.1%) ต่างกำหนดให้ประชาชนต้องกักตัวเมื่อเดินทางกลับจากต่างประเทศ ยังเป็นอีกปัจจัยทำให้นักท่องเที่ยวซบเซา ดังนั้น จึงคาดว่าภาคการท่องเที่ยวจะฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อมีการสร้างภูมิคุ้มกันหมู่อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีแนวโน้มจะเป็นไปได้ในช่วงปลายปี 2021 หรือช้ากว่านั้น ขณะที่ภาคการท่องเที่ยวในประเทศเริ่มฟื้นตัวได้หลังจากมีการผ่อนคลายมาตรการ lockdown ส่วนใหญ่แล้ว อย่างไรก็ตาม รายได้ครัวเรือนที่ลดลงทำให้การท่องเที่ยวในประเทศไม่สามารถชดเชยรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่หายไปได้ทั้งหมด สภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก (WTTC) ระบุว่า การท่องเที่ยวในประเทศของกัมพูชาคิดเป็นเพียง 23% ของการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวทั้งหมด

สำหรับเศรษฐกิจในประเทศ คาดว่าอุปสงค์ในประเทศจะค่อย ๆ ฟื้นตัว เนื่องจากเริ่มมีการกลับมาดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางส่วนอีกครั้ง การสำรวจของธนาคารโลกเรื่องผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีต่อครัวเรือนในกัมพูชาที่เป็นผลจาก COVID-19 พบว่า การจ้างงานเริ่มทรงตัวในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงสิงหาคม 2020 หลังผ่อนคลายมาตรการ lockdown ส่งผลสัญญาณว่าอุปสงค์ในประเทศเริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง การจ้างงานและรายได้ครัวเรือนมีโอกาสรบตัวดีขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2020 รวมถึงการบริโภคที่น่าจะฟื้นตัวกลับมาด้วย เนื่องจากอุตสาหกรรมหลักอย่างการผลิตและการก่อสร้างเริ่มกลับมาสู่สภาวะปกติ ส่วนมาตรการกระตุ้นทางการคลังอย่างการโอนเงินก็อาจช่วยให้การบริโภคในประเทศกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง

ถึงกระนั้น ผลกระทบจากผลเป็นทางเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 อาจเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศอย่างเต็มที่ ประการแรก ครัวเรือนอาจมีหนี้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากรายได้ที่ลดลง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดภาระหนี้ที่สูงขึ้นและการบริโภคที่ลดลง โดยในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2020 หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงถึง 33.3%YOY แม้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP จะยังอยู่ในระดับต่ำ หรือราว ๆ 20% ของ GDP แต่ก็มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นเนื่องจากหนี้ครัวเรือนยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเศรษฐกิจฟื้นตัวช้าลง คุณภาพสินเชื่อที่แย่ลงจากทั้งภาคธุรกิจและครัวเรือนอาจทำให้เสถียรภาพทางการเงินอยู่ในภาวะเสี่ยง ประการที่ 2 ตลาดแรงงานที่อ่อนแอและการว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้นอาจเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวของอุปสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแรงงานจำนวนมากต้องเปลี่ยนมาทำงานในภาคการเกษตร หรือแรงงานที่ทำงานในต่างประเทศกลับมาหางานในประเทศ ประการสุดท้าย รายได้ที่เป็นเงินส่งกลับจากต่างประเทศ (remittance) อาจหดตัวลงเนื่องจากแรงงานที่ทำงานในประเทศไทยกลับภูมิลำเนาเนื่องจาก COVID-19 ระบาดอีกครั้ง

รัฐบาลกัมพูชาได้ขยายมาตรการบรรเทาผลกระทบจาก COVID-19 จนถึงเดือนมีนาคม 2021 โดยมาตรการเหล่านี้ประกอบไปด้วย 1) การจ่ายเงินรายเดือน 70 ดอลลาร์สหรัฐ (40 ดอลลาร์สหรัฐจากรัฐบาลและ 30 ดอลลาร์สหรัฐจากนายจ้าง) ให้แก่แรงงานที่ถูกเลิกจ้างในภาคส่วนอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว 2) การจ่ายเงินรายเดือน 40 ดอลลาร์สหรัฐแก่แรงงานที่ถูกเลิกจ้างในภาคการ

ท่องเที่ยว 3) แผนการแจกเงินให้แก่ครัวเรือนที่ยากจน 4) การยกเว้นภาษีสำหรับภาคการท่องเที่ยวและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเมืองสำคัญ 5) การลดภาษีหัก ณ ที่จ่ายเหลือ 5% ในปี 2021 และ 10% ในปี 2022 สำหรับสินเชื่อใหม่ ที่สถาบันทางการเงินของกัมพูชาเป็นผู้ปล่อยกู้ (สำหรับสินเชื่อที่มีอยู่แล้วลดเหลือ 10% ในปี 2021) และ 6) การยกเว้นภาษีสำหรับภาคการเคหะและการบิน (รูปที่ 2) ธนาคารโลกคาดการณ์ว่าแผนกระตุ้นเศรษฐกิจที่นำมาใช้ร่วมกันนั้นมีมูลค่าสูงถึง 5% ของ GDP และด้วยหนี้สาธารณะที่ต่ำ (คาดว่าจะอยู่ที่ 32% ของ GDP ในปี 2020 แม้ว่าจะเป็นหนี้ต่างประเทศทั้งหมดก็ตาม) ทำให้อาจมีการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอีก ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะช่วยทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจค่อย ๆ กลับมาฟื้นตัวในปีนี้

รูปที่ 2 : มาตรการทางการคลังและการเงินของกัมพูชา

นโยบาย	รายละเอียด
นโยบายการคลัง	การลดหย่อนภาษี : 1) ยกเว้นภาษีสำหรับบริษัทในอุตสาหกรรมการบินและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเมืองหลัก (มี.ค. 2020 – มี.ค. 2021) 2) ยกเว้นการจ่ายเงินสมทบกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ สำหรับธุรกิจท่องเที่ยวที่ถูกระงับกิจการชั่วคราว (ถึง ก.ค. 2021) 3) ยกเว้นค่าธรรมเนียมการต่อใบอนุญาตประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในปี 2021 4) ลดภาษีหัก ณ ที่จ่ายสำหรับผู้ปล่อยกู้เหลือ 5% ในปี 2021 และ 10% ในปี 2022 สำหรับสินเชื่อใหม่ และเหลือ 10% ในปี 2021 สำหรับสินเชื่อที่มีอยู่แล้ว 5) ลดภาษีเงินได้ต่อบิล 50% สำหรับโรงงานที่สินค้า 20-39% ได้รับผลกระทบจากการกีดกันสิทธิพิเศษทางการค้า EBA และลดภาษีเงินได้ต่อบิล 100% สำหรับโรงงานที่สินค้ามากกว่า 40% ได้รับผลกระทบ เงินกู้ : 1) จัดตั้งกองทุนค้ำประกันสินเชื่อมูลค่ารวม 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ 2) สนับสนุนเงินทุนพิเศษมูลค่ารวม 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐผ่าน ARDB (ธนาคารเพื่อการพัฒนาการเกษตรและชุมชน) และลดอัตราดอกเบี้ยเป็น 5% สำหรับเงินกู้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และ 5.5% สำหรับเงินกู้เพื่อการลงทุน 3) สนับสนุนเงินทุนพิเศษมูลค่ารวม 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ระหว่างธุรกิจ SMEs และสถาบันการเงิน (ครบวงเงินแล้ว) รายได้ครัวเรือน : 1) แรงงานที่ถูกเลิกจ้างจากอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจะได้รับเงินสนับสนุน 70 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (40 จากรัฐบาล และ 30 จากบริษัทผู้จ้าง) ขณะที่แรงงานที่ถูกเลิกจ้างจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะได้รับเงินสนับสนุน 40 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนจากรัฐบาล (บริษัทผู้จ้างเลือกได้ว่าจ่ายสมทบหรือไม่) – ขยายเวลาถึงเดือนมี.ค. 2021 2) จัดตั้งโครงการ cash-for-work เงินทุนรวม 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ 3) แจกเงินสดจำนวน 20 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนสำหรับครัวเรือนรายได้น้อยในชนบท และ 30 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนสำหรับครัวเรือนรายได้น้อยที่อาศัยในเมือง ถึงเดือนมี.ค. 2021 และให้เงินเยียวยาเพิ่มเติมตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวและผู้ป่วย
นโยบายการเงิน	1) เลื่อนการบังคับใช้เกณฑ์การดำรงเงินกองทุนเพื่อรองรับผลขาดทุนในภาวะวิกฤต (Capital Conservation Buffer) ไปเป็นปีหน้า 2) ลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับ Liquidity-Providing Collateralized Operation เป็น 0.5% 3) ลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับบัตรเงินฝาก (Negotiable Certificate of Deposits) 4) ลดอัตราส่วนเงินสำรองขั้นต่ำเป็น 7% สำหรับทั้งเงินฝากสกุลเรียลและสกุลดอลลาร์ 5) ส่งเสริมให้สถาบันการเงินปรับโครงสร้างสินเชื่อ โดยเฉพาะสินเชื่อสำหรับอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ ADB, IMF, ASEAN Briefing และสื่อท้องถิ่น

กัมพูชาลงนามในข้อตกลงการค้าเสรีกับจีน (CCFTA) และ RCEP โดยคาดว่าจะมีการให้สัตยาบันเร็ว ๆ นี้ ธนาคารโลกคาดว่า CCFTA จะยกเลิกภาษีที่เก็บกับสินค้า 98% ที่ส่งออกไปยังประเทศจีน และช่วยเพิ่มการส่งออกจากกัมพูชาไปยังประเทศจีน 25% นอกจากการค้าแล้ว CCFTA คาดว่าจะส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนผ่านการร่วมมือในโครงการเส้นทางสายไหม (Belt and Road Initiative) ส่วนข้อกำหนดอื่น ๆ ในข้อตกลง ได้แก่ การท่องเที่ยว เทคโนโลยี และอีคอมเมิร์ซ สำหรับการส่งออก กัมพูชาจะได้ประโยชน์จาก CCFTA ผ่านการสร้างหลากหลายให้กับภาคส่งออกที่นอกเหนือไปจากเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว โดยประเทศจีนเติบโตและกลายเป็นตลาดการส่งออกที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับ 4 ของกัมพูชา ด้วย CAGR 35.7% ในช่วงปี 2010-2019 คิดเป็นราว ๆ 6.8% ของการส่งออกทั้งหมด สินค้าเกษตรจะได้ประโยชน์จากข้อตกลงเป็นอย่างมาก เนื่องจาก CCFTA ยกเลิกภาษีอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้ยกเลิกไปแล้วในข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน CCFTA เมื่อประกอบกับ RCEP นั้น จะส่งเสริมให้มีการลงทุนโดยตรงจากประเทศจีนเพิ่มขึ้นผ่านระเบียบข้อบังคับที่ผ่อนปรนมากขึ้น เนื่องด้วยจีนเป็นประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ที่สุดของกัมพูชา ทำให้ส่งผลด้านบวกต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและผลิตภาพแรงงาน

ของกัมพูชา โดยร่างกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่กำลังอยู่ในขั้นตอนเตรียมการและจัดทำเพื่อดึงดูดให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกัมพูชาให้มากยิ่งขึ้น

Financial Markets

ธนาคารแห่งชาติกัมพูชaxyayโครงการการปรับโครงสร้างสินเชื่อไปจนถึงกลางปี 2021 ซึ่งตามประกาศนั้นสามารถปรับโครงสร้างสินเชื่อได้สูงสุด 3 ครั้ง โดยไม่กระทบต่อการจัดประเภทของหนี้สิน ภายใต้แนวทางการปรับโครงสร้างสินเชื่อ สถาบันทางการเงินสามารถต่อรองกับลูกหนี้เพื่อลดอัตราดอกเบี้ยและยกเว้นค่าธรรมเนียมได้ ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2020 ของสมาคมไมโครไฟแนนซ์กัมพูชาและธนาคารแห่งชาติกัมพูชาระบุว่า ประมาณ 12.4% ของผู้กู้สินเชื่อไมโครไฟแนนซ์ (ประมาณ 259,000 ราย) มีการปรับโครงสร้างหนี้คิดเป็นประมาณ 17.0% (ประมาณ 1,280 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) จากสินเชื่อไมโครไฟแนนซ์ที่ค้างชำระทั้งหมด โดย ณ วันที่ 3 มกราคม 2021 มูลค่าสินเชื่อไมโครไฟแนนซ์ที่ผ่านการปรับโครงสร้างหนี้แล้วเพิ่มเป็น 1,380 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีผู้กู้ที่ยื่นขอปรับโครงสร้างหนี้ 285,234 ราย (ข้อมูลหนี้ค้างชำระและจำนวนผู้กู้ทั้งหมดของเดือนมกราคมยังไม่ถูกเปิดเผย) สำหรับทั้งภาคสถาบันการเงินในกัมพูชา ธนาคารกลางกัมพูชารายงานว่า ได้มีสินเชื่อที่รับการปรับโครงสร้างหนี้ไปแล้วรวมมูลค่ากว่า 4.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นผู้กู้ 285,074 ราย ณ สิ้นปี 2020

สถานะสินเชื่อผู้บริโภคของกัมพูชาปรับตัวดีขึ้นในไตรมาสที่ 3 ของปี 2020 หลังจากหดตัวอย่างฉับพลันในไตรมาสที่ 2 ตามรายงานของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งกัมพูชาระบุว่า การสมัครขอสินเชื่อของผู้บริโภคปรับตัวดีขึ้นที่ 53%QOQ ในไตรมาสที่ 3 ของปี 2020 หลังจากหดตัวที่ -50%QOQ ในไตรมาสที่ 2 ของปีเดียวกัน ส่งผลสัญญาณว่าอุปสงค์ในประเทศได้ฟื้นตัวขึ้นมาจากจุดต่ำสุดแล้ว อย่างไรก็ตาม อัตราการเติบโตในยอดหนี้สินคงเหลือของผู้บริโภคนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่ 4.35%QOQ ในไตรมาสที่ 3 หลังจากเติบโตเพียงแค่ 0.4%QOQ ในไตรมาสที่ 2 ซึ่งให้เห็นว่า อุปสงค์ยังคงอ่อนแอ สินเชื่อที่ขยายตัวน้อยลงอาจส่งผลกระทบต่อการฟื้นตัวของอุปสงค์ในปีนี้ อัตราหนี้ที่เกินการกำหนดชำระมากกว่า 30 วันลดลงเล็กน้อยเหลือ 2.42% ในไตรมาสที่ 3 เทียบกับ 2.64% ในไตรมาสที่ 2 อย่างไรก็ตาม ตัวเลขนี้ยังถือว่าสูงเมื่อเทียบกับ 1.61% ในไตรมาสที่ 1 ปี 2020 และ 1.06% ในไตรมาสที่ 4 ปี 2019 แม้คาดว่ามาตรการต่าง ๆ อย่างการปรับโครงสร้างหนี้จะเป็นการช่วยลูกหนี้ขณะที่เศรษฐกิจกำลังฟื้นตัว แต่หนี้เสียที่เพิ่มขึ้นก็อาจส่งผลกระทบในแง่ลบต่อเสถียรภาพทางการเงินของกัมพูชา

เศรษฐกิจกัมพูชาคาดว่าจะฟื้นตัวดีขึ้นที่ 4.0% ในปี 2021 หลังจากหดตัว -1.9% ในปี 2020 จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกที่จะค่อย ๆ ปรับตัวดีขึ้น จากความคืบหน้าในการฉีดวัคซีนในประเทศพัฒนาแล้ว และการใช้นโยบายการกระตุ้นทางการคลัง อย่างไรก็ตาม การเติบโตยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยก่อนหน้านี้เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่เป็นอุปสรรค อุปสงค์จากต่างประเทศที่ฟื้นตัวจะช่วยส่งเสริมการส่งออก เนื่องจากประเทศคู่ค้าสำคัญเริ่มมีการฉีดวัคซีน ผ่อนคลายมาตรการ lockdown และใช้แผนกระตุ้นเศรษฐกิจ แม้คาดว่าจะการส่งออกเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวจะฟื้นตัว แต่อุปสงค์ยังคงมีแนวโน้มชะลอตัวเนื่องจากสินค้าเหล่านี้ได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลงและมาตรการ lockdown นอกเหนือจากการถูกกีดกันสิทธิพิเศษทางการค้า EBA บางส่วนโดยสหภาพยุโรป ในทางตรงกันข้าม สินค้าที่ได้ประโยชน์จากการเปลี่ยนมาทำงานจากที่บ้านอย่างสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ และสินค้าเกษตรกลับมีแนวโน้มเติบโตขึ้นต่อเนื่องในปี 2021 นี้ สำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ คาดว่าจะได้เห็นการฟื้นตัวที่ขึ้นเนื่องจากหลายโครงการกลับมาดำเนินการต่อ อย่างไรก็ตาม ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการอนุมัติการลงทุนที่ล่าช้าอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้ไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่ในส่วนของการท่องเที่ยวจะยังไม่สามารถกลับมาดำเนินกิจกรรมใหม่อีกครั้งได้อย่างเต็มที่จนกว่าจะถึงปลายปี 2021 หรือต้นปี 2022 เนื่องด้วยจำนวนผู้ติดเชื้อ COVID-19 ที่เพิ่มขึ้นในต่างประเทศและมาตรการกักตัวที่ยืดเยื้อ

สำหรับเศรษฐกิจในประเทศ อุปสงค์ในประเทศคาดว่าจะค่อย ๆ ฟื้นตัว หากยังสามารถควบคุมการระบาดของ COVID-19 ได้ เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เริ่มกลับมาดำเนินการได้ นอกจากนี้ มาตรการกระตุ้นทางการคลังยังช่วยส่งเสริมให้เกิดรายได้และการบริโภค โดยอาจมีการขยายเวลาใช้มาตรการเหล่านี้เนื่องจากยังมีขีดความสามารถในการใช้นโยบายการคลังเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงสำคัญต่อภาพรวมเศรษฐกิจของกัมพูชาคือ การระบาดของ COVID-19 อีกระลอก และกำหนดการฉีดวัคซีนที่ไม่แน่ชัด ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีแผลเป็นทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้แก่ ตลาดแรงงานที่อ่อนแอ หนี้ที่เพิ่มสูงขึ้น และเงินส่งกลับจากต่างประเทศ (remittance) ที่ลดลงยังเป็นตัวขัดขวางการฟื้นตัวอย่างเต็มกำลังอีกด้วย ความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางการเงินเป็นอีกปัจจัยที่ต้องจับตาเนื่องจากคุณภาพของสินเชื่อที่แย่ลง แต่การปรับโครงสร้างหนี้ก็ช่วยบรรเทาความเสี่ยงจากหนี้เสียได้ ขณะที่เศรษฐกิจฟื้นตัว

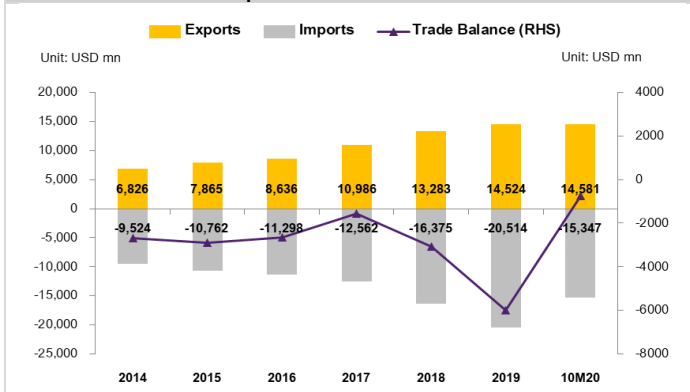
ในระยะกลาง การทำให้เศรษฐกิจมีความหลากหลายและการผสมเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจภูมิภาคจะเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเติบโต โดย CCFTA ที่มีการลงนามเมื่อเร็ว ๆ นี้ จะส่งเสริมและทำให้การส่งออกของกัมพูชามีความหลากหลายมากขึ้น ผ่านการส่งออกไปยังประเทศจีน ทั้งยังส่งเสริมการลงทุนซึ่งอาจเป็นการช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมหลักและผลิตภาพแรงงานในระยะยาวด้วย RCEP เป็นอีกหนึ่งโอกาสสำคัญของกัมพูชาในการขยายตลาดการส่งออก ผ่อนคลายระเบียบข้อบังคับ และดึงดูดนักลงทุนใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ การเปลี่ยนไปผลิตและส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมีแนวโน้มช่วยให้อุตสาหกรรมของกัมพูชาแข็งแกร่งและทำให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงมากขึ้น

Cambodia's Key Indicators

Indicators	Unit	2015	2016	2017	2018	2019	2020P	2021F
Real GDP	% YOY	7.0	6.9	7.0	7.5	7.1	-1.9	4.0
Consumer price index (average)	%	1.2	3.0	2.9	2.4	2.0	2.5	2.9
Current account balance	% of GDP	-8.7	-8.5	-7.9	-12.2	-15.8	-25.4	-16.3
Deposit Rate (end of period)	%	1.4	1.4	1.5	1.4	1.4	1.5	-

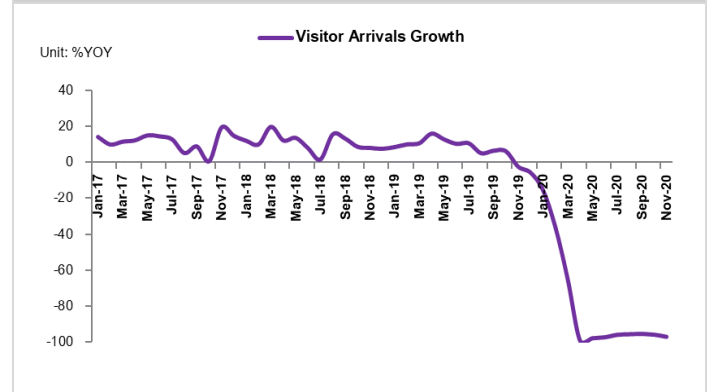
Sources: International Monetary Fund (IMF) and Cambodian Authorities, EIC Analysis

การส่งออกกัมพูชายาวตัวในปี 2020 จากการส่งออกทองเป็นหลัก ซึ่งไม่มีผลสุทธิต่อ GDP

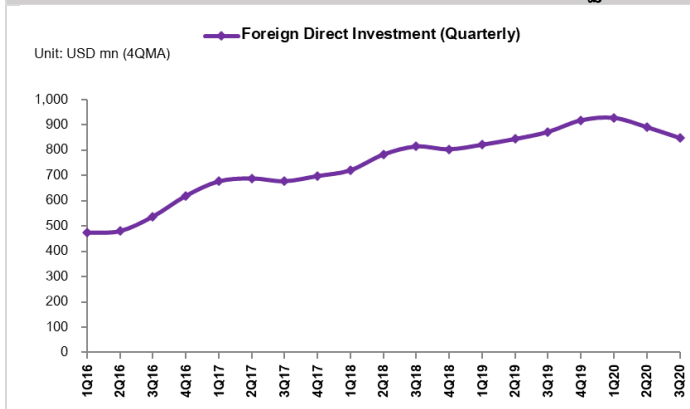
Sources: National Bank of Cambodia

ถึงแม้กัมพูชาจะอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าประเทศได้ แต่ภาคการท่องเที่ยวยังคงซบเซา

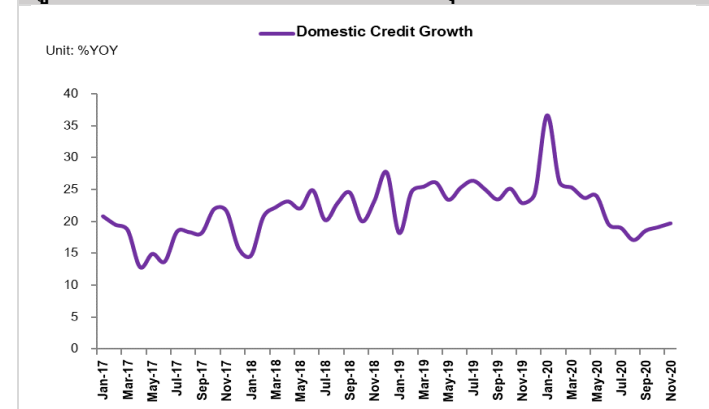
Sources: Ministry of Tourism

FDI ชะลอตัวต่อเนื่องจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ

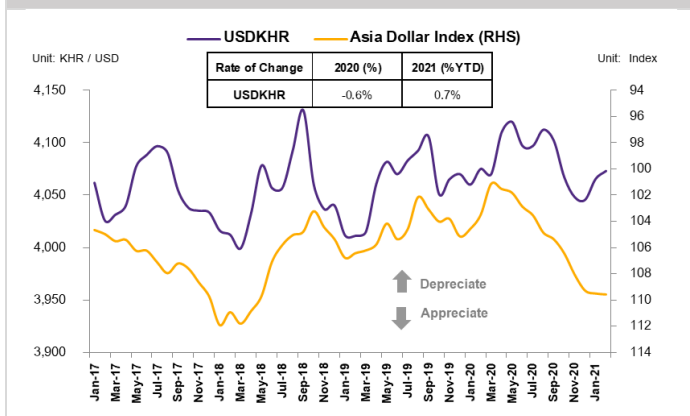
Sources: National Bank of Cambodia

มูลค่าสินเชื่อในประเทศชะลอตัวจากอุปสงค์ที่ลดลง

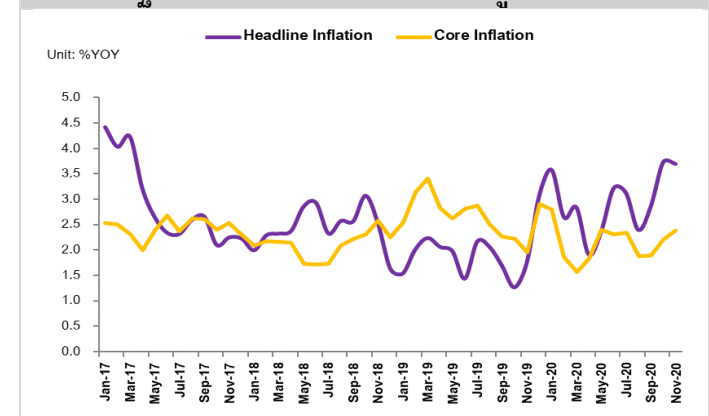
Sources: National Bank of Cambodia

ค่าเงินเรียลอ่อนค่าต่อดอลลาร์สหรัฐนับตั้งแต่ต้นปีสวนทางกับดัชนีค่าเงินเอเชียที่แข็งขึ้น

Sources: Bloomberg

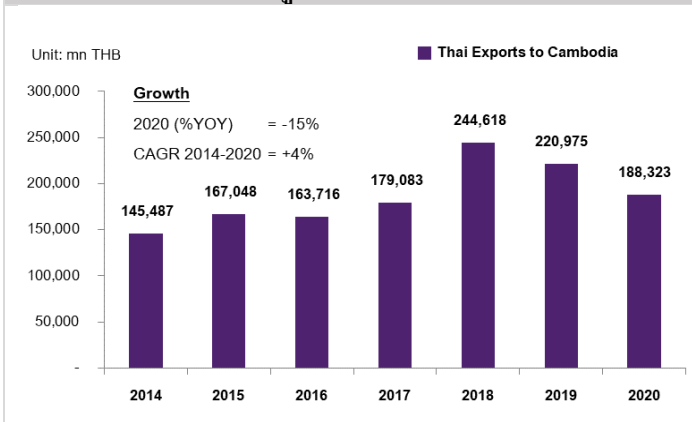
อัตราเงินเฟ้อเร่งตัวขึ้นในเดือนพฤศจิกายนหลังกิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัว นำโดยราคาอาหารที่สูงขึ้น

Sources: National Bank of Cambodia

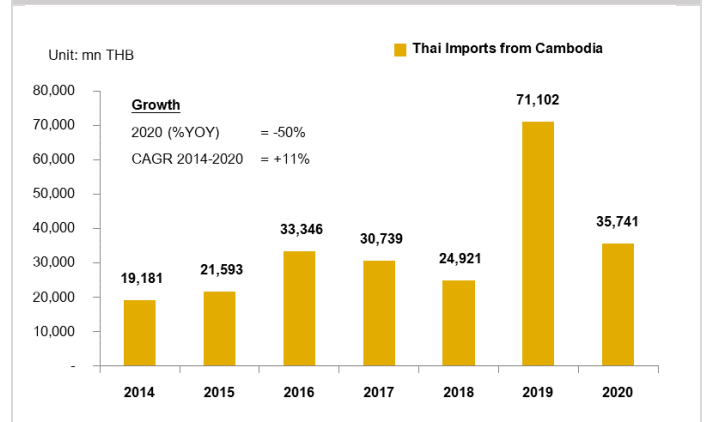
Links with the Thai Economy

การส่งออกไทยไปกัมพูชาหดตัว -15%YOY ในปี 2020 จาก
การส่งออกน้ำมันสำเร็จรูปที่หดตัว -15%YOY

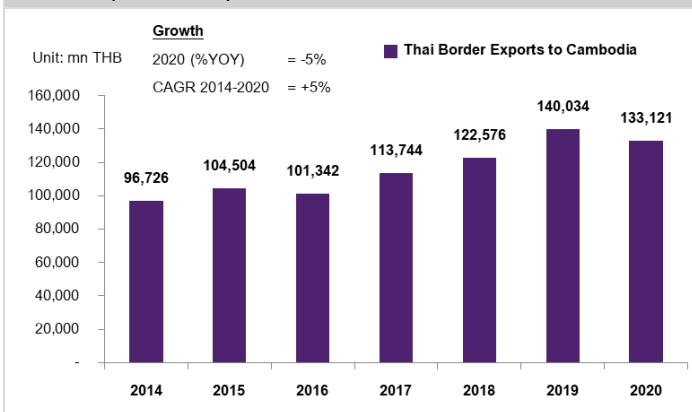
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การนำเข้าไทยจากกัมพูชาหดตัว -50%YOY ในปี 2020 ปัจจัย
หลักมาจากการนำเข้าทองที่ลดลง -77.8%YOY

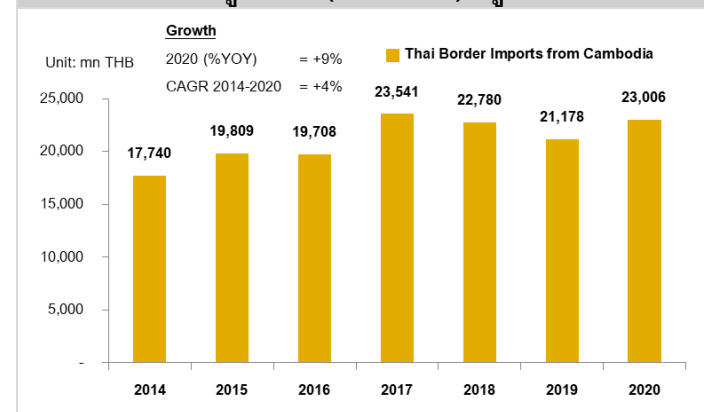
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การส่งออกชายแดนไทยไปกัมพูชาหดตัว -5%YOY ในปี 2020
จากการส่งออกเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ (-4.8%YOY) และ
รถยนต์ (-32.2%YOY) ที่ลดลง

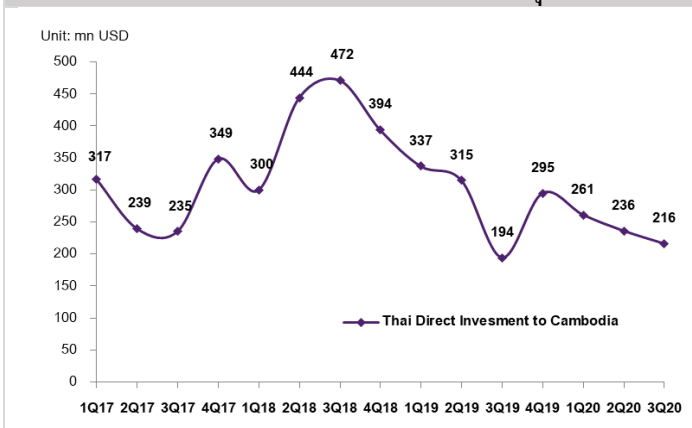
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การนำเข้าชายแดนไทยจากกัมพูชาขยายตัว 9%YOY
นำโดยการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากผัก (35.8%YOY) และ
ผลิตภัณฑ์จากอะลูมิเนียม (34.9%YOY) ที่สูงขึ้น

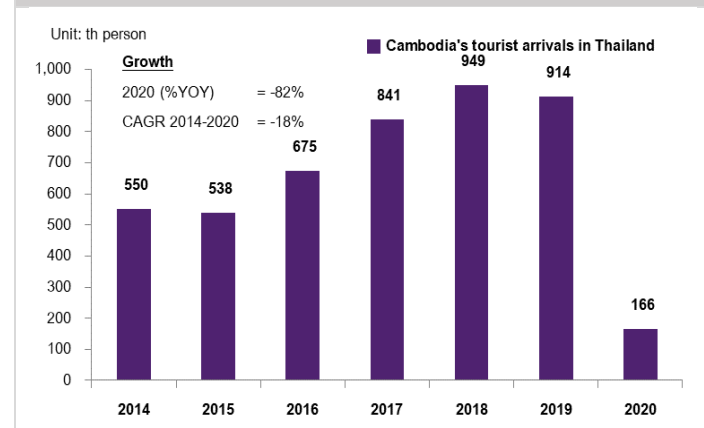
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การลงทุนทางตรงจากไทยไปกัมพูชาซบเซาต่อเนื่องใน
ไตรมาส 3 ปี 2020 จากความเชื่อมั่นของนักลงทุนที่ลดลง

Sources: Bank of Thailand

ไทยรับนักท่องเที่ยวจากกัมพูชาจำนวน 699 คนในไตรมาส 4
ปี 2020 หลังไม่มีนักท่องเที่ยวเลยในช่วงไตรมาส 2-3

Sources: Thailand's Department of Tourism

LAOS

OVERALL ECONOMY

Facts and Figures

Population (2019)	7.17 million
Labor force (2019)	3.81 million
GDP (2019)	18.9 USD billion
GDP per capita (2019)	2,654 USD
GDP by sector (2019)	Agriculture: 15.2%, Industry: 31.4%, Services: 41.3%
Top exports (2019)	Electricity 23%, Copper & Ores 19%

What to watch in 2021

การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ
แผนการฉีดวัคซีน COVID-19
และความคืบหน้าโครงการลงทุน
โครงสร้างพื้นฐาน

ความสามารถการชำระหนี้ที่จำกัด และฐานะระหว่างประเทศที่มีความเปราะบาง

Macroeconomic Update

Economic Outlook

ภาพรวมปี 2020

EIC ประเมินว่าเศรษฐกิจ สปป.ลาว หดตัว -0.5% ในปี 2020 ด้วยแรงกดดันจากการใช้มาตรการ lockdown ทั่วประเทศในเดือนเมษายนปี 2020 รวมถึงการค้าและการเดินทางข้ามแดนที่หยุดชะงัก และรายได้ครัวเรือนที่ลดลง นอกจากนี้ สถานการณ์การระบาดยังซ้ำเติมฐานะการคลังของ สปป.ลาว ที่อ่อนแออยู่เป็นทุนเดิม ส่งผลให้ภาครัฐต้องจำกัดมาตรการกระตุ้นทางการคลัง และยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศ

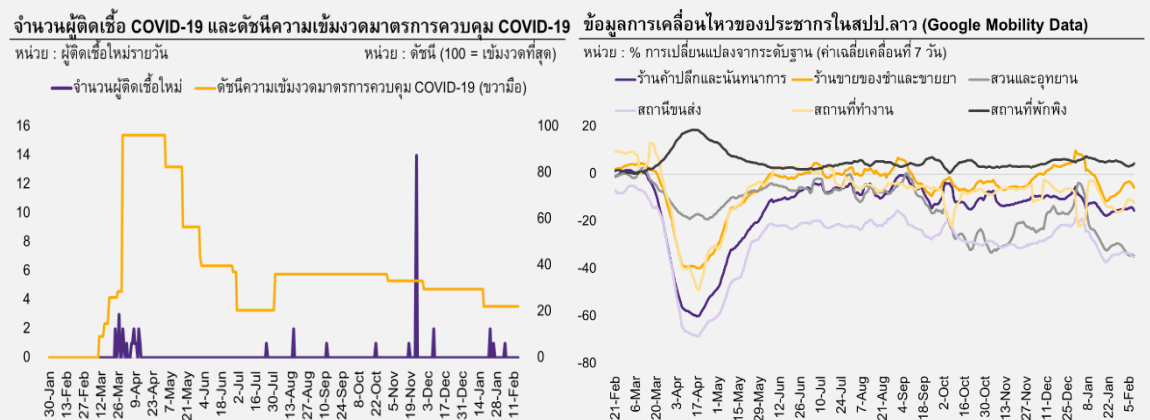
ในฝั่งอุปสงค์ภายนอก การส่งออกขยายตัวเพียง 0.8%YOY ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2020 การส่งออกของ สปป.ลาว กลับมาเติบโตในไตรมาสที่ 3 (5.8%YOY) หลังจากที่หดตัวรุนแรงในไตรมาสที่ 2 (-13.2%YOY) เนื่องจากประเทศคู่ค้าหลัก (ไทย จีน และเวียดนาม) เริ่มคลายมาตรการ lockdown หลังควบคุมการระบาดได้สำเร็จ การส่งออกไฟฟ้า ซึ่งเป็นสัดส่วนหลักยังคงเติบโตแข็งแกร่ง เนื่องจากมีการตกลงปริมาณล่วงหน้าไว้แล้วในสัญญาซื้อขายไฟฟ้า ขณะที่การส่งออกสินค้าเกษตร เช่น ยี่หร่าไม่ได้รับผลบวกจากอุปสงค์ต่อกระดาษและบรรจุภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน การส่งออกวัตถุดิบและเครื่องจักรได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ในประเทศคู่ค้าที่ร่วงลง ขณะที่การปิดด่านพรมแดนชั่วคราวได้ส่งผลลบต่อการค้าระหว่างชายแดน

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ฟื้นตัวจากฐานต่ำในปี 2019 แต่ยังคงอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงก่อนหน้า มูลค่า FDI สุทธิมายัง สปป.ลาว กลับมาเพิ่มขึ้น 24.2%YOY รวมเป็นมูลค่า 721.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2020 หลังจากที่หดตัว -44.4%YOY ในปี 2019 โดยแม้เผชิญการระบาดของ COVID-19 โครงการลงทุนส่วนใหญ่ยังคืบหน้าไปได้เนื่องจากทั้ง สปป.ลาว และจีน (ประเทศผู้ลงทุนหลักใน สปป.ลาว) สามารถควบคุมการระบาดได้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ตัวเลขดังกล่าวยังคงอยู่ต่ำกว่ามูลค่า FDI รวมในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2018 (1.07 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) และปี 2017 (1.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) สะท้อนว่า การฟื้นตัวยังคงอ่อนแอ โดยปัจจัยที่ส่งผลให้ FDI ชะลอตัว ได้แก่ โครงการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำที่คืบหน้าช้าลง (โดยเฉพาะหลังกรณีเขื่อนแตกในปี 2018) และภาระหนี้สาธารณะในระดับสูง ซึ่งจำกัดศักยภาพของรัฐบาลลาวในการดำเนินโครงการลงทุนขนาดใหญ่ ทั้งนี้แม้ว่ามูลค่า FDI สุทธิจะคิดเป็นสัดส่วนเพียง 4.2% ของ GDP แต่ถือเป็นตัวแปรสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานใน สปป.ลาว รวมถึงโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ และการเชื่อมต่อกับภูมิภาค

การท่องเที่ยวยังคงซบเซาจากการระบาดของ COVID-19 การควบคุมชายแดนและมาตรการกักตัวที่เข้มงวดส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า สปป.ลาว ร่วงลงอย่างหนักตั้งแต่เกิดการระบาด โดยนอกจากภาคการท่องเที่ยวแล้ว มาตรการปิดพรมแดนยังจำกัดการเดินทางของแรงงานต่างด้าวไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงการจ้างงานและรายได้ส่งกลับประเทศ

สำหรับภาคภายในประเทศ กิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวหลังการระบาดได้สำเร็จ แต่อุปสงค์ภายในประเทศยังคงถูกกดดันจากรายได้ที่ลดลง โดย ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2021 สปป.ลาว มีรายงานผู้ติดเชื้อ COVID-19 รวม 45 ราย และรายล่าสุดส่วนใหญ่เป็นผู้ติดเชื้อจากต่างประเทศ ทางลาวได้ผ่อนคลายนโยบายมาตรการ lockdown ลงจากระดับสูงสุดเมื่อเดือนเมษายน 2020 ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทยอยฟื้นตัว (รูปที่ 1) อย่างไรก็ตาม มาตรการ lockdown ได้ทิ้งรอยแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring effect) ไว้กับรายได้ภาคครัวเรือน รายงานผลสำรวจ “Monitoring COVID-19 impacts on Households in Lao PDR” โดยธนาคารโลกเผยว่า 47.7% ของครัวเรือน สปป.ลาว มีรายได้ลดลงในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2020 เมื่อเทียบกับเดือนมีนาคม 2020 ทั้งนี้ท่ามกลางการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ซบเซาอยู่แล้วก่อนเกิดวิกฤตการระบาดของ COVID-19 จะยิ่งซ้ำเติมรายได้ภาคครัวเรือนของ สปป.ลาว ซึ่งอ่อนแออยู่เป็นทุนเดิม โดยธนาคารโลกคาดว่ารายได้จากเงินส่งกลับ (remittance) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 1.5% ของ GDP จะหดตัวลง -4.7%YOY ในปี 2020 ขณะเดียวกันด้วยขีดความสามารถในการทำนโยบายการคลังที่จำกัด มาตรการกระตุ้นทางการคลังส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่ที่เพียงเงินสนับสนุน และเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งคาดว่าจะไม่เพียงพอต่อการชดเชยการสูญเสียรายได้ นอกจากนี้ เนื่องจากเศรษฐกิจนอกระบบใน สปป.ลาว มีขนาดใหญ่ มาตรการสนับสนุนดังกล่าวจึงยังไม่สามารถเข้าถึงผู้คนได้เป็นวงกว้าง

รูปที่ 1 : สปป.ลาว ผ่อนคลายมาตรการ lockdown หลังสามารถควบคุมการระบาดได้สำเร็จ

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ WHO, Oxford และ Google

แนวโน้มเศรษฐกิจปี 2021

EIC คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจ สปป.ลาว จะกลับมาเติบโต 4.5% ในปี 2021 ด้วยแรงสนับสนุนจากการคลายมาตรการ lockdown ในประเทศ อุปสงค์ที่ฟื้นตัวจากประเทศคู่ค้าและประเทศผู้ลงทุน รวมถึงการเปิดช่องทางค้าชายแดน อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจยังมีแนวโน้มเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เนื่องจากขีดความสามารถในการทำนโยบายการคลังที่จำกัดจะเป็นแรงกดดันต่อมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ ในระยะยาว ฐานะการคลังที่อ่อนแอจะส่งผลถึงศักยภาพการเติบโตของประเทศด้วยเช่นกัน จากภาระดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น รวมถึงโครงการลงทุนและความเชื่อมั่นจากนักลงทุนที่ลดลง ทั้งนี้แนวโน้มเศรษฐกิจ สปป.ลาว ยังมีความไม่แน่นอนสูง ทั้งยังเผชิญความเสี่ยงด้านต่ำจาก 1) COVID-19 ที่เสี่ยงกลับมาระบาด โดยเฉพาะในช่วงที่ความคืบหน้าของแผนกระจายวัคซีนยังไม่ชัดเจน 2) การเลื่อนการผ่อนคลายนโยบายมาตรการ

ปิดช่องทางค้าชายแดน 3) ภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและการผลิตไฟฟ้า และ 4) ความเสี่ยงการผิดนัดชำระหนี้

สปป.ลาว คาดว่า จะยังไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) ได้ในปี 2021 เนื่องจากกระบวนการอนุมัติและการกระจายวัคซีนเป็นไปอย่างล่าช้าและยังคลุมเครือ สปป.ลาว จะได้รับวัคซีนจากผู้ผลิต 3 ราย คือ 1) Sputnik V บริษัทสัญชาติรัสเซีย จำนวน 2 ล้านโดส คาดว่าจะได้รับวัคซีนภายในสิ้นปี 2021 และครอบคลุม 14% ของประชากรทั้งประเทศ 2) Sinopharm บริษัทสัญชาติจีน แต่ยังไม่มีการสรุปรายละเอียดการรับวัคซีนที่แน่ชัด (ได้รับวัคซีนแล้วจำนวนหนึ่งในเดือนธันวาคมปี 2020) และ 3) COVAX ทางกรมประเมินว่าภายในปี 2021 ประชากร สปป.ลาว จะได้รับวัคซีนคิดเป็นสัดส่วน 20% และครอบคลุมถึง 50% ในปี 2022 ซึ่งหมายความว่า สปป.ลาว จะยังไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้ภายในปีนี้ ส่งผลให้การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ยิ่งล่าช้าออกไป อย่างไรก็ตาม อุปสงค์ภายในประเทศคาดว่าจะกลับมาขยายตัวได้เนื่องจากผู้ติดเชื้อในประเทศยังมีน้อย ขณะที่อุปสงค์จากต่างประเทศจะทยอยฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามความคืบหน้าของการฉีดวัคซีนในจีนและไทย ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าและผู้ลงทุนสำคัญ อย่างไรก็ตาม ความคืบหน้าเกี่ยวกับวัคซีนใน สปป.ลาว ที่ยังคลุมเครืออาจทำให้แผนการเปิดพรมแดนล่าช้าออกไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงการฟื้นตัวของการค้าและการท่องเที่ยว

การส่งออกมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปในปี 2021 เนื่องจากเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักเติบโตดีขึ้น การส่งออกไฟฟ้า (สัดส่วน 22%) จะยังขยายตัวต่อเนื่อง ด้วยแรงส่งจากอุปสงค์ที่แข็งแกร่งจากไทยและเวียดนาม การเปิดโรงงานไฟฟ้าพลังงานน้ำแห่งใหม่ และสัญญาซื้อขายไฟฟ้าที่ตกลงปริมาณไว้แล้วล่วงหน้า ขณะที่สินค้าส่งออกอื่น ๆ จะได้ผลบวกจากอุปสงค์ที่ฟื้นตัวขึ้นในประเทศคู่ค้าเช่นกัน โดยเฉพาะวัตถุดิบ เครื่องจักร และสินค้าเกษตร สำหรับการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน (supply chain disruption) คาดว่าจะปรับตัวดีขึ้นหลังกลับมาเปิดพรมแดน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงด้านต่ำยังคงมีอยู่สูงจากสถานการณ์ COVID-19 ที่กลับมาระบาดในประเทศคู่ค้า ซึ่งอาจเป็นแรงกดดันต่ออุปสงค์และส่งผลกระทบต่อความต้องการปิดพรมแดนต่อไป นอกจากนี้ ภัยแล้งยังมีความเสี่ยงต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ ทั้งนี้ความคืบหน้าของการเจรจา RCEP จะเป็นผลดีต่อการส่งออกของ สปป.ลาว แต่ผลประโยชน์จากการเข้าร่วม RCEP อาจค่อนข้างจำกัดเนื่องจาก สปป.ลาว เป็นสมาชิกในข้อตกลงการค้าเสรีหลายฉบับของอาเซียนอยู่แล้ว

FDI มีแนวโน้มฟื้นตัวปานกลางในปี 2021 โดยเศรษฐกิจจีนที่ฟื้นตัวแข็งแกร่งจะส่งผลให้ FDI กลับมาเพิ่มขึ้นเนื่องจากจีนถือเป็นประเทศผู้ลงทุนหลักของ สปป.ลาว หนึ่งในโครงการร่วมทุนของทั้งสองประเทศคือทางรถไฟจีน-ลาว ปัจจุบันก่อสร้างเสร็จสิ้นไปแล้ว 56% (ระหว่างเวียงจันทน์-หลวงพระบาง) และวางแผนเปิดให้บริการภายในสิ้นปี 2021 ขณะที่ทางด่วนจีน-ลาวส่วนย่อย (ระหว่างเวียงจันทน์และวังเวียง) ซึ่งวิ่งขนานไปกับทางรถไฟเปิดทำการแล้วในปี 2020 สำหรับโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำร่วมกับจีน เช่น เขื่อนसानะคาม ยังคงอยู่ในแผนดำเนินงาน แต่อาจเผชิญความเสี่ยงจากประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและกระแสดักค้ำจากประเทศเพื่อนบ้าน อีกความเสี่ยงที่อาจกดดันการฟื้นตัวของ FDI ใน สปป.ลาว คือหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งจะทำให้รัฐบาลลาว ต้องเลือกโครงการลงทุนที่จะเดินหน้าต่ออย่างระมัดระวังและเลี่ยงการผูกมัดกับโครงการขนาดใหญ่ นอกจากนี้ อันดับเครดิตประเทศที่จัดอยู่ในกลุ่ม speculative อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติในระยะข้างหน้าอีกด้วย

ภาคการท่องเที่ยวจะยังซบเซาต่อเนื่องเกือบทั้งปี 2021 เมื่อดูจากแผนการฉีดวัคซีนในปัจจุบัน คาดว่า สปป.ลาว จะยังไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้ภายในปี 2021 หมายความว่าภาครัฐจะยังไม่มีแนวโน้มยกเลิก การปิดพรมแดนและมาตรการกักตัวในเร็ว ๆ นี้ ในขณะเดียวกัน ประเทศนักท่องเที่ยวหลักของ สปป.ลาว ทั้งจีน ไทย และเวียดนามต่างยังดำเนินมาตรการกักตัวสำหรับผู้เดินทางกลับประเทศอย่างเข้มงวด ซึ่งยิ่งลด โอกาสจากนักท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเทศ อย่างไรก็ตาม ภาคการท่องเที่ยว สปป.ลาว น่าจะกลับมาฟื้นตัว อย่างค่อยเป็นค่อยไป หลังจากที่ประเทศข้างต้นเริ่มฉีดวัคซีนเป็นวงกว้าง (ประมาณช่วงปลายปี 2021 ถึงต้นปี 2022) สำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศคาดว่า จะฟื้นตัวได้จากการทยอยผ่อนคลามาตรการ lockdown และมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากภาครัฐ อย่างไรก็ตาม กลุ่มประชากรในประเทศที่มีขนาดเล็ก (7.3 ล้านคน เทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติรวม 4.8 ล้านคนในปี 2019) รวมถึงกำลังซื้อที่อ่อนแอเป็นตัวเลขที่บ่งชี้ว่า การท่องเที่ยวภายในประเทศเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถช่วยให้รายได้การท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวได้เต็มที่

อุปสงค์ภายในประเทศจะยังฟื้นตัวต่อเนื่องจากการคลายมาตรการ lockdown การว่างงานและการ สูญเสียรายได้คาดว่าจะทยอยปรับตัวดีขึ้นตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงภาคอุตสาหกรรมหลัก ที่กลับมาดำเนินการผลิต ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้การบริโภคภาคเอกชนกลับมาขยายตัวได้ อย่างไรก็ตาม อุปสงค์ ภายในประเทศจะยังไม่กลับมาฟื้นตัวอย่างเต็มที่จากผลของแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring factor) ผลเป็นแรก คือการระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้อัตราว่างงานของ สปป.ลาว พุ่งสูงขึ้นเป็น 25% ในเดือนกรกฎาคม 2020 อ้างอิงจากรายงานของธนาคารโลก โดยบัญชีสมดุลของครัวเรือน (household balance sheet) ซึ่งเปราะบางอยู่แล้วจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจอาจยิ่งย่ำแย่ลง และเป็นแรงกดดันต่อการฟื้นตัวของ การบริโภคภาคเอกชน ขณะที่มาตรการปิดพรมแดนจะทำให้ สปป.ลาว เสียรายได้จากเงินส่งกลับอย่างต่อเนื่อง ผลเป็นที่สอง การอ่อนค่าของเงินกีบอาจดันราคาการนำเข้า ส่งผลให้เงินเฟ้อสูงขึ้นตาม จนเป็นแรงกดดันต่อ การบริโภคภายในประเทศ

นอกจากนี้ ชีตความสามารถในการทำนโยบายการคลังที่จำกัดอาจส่งผลให้มาตรการกระตุ้นทางการคลัง ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ ที่ผ่านมารัฐบาลลาวได้ใช้มาตรการ กระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการแจกเงินสด ลดภาษี และออกสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (รูปที่ 2) อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าว ยังถือว่าขนาดเล็ก คิดเป็นเพียง 0.2% ของ GDP และยังไม่ได้ครอบคลุมการช่วยเหลือไปถึงกลุ่มแรงงาน นอกกระบบเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากภาครัฐยังไม่สามารถใช้มาตรการกระตุ้นทางการคลังที่มีขนาดใหญ่ขึ้น คาดว่าอุปสงค์ภายในประเทศจะฟื้นตัวไปอย่างช้า ๆ และเผชิญความไม่แน่นอนสูง ทั้งนี้รัฐบาลลาวอาจตัดสินใจ ลดการจ้างงานข้าราชการใหม่ ซึ่งจะส่งผลถึงตัวเลขการจ้างงานภาครัฐ

รูปที่ 2 : มาตรการทางการคลังและการเงินของ สปป.ลาว

นโยบาย	รายละเอียด
นโยบายการคลัง	1) ลูกจ้าง (ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ) ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5 ล้านกีบต่อเดือนจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ ระหว่างเดือน เม.ย. - มิ.ย. 2) ยกเว้นภาษีเงินได้ระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายนสำหรับธุรกิจที่มีรายรับระหว่าง 50-400 ล้านกีบ 3) ขยายเวลาการยื่นภาษีสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเวลา 3 เดือน 4) ขยายเวลาการเสียภาษีถนน (road tax) ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 5) เลื่อนการจ่ายเงินสมทบกองทุนประกันสังคมของภาคธุรกิจเป็นเวลา 3 เดือน 6) ขยายเส้นตายการยื่นรายงานการเงินประจำปีสำหรับธุรกิจถึงวันที่ 30 เมษายน 7) ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าที่ใช้ในควบคุมการระบาดของ COVID-19 8) ให้เงินสมทบ 500,000 กีบสำหรับผู้ว่างงานที่อยู่ในโครงการประกันสังคม 9) โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับธุรกิจ SME มูลค่ารวม 2 แสนล้านกีบผ่านธนาคารพาณิชย์ พร้อม วางแผนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพิ่มเติมมูลค่า 1.8 ล้านล้านกีบสำหรับการฟื้นตัวหลังช่วง COVID-19
นโยบายการเงิน	1) ลดอัตราส่วนเงินสำรองขั้นต่ำเป็น 8% สำหรับเงินฝากสกุลต่างประเทศ และ 4% สำหรับเงินฝากสกุลกีบ 2) ส่งเสริมให้ธนาคารปรับโครงสร้างสินเชื่อสำหรับอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ 3) ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี 2017 โดยลดลง 1% (อัตราดอกเบี้ยใหม่ : 3% สำหรับสินเชื่อ < 1 สัปดาห์, 4% สำหรับสินเชื่อ > 1 สัปดาห์ และ 9% สำหรับ สินเชื่อระยะยาว 2 สัปดาห์ - 1 ปี)

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ ADB, IMF และสำนักข่าวท้องถิ่น

ระดับหนี้สาธารณะของ สปป.ลาว มีแนวโน้มสูงขึ้นในระยะกลาง ธนาคารโลกประเมินว่าระดับหนี้สาธารณะของ สปป.ลาว จะเพิ่มขึ้นเป็น 73.4% ของ GDP ในปี 2021 (จาก 69.1% ในปี 2020) และการขาดดุลการคลังจะอยู่ที่ราว -6.8% ของ GDP (จาก -7.6% ในปี 2020) สปป.ลาว จะยังแบกรับภาระหนี้สาธารณะในระดับสูงต่อไปในระยะข้างหน้า จากเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวช้ากว่าคาดการณ์และการลงทุนต่อเนื่องในโครงการผลิตไฟฟ้าพลังงานน้ำ กลายเป็นแรงกดดันต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า ภาระหนี้ยังส่งผลกระทบอย่างมากต่อเสถียรภาพการคลังของประเทศ โดยธนาคารโลกประเมินว่า สปป.ลาว จะมีภาระหนี้ในรูปเงินสกุลต่างประเทศรวมราว 1.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในช่วง 5 ปีข้างหน้า เทียบกับเงินสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ที่ระดับ 1.26 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ เดือนพฤศจิกายน 2020

สำหรับ สปป.ลาว การระดมทุนเพิ่มเติมอาจเผชิญต้นทุนที่สูงขึ้นเนื่องจากมีทางเลือกจำกัด โดยอาจต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่า หากระดมทุนจากแหล่งภายนอก (external financing) เนื่องจาก สปป.ลาว ถูกปรับลดอันดับเครดิตลงสู่ระดับ extremely speculative ทั้งจาก Moody's (Caa2) และ Fitch Ratings (CCC) นอกจากนี้ เงินก๊อปปี้เงินดอลลาร์ต่ำลงต่อเนื่องเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐและเงินบาท ส่งผลให้ภาระหนี้ในรูปเงินสกุลต่างประเทศยิ่งเพิ่มสูงขึ้น โดยพันธบัตรส่วนใหญ่อยู่ในรูปเงินสกุลดอลลาร์ สำหรับการลงทุนจากแหล่งภายในประเทศ ธนาคารโลกประเมินว่าตลาดเงิน สปป.ลาว อยู่ในภาวะที่ปริมาณพันธบัตรมีมากกว่าความต้องการซื้อ (undersubscription) เนื่องจากตลาดเงินภายในประเทศยังมีการพัฒนาต่ำ ทั้งยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างต่าง ๆ จนการลงทุนต้องพึ่งพาธนาคารกลางเป็นหลัก ซึ่งอาจกลายเป็นแรงกดดันให้อัตราเงินเพื่อเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ สปป.ลาว ต้องหาแหล่งระดมทุนอื่นในระยะยาว หนึ่งในตัวเลือกที่มีโอกาสเป็นไปได้คือเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรน (concessional loan) จากจีน ซึ่งเป็นเจ้าหนี้หลักของ สปป.ลาว และมีส่วนร่วมในการปรับโครงสร้างหนี้ของประเทศผ่านการร่วมทุนจัดตั้ง Electricite du Laos Transmission Company Limited (EDL-T) นอกจากนี้ รัฐบาลลาวได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะเดินหน้าแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่มีผลประกอบการขาดทุนให้เป็นเอกชน โดยเป็นหนึ่งในช่องทางการระดมทุน

ภาระหนี้สาธารณะในระดับสูงจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะข้างหน้า ในระยะสั้นภาระหนี้จะจำกัดขีดความสามารถในการใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของภาครัฐ ส่วนในระยะกลางความเสี่ยงการผิดชำระหนี้อาจทำให้นักลงทุนสูญเสียความเชื่อมั่นต่อการลงทุนใน สปป.ลาว ทั้งนี้รัฐบาลลาวมีแนวโน้มที่จะลดการกู้ยืม ซึ่งจะส่งผลให้ต้องลดโครงการลงทุน ลดการจ้างงานของภาครัฐ และชะลอการปฏิรูปเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ออกไป

Financial
Markets

เงินก๊อปปี้เงินดอลลาร์ต่ำลงต่อเนื่องในปีนี จากปัจจัยเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ในปี 2020 เงินก๊อปปี้เงินดอลลาร์ 4.7% เทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นผลจาก 2 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกคือการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่อง ธนาคารโลกรายงานว่า สปป.ลาว ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดคิดเป็น 11.3% ของ GDP ในปี 2020 เนื่องจากรายได้ภาคการท่องเที่ยวและเงินส่งกลับลดลง สำหรับปี 2021 คาดว่าการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดจะปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยขาดดุลอยู่ที่ราว 9.5% ของ GDP ปัจจัยที่สองคือ FDI ที่เริ่มหยุดนิ่งเมื่อเทียบกับช่วงก่อนปี 2018 และคาดว่าจะกลับมาฟื้นตัวได้เพียงปานกลางในปี 2021 นี้ จากการถูกปรับลดอันดับเครดิต ภาระหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูง และความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ปัจจัยสุดท้ายคือภาระหนี้ในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งจะทำให้อุปสงค์ต่อเงินดอลลาร์สหรัฐยิ่งเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ สปป.ลาว ถือเป็นประเทศที่ใช้เงินดอลลาร์สหรัฐอย่างแพร่หลาย คนในประเทศจึงอาจหันมาถือเงินดอลลาร์สหรัฐมากกว่าหากเงินก๊อปปี้เงินดอลลาร์ต่ำลงต่อเนื่อง

ระดับเงินสำรองระหว่างประเทศของ สปป.ลาว จะยังอยู่ต่ำกว่า 3 เดือนของมูลค่าการนำเข้า จากการเห็นในรูปเงินสกุลต่างประเทศและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ณ เดือนกันยายนปี 2020 เงินสำรองระหว่างประเทศของ สปป.ลาว สามารถรองรับมูลค่าการนำเข้าได้เพียง 2.5 เดือน แม้มูลค่าเงินสำรองจะเพิ่มสูงขึ้นมากในเดือนกรกฎาคมสวนทางกับการนำเข้าที่ลดลง โดยปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการสะสมมูลค่าเงินสำรองระหว่างประเทศ ได้แก่ ภาระหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูง การอ่อนค่าของเงินกีบ และการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งคาดว่าจะยังต่อเนื่องในปี 2021 ทั้งนี้แม้ว่ามูลค่าเงินสำรองระหว่างประเทศจะเพิ่มขึ้น 42%YOY ณ เดือนกันยายนปี 2020 แต่ธนาคารโลกตั้งข้อสังเกตว่า เป็นการเพิ่มขึ้นจากข้อตกลงแลกเปลี่ยนเงินจำนวน 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐกับจีน และเนื่องจากข้อตกลงกำหนดให้ สปป.ลาว ใช้เงินจำนวนดังกล่าวสำหรับจ่ายมูลค่าการนำเข้าจากจีน ดังนั้น ผลบวกต่อการชำระหนี้ต่างประเทศจึงค่อนข้างจำกัด

EIC's View

เศรษฐกิจ สปป.ลาว จะขยายตัวปานกลางราว 4.5% ในปี 2021 หลังจากหดตัว -0.5% ในปี 2020 ปัจจัยบวกที่จะสนับสนุนการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจคือการควบคุมการระบาดของ COVID-19 ได้สำเร็จ ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐสามารถผ่อนคลายมาตรการ lockdown และกิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาขยายตัว สำหรับการส่งออกจะได้แรงส่งจากอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นในประเทศคู่ค้าหลัก แต่การฟื้นตัวมีแนวโน้มเป็นไปอย่างช้า ๆ โดยจะเร่งตัวขึ้นหากสามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จ และภาครัฐผ่อนคลายมาตรการปิดพรมแดน ส่งผลให้การค้าชายแดนและการเดินทางข้ามแดนของแรงงานย้ายถิ่นกลับมาฟื้นตัวได้ ทางด้าน FDI คาดว่าจะฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปเช่นกัน ด้วยแรงส่งจากโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานร่วมกับจีนและโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ แต่ความเสี่ยงจากเสถียรภาพการคลังของ สปป.ลาว อาจเป็นตัวจุดรั้งการฟื้นตัวของ FDI ในขณะเดียวกัน การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับความคืบหน้าการฉีดวัคซีนเป็นหลัก จึงคาดการณ์ได้ว่าการท่องเที่ยวจะยังคงซบเซาต่อเนื่องในปีนี้ เนื่องจากทั้งลาวและประเทศนักท่องเที่ยวหลัก น่าจะยังไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จก่อนช่วงสิ้นปี 2021 ถึง 2022

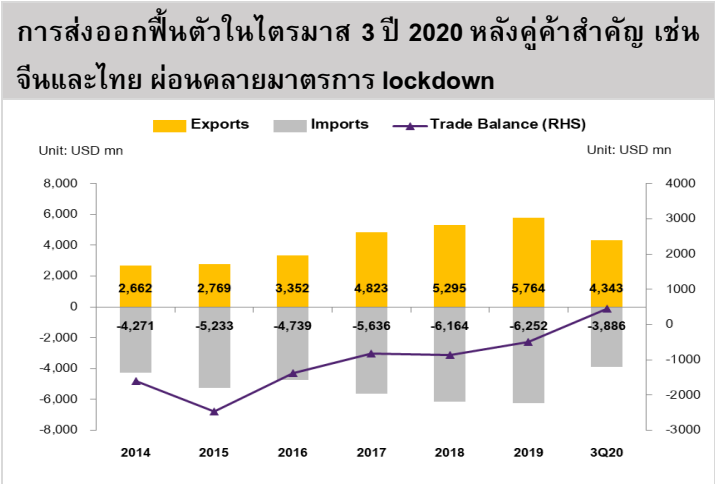
อย่างไรก็ดี ผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring factor) จะเป็นแรงกดดันไม่ให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยจากแผนดำเนินการฉีดวัคซีนที่คืบหน้าล่าช้าทำให้คาดการณ์ได้ว่าอุปสงค์ภายในประเทศจะยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่ จนกว่าจะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จ ขณะที่ตัวเลขการว่างงานและการสูญเสียรายได้คาดว่า จะทยอยปรับตัวดีขึ้นเพียงเล็กน้อย ส่งผลให้การบริโภคภาคเอกชนฟื้นตัวได้ช้า ซึ่งแหล่งรายได้บางส่วน เช่น เงินส่งกลับประเทศ คาดว่าจะฟื้นตัวได้อย่างเชื่องช้าเช่นกัน สำหรับมาตรการกระตุ้นทางการคลังจะยังมีขนาดเล็กและไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการเติบโตของรายได้ เนื่องจากภาครัฐมีขีดความสามารถในการทำนโยบายการคลังที่จำกัด นอกจากนี้ ภาวะเงินเฟ้อในสินค้ากลุ่มอาหารจากการอ่อนค่าต่อเนื่องของเงินกีบ อาจเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการบริโภคในปี 2021

ปัจจัยเสี่ยงหลัก : ภาระหนี้ในรูปเงินสกุลต่างประเทศที่อยู่ในระดับสูง ขณะที่ฐานะการคลังและฐานะระหว่างประเทศอยู่ในภาวะเปราะบาง การระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้ภาระหนี้สาธารณะของ สปป.ลาว เพิ่มสูงขึ้นมากเนื่องจากภาครัฐจัดเก็บรายรับได้น้อยลงสวนทางกับการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น โดยภาระหนี้ต่างประเทศคาดว่าจะอยู่ที่ราว 1.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐไปจนถึงปี 2025 เทียบกับทุนสำรองระหว่างประเทศซึ่งอยู่ที่ราว 1.26 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ การอ่อนค่าต่อเนื่องของเงินกีบจะยิ่งทำให้ภาระหนี้เพิ่มสูงขึ้นเพราะหนี้สาธารณะส่วนใหญ่อยู่ในรูปเงินสกุลต่างประเทศ โดย สปป.ลาว มีทางเลือกการระดมทุนเพิ่มเติมที่จำกัดและอาจมีต้นทุนสูง เนื่องจากอันดับเครดิตของประเทศจัดอยู่ในกลุ่ม extremely speculative และตลาดเงินภายในประเทศยังด้อยพัฒนา ดังนั้น สปป.ลาว จึงอาจจำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนจากธนาคารกลาง หรือเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนทั้งจากผู้ให้กู้รายเดียว (bilateral loan) และหลายราย (multilateral loan) ปัญหาหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูงจะเป็นแรงกดดันต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ สปป.ลาว ในระยะกลาง ผ่านการลดจำนวนโครงการลงทุนภาครัฐ การลดการจ้างงานข้าราชการ และ FDI ที่ร่วงลงจากความเสี่ยงการผิดนัดชำระหนี้ ในขณะเดียวกัน การขาดแคลนเงินทุนอาจส่งผลให้แผนปฏิรูปเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการปฏิรูปเศรษฐกิจ สปป.ลาว เดินหน้าได้อย่างจำกัดและล่าช้าออกไป

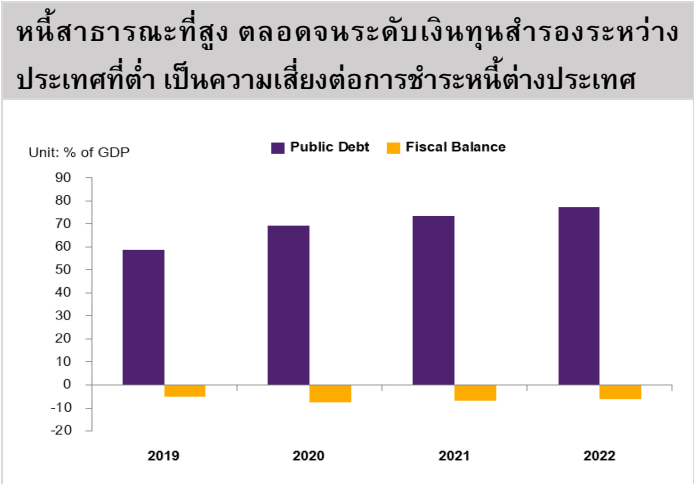
Laos' Key Indicators

Domestic Demand	Unit	2015	2016	2017	2018	2019	2020P	2021F
Real GDP	% YOY	7.3	7.0	6.8	6.3	5.5	-0.5	4.5
Consumer price index (average)	%	1.3	1.8	0.7	2.0	3.3	6.5	4.9
Current account balance	% of GDP	-22.4	-11.0	-10.6	-12.0	-6.4	-8.7	-7.7
Policy rate (end of period)	%	4.5	4.3	4.0	4.0	4.0	3.0	-

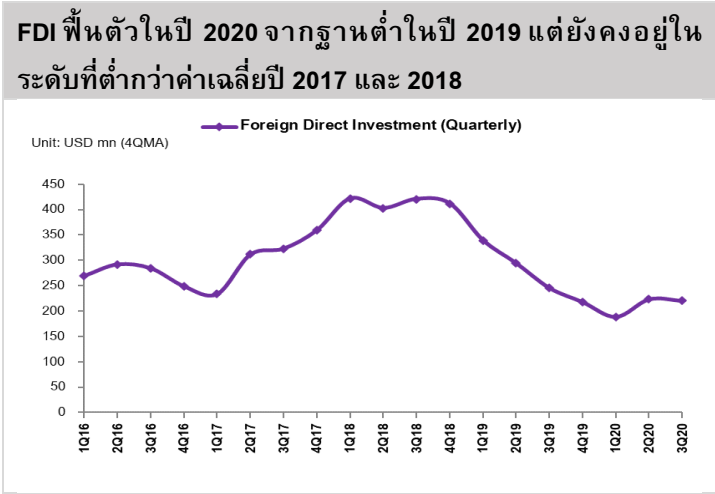
Sources: International Monetary Fund (IMF) and Lao Authorities, EIC Analysis

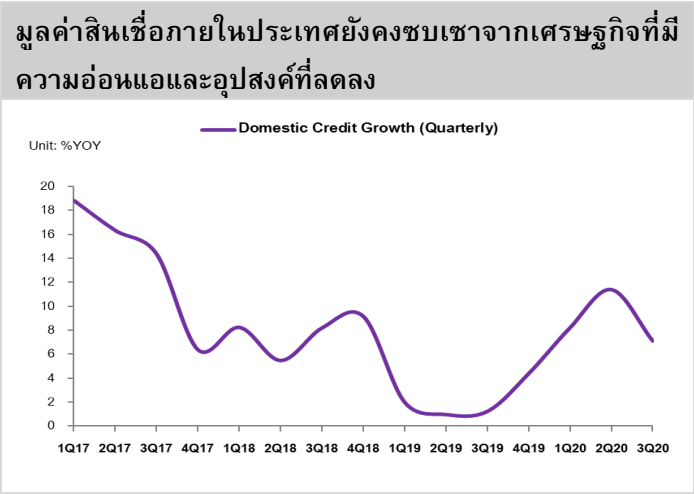
Sources: Bank of the Lao PDR

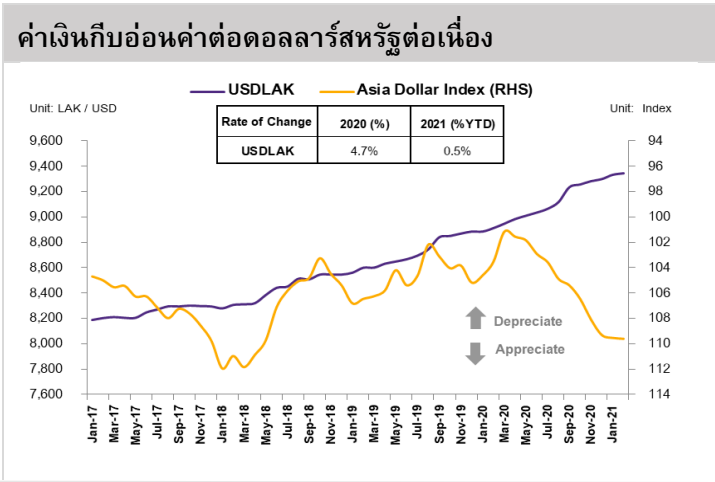
Sources: World Bank

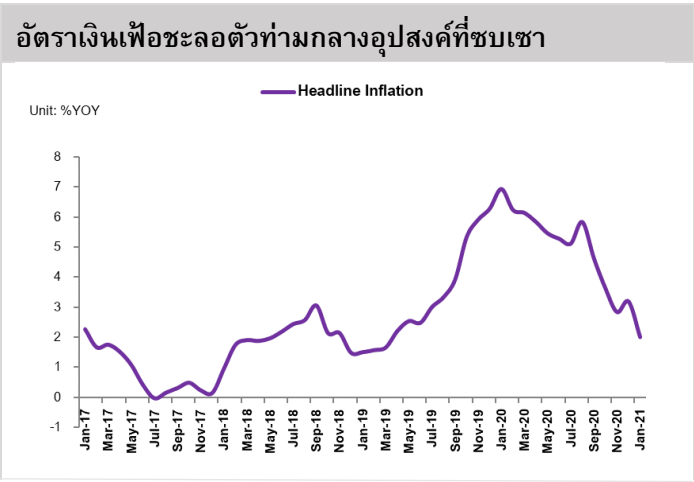
Sources: Bank of the Lao PDR

Sources: Bank of the Lao PDR

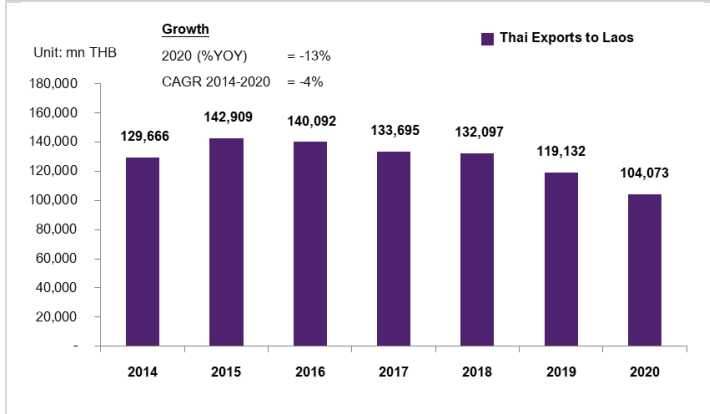
Sources: Bloomberg

Sources: Lao Statistics Bureau

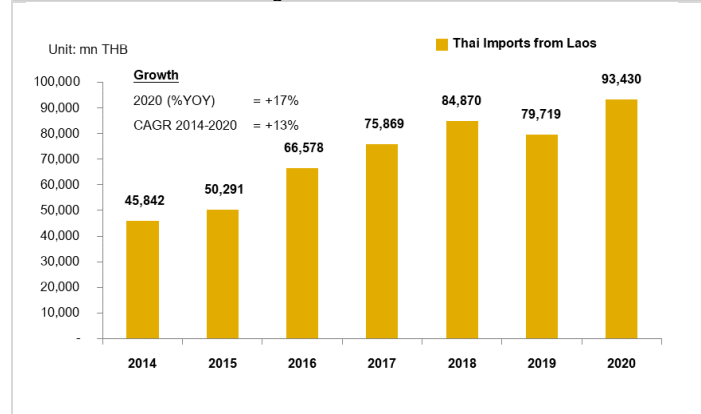
Links with the Thai Economy

การส่งออกไทยไปลาวหดตัว -13%YOY ในปี 2020 จากการส่งออกน้ำมันสำเร็จรูป (-29.7%YOY) และรถยนต์และชิ้นส่วน (-29.7%YOY) ที่ลดลง

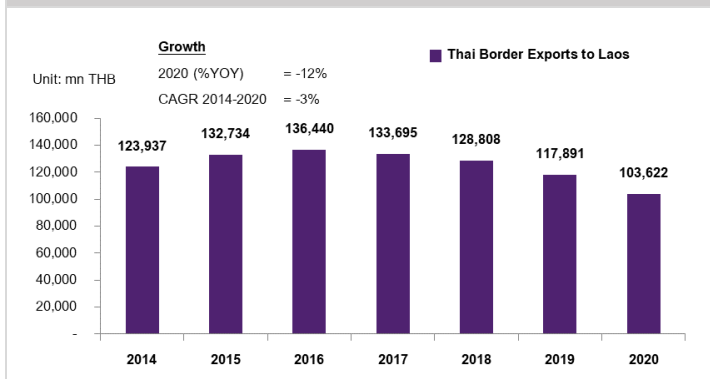
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การนำเข้าไทยจากลาวขยายตัว 17%YOY ในปี 2020 โดยได้ปัจจัยสนับสนุนจากการนำเข้าไฟฟ้าที่ขยายตัว 27.4%YOY และทองคำที่ขยายตัวสูง

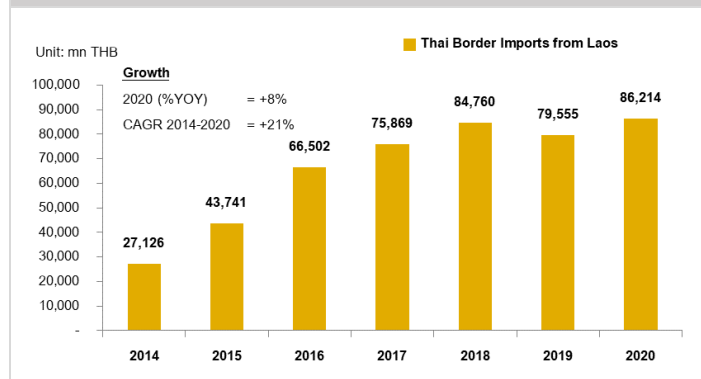
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การส่งออกชายแดนไทยไปลาวหดตัว -12%YOY จากการส่งออกน้ำมันดีเซลที่หดตัว -32.9%YOY

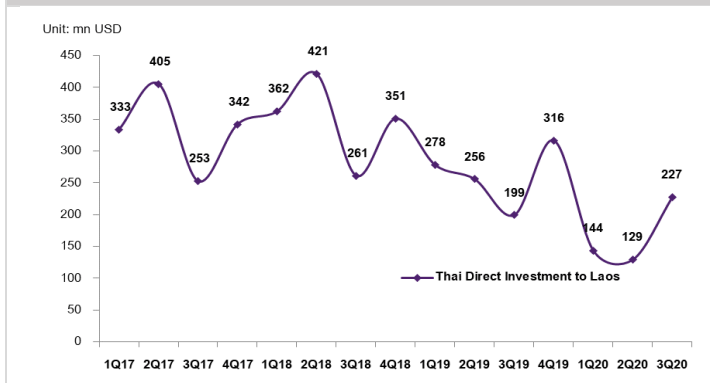
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การนำเข้าชายแดนไทยจากลาวขยายตัว 8%YOY โดยมาจากการนำเข้าไฟฟ้าที่ขยายตัว 27.4%YOY เป็นหลัก

Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การลงทุนโดยตรงจากไทยไปลาวฟื้นตัวในไตรมาส 3 ปี 2020 หลังมีการผ่อนคลายมาตรการ lockdown ในทั้งสองประเทศ

Sources: Bank of Thailand

นักท่องเที่ยวจากลาวเริ่มกลับมาไทยแล้ว หลังมีการผ่อนคลายมาตรการปิดประเทศ แต่ยังคงเป็นจำนวนที่น้อยมาก

Sources: Thailand's Department of Tourism

Facts and Figures

Population (2019)	54.05 million
Labor force (2019)	24.69 million
GDP (2019)	76.09 USD billion
GDP per capita (2019)	1,407.81 USD
GDP by sector (2019)	Agriculture: 21.4%, Industry: 38.0%, Services: 40.7%
Top exports (2019)	Textile 31%, Natural Gas 22%

What to watch in 2021

สถานการณ์ด้าน
การเมืองและเศรษฐกิจ
หลังรัฐประหาร

มาตรการควบคุม
COVID-19 และความ
คืบหน้าของวัคซีน

Macroeconomic Update

Economic Outlook

ภาพรวมปีงบประมาณ 2019/2020

EIC คาดว่าเศรษฐกิจของเมียนมาจะเติบโตเพียง 1.5% ในปีงบประมาณ 2019/2020 (ตุลาคม 2019 ถึง กันยายน 2020) เท่านั้น ลดลงอย่างมากจากปีงบประมาณก่อนหน้านี้ที่เติบโต 6.8% เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกและมาตรการ **lockdown** ที่เข้มงวดและยืดเยื้อเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ **COVID-19** โดยยังคงมีการใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม การจำกัดการรวมกลุ่ม และการเคอร์ฟิว ส่วนมากในครึ่งหลังของปีงบประมาณนี้ และยังกระชับมาตรการให้เข้มงวดขึ้นเมื่อเกิดการระบาดระลอกที่ 2 แม้ไตรมาสแรกจะเติบโตอย่างแข็งแกร่ง แต่การระบาดและมาตรการ **lockdown** ก็ส่งผลกระทบต่อตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมียนมาอย่างการส่งออก การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และการผลิตในช่วงที่เหลือของปีงบประมาณ

การส่งออก (26.4% ของ GDP) ชะลอตัวแต่ยังคงอยู่ในทิศทางบวก (3.6%YOY ในปีงบประมาณ 2019/2020) อันเนื่องมาจากสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์แร่ธาตุ ทั้งนี้การส่งออกสินค้าภาคการผลิตซึ่งคิดเป็น 53% ของการส่งออกทั้งหมดโดยประมาณ หดตัว -2.9%YOY เนื่องจากมาตรการ **lockdown** ในประเทศคู่ค้า ขัดขวางอุปสงค์จากนอกประเทศที่มีต่อสินค้าอย่างเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า อย่างไรก็ตามการส่งออกยังได้แรงหนุนจากสินค้าเกษตร (14.2%YOY) และผลิตภัณฑ์แร่ธาตุ (27.7%YOY) ซึ่งเป็นสินค้าที่ได้ประโยชน์จากมาตรการให้อยู่บ้านและอุปสงค์ที่แข็งแกร่งจากประเทศจีน แม้การส่งออกจะแสดงสัญญาณการฟื้นตัวที่ดีในช่วงปลายปีงบประมาณนี้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการ **lockdown** ทั่วโลกที่ผ่อนคลายลง แต่ก็เกิดความเสี่ยงใหม่จากจำนวนผู้ติดเชื้อ **COVID-19** ที่เพิ่มขึ้นอีกครั้งอย่างรุนแรง รวมถึงความเสี่ยงการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและการปิดพรมแดนที่อาจเกิดขึ้น โดยเป็นผลมาจากการรัฐประหารโดยกองทัพ

มูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิ (Net FDI inflows) (3.3% ของ GDP) หดตัว -3.8%YOY ในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2019/2020 เนื่องจากนักลงทุนชะลอโครงการออกไปก่อน อันเป็นผลมาจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและข้อจำกัดในการเดินทาง เนื่องจากเมียนมากำลังอยู่ในขั้นตอนการเปิดเสรีอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เพราะเมียนมาต้องปฏิรูปเชิงโครงสร้างและบูรณาการเข้ากับห่วงโซ่การผลิตโลก ในทางตรงข้าม การลงทุน

โดยตรงจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติพื้นตัวกลับมาแข็งแกร่งที่ 32.9%YOY หรืออยู่ที่ 5,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากฐานต่ำในปีงบประมาณ 2018/2019 โดยส่วนใหญ่แล้วเพิ่มมาจากภาคส่วนพลังงานและอสังหาริมทรัพย์ แม้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเติบโต แต่มูลค่าการลงทุนจริงกลับมีแนวโน้มที่จะไม่เป็นไปตามที่คาดไว้ เนื่องจากเศรษฐกิจของเมียนมาจะเผชิญกับความเสี่ยงที่ท้าทายเป็นอย่างยิ่งในปีงบประมาณ 2020/2021

เมียนมายังคงปิดรับการท่องเที่ยว (2.4% ของ GDP) เนื่องจากเที่ยวบินระหว่างประเทศถูกระงับชั่วคราวตั้งแต่เดือนมีนาคม 2020 โดยการท่องเที่ยวในประเทศเริ่มต้นอีกครั้งในเดือนมิถุนายน 2020 ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากแคมเปญกระตุ้นของรัฐบาล แต่การท่องเที่ยวยังคงชะงักเนื่องจากผู้คนยังกังวลในการเดินทาง มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 และกำลังซื้อที่อ่อนแอลง เนื่องด้วยการระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 การท่องเที่ยวจึงน่าจะยังคงชะงักต่อไป การปิดพรมแดนและมาตรการกักตัวก็ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดน กิจกรรมทางเศรษฐกิจในเมืองที่อยู่บริเวณชายแดน และแรงงานที่ทำงานในประเทศเพื่อนบ้านเช่นกัน ตามรายงานของสำนักบริหารแรงงานต่างด้าวแห่งประเทศไทย จำนวนแรงงานชาวเมียนมาค่อย ๆ ลดลงตั้งแต่เดือนมีนาคม 2020

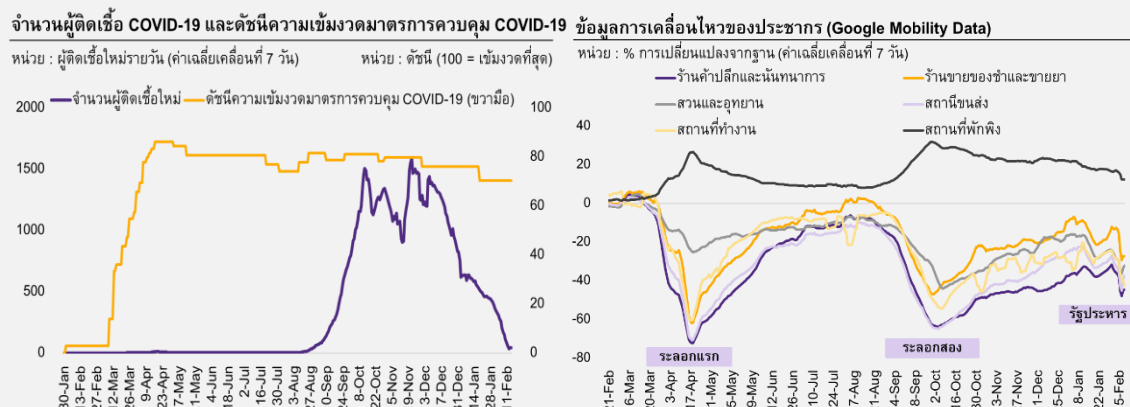
ด้านในประเทศ มาตรการ lockdown ที่ยืดเยื้อทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจชะงักเป็นอย่างมาก ทั้งบริษัทและครัวเรือนต่างได้รับผลกระทบจากการควบคุม COVID-19 และอุปสงค์ที่ลดลง ส่งผลให้รายได้และการจ้างงานลดลงด้วย นอกจากนี้ ธนาคารโลกยังคาดการณ์อีกว่า รายได้จากการส่งเงินกลับประเทศ (Remittances) ซึ่งคิดเป็น 2.8% ของ GDP จะหดตัว -7.1%YOY ในปี 2020 การบริโภคในประเทศชะงัก เห็นได้จากยอดขายรถยนต์ในประเทศที่ลดลง -21.6%YOY ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2020 ยิ่งไปกว่านั้น กิจกรรมการผลิตก็ได้รับผลกระทบจากการ lockdown ด้วย เมื่อดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคการผลิตตกลงต่ำถึง 29.0 ในเดือนเมษายน 2020 และยังคงหดตัวจนถึงเดือนมิถุนายน 2020 การระบาดระลอกที่ 2 ของ COVID-19 ยิ่งซ้ำเติมผลกระทบเหล่านี้ ทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจแย่ลง และยิ่งจุดโอกาสการเติบโตในปีงบประมาณ 2020/2021 อย่างไรก็ดี รัฐบาลได้มีการใช้มาตรการทางการเงินและการคลังเพื่อกระตุ้นการเติบโต เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย 300 bps โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ และแผนการโอนเงินสดโดยมาตรการที่วางแผนไว้ทั้งหมดคิดเป็น 3% ของ GDP

ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2021 เมียนมายืนยันตัวเลขผู้ติดเชื้อ COVID-19 ที่จำนวน 141,637 ราย ซึ่งรักษาหายแล้ว 130,465 ราย และเสียชีวิต 3,190 ราย แม้ว่าจำนวนผู้ติดเชื้อรายวันจะลดลงจากจำนวนสูงสุดซึ่งมากกว่า 1,000 คนต่อวัน แต่ยังคงมีการบังคับใช้มาตรการควบคุมการระบาดอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม การเกิดรัฐประหารทำให้การบังคับมาตรการเหล่านี้มีความไม่แน่นอนสูงขึ้น (รูปที่ 1 ซ้ายมือ) โดยเจ้าหน้าที่รัฐค่อย ๆ ผ่อนคลายข้อบังคับบางประการ เช่น อนุญาตให้ธุรกิจและตลาดเปิดทำการอีกครั้งหากมีการใช้มาตรการป้องกัน ทั้งนี้การอารยะขัดขืน (Civil Disobedience Movement) ในเมียนมา ได้ส่งผลให้การตรวจหาเชื้อ COVID-19 ลดลงอย่างฉับพลัน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ยอดผู้ป่วยใหม่ลดลงอย่างรวดเร็วในระยะหลัง

การระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 ส่งผลร้ายแรงต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้นกว่ารอบแรก เนื่องจากจำนวนผู้ติดเชื้อจากการระบาดรอบนี้สูง ธนาคารโลกระบุว่า มีบริษัทที่รายงานว่ายอดขายลดลง และต้องปิดตัวชั่วคราวเพิ่มมากขึ้นในเดือนตุลาคมเมื่อเทียบกับเดือนพฤษภาคม โดยเฉพาะในเมืองสำคัญ ของย่างกุ้งและมัณฑะเลย์ นอกจากนี้ ยังมีรายงานว่าครัวเรือนมีรายได้ลดลงและอัตราการว่างงานสูงขึ้นด้วย ข้อมูลการเคลื่อนไหวของประชากรยังคงอยู่ต่ำกว่าระดับก่อนเกิด COVID-19 ค่อนข้างมาก ทั้งยังฟื้นตัวได้ช้ากว่า

ระลอกแรก (รูปที่ 1 ขวามือ) ในเดือนมกราคม 2021 ดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อภาคการผลิตชี้ให้เห็นว่า ภาคการผลิตของเมียนม่ายังคงหดตัวเป็นเดือนที่ 4 หลังจากถึงจุดต่ำสุดในเดือนตุลาคม 2020 เมื่อเทียบกับการระบาดระลอกแรกที่ดัชนีกลับมาขยายตัว 3 เดือนหลังจากถึงจุดต่ำสุด โดยการระบาดที่ยืดเยื้อที่นำไปสู่การขยายระยะเวลาการควบคุมคือความเสี่ยงด้านต่ำที่สำคัญต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของเมียนมา เมื่อมีการใช้วัคซีนอย่างแพร่หลายและมีการผ่อนคลายการ lockdown เราอาจได้เห็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัวอย่างช้า ๆ แต่ยังคงซบเซาเนื่องจากผลกระทบจากแผลเป็นทางเศรษฐกิจและความไม่แน่นอนทางการเมือง

รูปที่ 1 : การ lockdown ที่เข้มงวดทำให้ผู้ติดเชื้อ COVID-19 ลดลง แต่การเคลื่อนไหวก็ลดลงเช่นกัน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ WHO Oxford และ Google

แนวโน้มเศรษฐกิจในปีงบประมาณ 2020/2021

EIC ปรับลดคาดการณ์ GDP ของเมียนมาในปีงบประมาณ 2020/2021 เป็น 0% (จาก 4.0% ก่อนหน้านี้ และ 1.5% ในปีงบประมาณ 2019/2020) เนื่องจากความเสี่ยง 2 ประการ ได้แก่ มาตรการควบคุม COVID-19 ที่ยืดเยื้อและความไม่แน่นอนทางการเมือง การกระชับมาตรการ lockdown อีกครั้ง จะสร้างแรงกดดันต่อการเติบโตในครึ่งแรกของปีงบประมาณ โดยคาดว่าจะค่อย ๆ ฟื้นตัวในครึ่งหลังของปีเมื่อมีการผ่อนคลายการควบคุมและมีการใช้วัคซีนอย่างแพร่หลายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลโดยกองทัพในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ยกระดับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างมาก เป็นการจำกัดโอกาสที่เศรษฐกิจของเมียนมาจะฟื้นตัวในปีงบประมาณนี้ โดยยังมีความเสี่ยงด้านต่ำจาก 1) การแพร่ระบาดของ COVID-19 และมาตรการ lockdown ที่เกี่ยวข้องที่ยืดเยื้อยาวนาน 2) ความคืบหน้าในการจัดหาวัคซีนที่ช้ากว่าที่คาดไว้ 3) ความไม่แน่นอนทางการเมืองที่นำไปสู่ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ และทำให้อุปสงค์ในประเทศลดลง และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศชะลอตัว และ 4) การคว่ำบาตรทางการเมืองเพื่อเป็นการตอบโต้รัฐบาลของเมียนมา

เมียนมาเริ่มฉีดวัคซีนให้ประชาชนแล้ว แต่คาดว่าจะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จในปี 2022 เมียนมาคาดว่าจะภายในปี 2021 จะฉีดวัคซีนให้กับประชาชนได้ 40% โดยอินเดียได้ส่งมอบวัคซีน AstraZeneca 1.5 ล้านโดสให้แก่เมียนมา (โดยจะฉีดวัคซีนให้บุคลากรทางการแพทย์ก่อน) ส่วนอีก 30 ล้านโดสที่สั่งซื้อ คาดว่าจะเริ่มส่งมอบในเดือนกุมภาพันธ์ 2021 (รองรับประชากร 29%) นอกจากนี้ ยังคาดว่าเมียนมาจะได้รับวัคซีนจาก COVAX, Sinopharm ของจีน และ Sputnik V ของรัสเซีย แม้จะยังคงเจรจาต่อรองเรื่องกำหนดการและจำนวนโดสอยู่ก็ตาม ความคืบหน้าของวัคซีนจะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศของเมียนมาค่อย ๆ ฟื้นตัว แต่คาดว่าจะฟื้นตัวได้เต็มที่ก็ต่อเมื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่สำเร็จแล้วเท่านั้น โดยการจัดหาวัคซีนคืบหน้า

ซ้ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ อันเป็นผลมาจากการชะงักงันของโลจิสติกส์หรือความไม่แน่นอนทางการเมือง เป็นความเสี่ยงด้านต่ำสำหรับเศรษฐกิจ

รัฐประหารในเมียนมาได้ยกระดับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อ การฟื้นตัวของเมียนมาในวงกว้าง ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ กองทัพเมียนมายึดอำนาจและกักขังนางอองซาน ซูจี และบุคคลสำคัญของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) โดยประกาศว่าผลการเลือกตั้งครั้งนี้ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม (พรรค NLD ชนะการเลือกตั้งทั่วไปปี 2020 อย่างถล่มทลาย โดยได้ที่นั่งในสภา 396 ที่นั่งจาก 476 ที่นั่งที่มาจากการเลือกตั้ง) นอกจากนี้ ตำรวจยังตั้งข้อหานางอองซาน ซูจีว่า นำเข้าวิทยุมือถือโดยผิดกฎหมายอีกด้วย มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นเวลา 1 ปี และคาดว่าจะมีการเลือกตั้งครั้งใหม่หลังจากประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลง ณ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2021 การอารยะขัดขืนได้รุนแรงขึ้นในเมืองสำคัญหลายเมือง โดยข้าราชการได้ร่วมชุมนุมด้วย ส่งผลให้กองทัพประกาศกฎอัยการศึกในเมืองหลักรวมถึง มาตรการเคอร์ฟิวระหว่างสองทุ่มถึงตีสี่และการจำกัดการรวมตัว บริการธนาคารและอินเทอร์เน็ตถูกปิดเป็นระยะ ๆ เนื่องด้วยสถานการณ์อารยะขัดขืน ขณะที่สื่อโซเชียลบางช่องทางถูกบล็อก นอกจากนี้ ทางทหารได้ใช้ปืนฉีดน้ำแรงดันสูง กระสุนยาง และกระสุนจริงเพื่อควบคุมการชุมนุม ส่งผลให้ผู้ชุมนุมบางคนบาดเจ็บสาหัส ทั้งยังมีการปล่อยตัวผู้ต้องขัง 23,000 คน ซึ่งก่อให้เกิดความหวุ่นเกรงเรื่องอาชญากรรมเพิ่มขึ้น หลาย ๆ ประเทศ รวมถึงสหรัฐฯ สหภาพยุโรป และประเทศ G7 ต่างประณามรัฐประหาร EIC คาดว่ารัฐประหารจะทำให้เกิดความเสียด้านต่ำต่อเศรษฐกิจของเมียนมาในหลายช่องทาง ดังนี้

1. ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการเมืองอาจขัดขวางการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเนื่องจากนักลงทุนสงวนท่าทีก่อนจะลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ การเจรจาข้อตกลงที่มีอยู่อาจถูกเลื่อนออกไป จนกว่าจะมีการจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสถียรภาพมากขึ้น
2. อาจเกิดการคว่ำบาตรจากสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ซึ่งอาจจำกัดการเข้าถึงการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศของเมียนมา เช่น การถอดถอนสิทธิพิเศษการค้าเสรีของประเทศ เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ประธานาธิบดีไบเดนได้ประกาศว่าสหรัฐฯ จะอายัดสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อรัฐบาลเมียนมาที่อยู่ในสหรัฐฯ มูลค่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่จะยังคงช่วยเหลือพลเมืองเมียนมาต่อไป นอกจากนี้ การช่วยเหลือจากสถาบันระหว่างประเทศแบบพหุภาคีอาจถูกจำกัดมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นการจำกัดความสามารถของเมียนมาในการใช้แผนปฏิบัติการโครงสร้างและแผนการคลัง
3. ความตึงเครียดด้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่เพิ่มขึ้นและการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงอารยะขัดขืนอาจเปลี่ยนเป็นการประท้วงในวงกว้าง ซึ่งอาจทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศซบเซาและอาจขัดขวางการลงทุนจากต่างประเทศต่อไป

การส่งออกคาดว่าจะฟื้นตัวพอประมาณ หลังจากที่เศรษฐกิจทั่วโลกปรับตัวดีขึ้น การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งขึ้นในประเทศคู่ค้าและการฟื้นตัวของราคาก๊าซธรรมชาติมีแนวโน้มส่งเสริมให้การส่งออกฟื้นตัว แม้การส่งออกจะหดตัว -17.6%YOY ตั้งแต่เริ่มต้นปีงบประมาณจนถึงวันที่ 22 มกราคม (ส่วนหนึ่งเป็นเพราะผลกระทบจากฐานสูง) แต่คาดว่าจะกลับมาฟื้นตัวเมื่อมีการคลาย lockdown ลง และกิจกรรมการผลิตกลับมาดำเนินต่ออีกครั้ง การส่งออกขยายแดนแสดงสัญญาณผ่านพินจุดต่ำสุด โดยฟื้นจากการหดตัวอย่างรุนแรงที่ -61%YOY ในเดือนตุลาคม 2020 (ต่ำสุดของการ lockdown ครั้งที่ 2) เป็นขยายตัว 16%YOY ในเดือนธันวาคม 2020 เนื่องจากข้อจำกัดด้านโลจิสติกส์ผ่อนคลายลง โดยเงินจัดที่อ่อนค่าลงเนื่องจากการแทรกแซงของธนาคารกลางและรัฐประหารยังช่วยให้การส่งออกฟื้นตัวในปีงบประมาณนี้ ข้อตกลง RCEP อาจช่วยให้การบูรณาการเข้ากับห่วงโซ่มูลค่าระดับภูมิภาคของเมียนมาเข้มแข็งขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมการลงทุนในระยะปานกลาง

อย่างไรก็ตาม การส่งออกยังคงพบกับอุปสรรคที่ทำนายอยู่ ข้อจำกัดด้านโลจิสติกส์ที่ยืดเยื้อเพิ่มเติม ทางการปิดด่านชายแดนและถนนอาจนำไปสู่การชะงักงันของซัพพลายเชนและการขัดขวางการค้าชายแดน การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์อาจส่งผลกระทบต่อ การส่งออกเนื่องจากค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ความเสี่ยง การคว่ำบาตรทางการค้าในอนาคตเนื่องจากรัฐประหารอาจกระทบต่อการเข้าถึงตลาดการส่งออกบางตลาด โดยเฉพาะสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป (รวมแล้วคิดเป็น 20% ของการส่งออกทั้งหมด) ข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนและด้านการเมืองที่มีต่อเมียนมาอาจทำให้สหภาพยุโรปพิจารณาสิทธิพิเศษทางการค้า Everything But Arms (EBA) กับเมียนมา หากมีการถอดถอน จะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ของประเทศ (46% ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป คิดเป็น 6.4% ของการส่งออกทั้งหมด) นอกจากนี้ การจ้างงาน การลงทุน และความช่วยเหลือจากต่างประเทศก็อาจได้รับผลกระทบเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การส่งออกไปยัง ประเทศจีนและประเทศไทย (ประมาณ 50% ของการส่งออกทั้งหมด) มีแนวโน้มไม่ถูกคว่ำบาตร ซึ่งจะสนับสนุน การส่งออกในปริมาณนี้ด้วย ทั้งนี้การอาระยะขัดขืนอาจเป็นผลกระทบทำให้ภาคการผลิตพื้นตัวซ้ำกว่าคาด

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (มูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศสุทธิคิดเป็น 3.3% ของ GDP) ยังซบเซาอย่างต่อเนื่องเมื่อนักลงทุนเลื่อนโครงการต่าง ๆ ออกไปก่อน เนื่องจากความไม่มั่นคง ทางการเมืองและเศรษฐกิจ นักลงทุนต่างชาติมีแนวโน้มสงวนท่าทีก่อนจะทำสัญญาฉบับใหม่ เนื่องจาก มีความเสี่ยงในการถูกคว่ำบาตรสูงและความเสี่ยงต่อภาพลักษณ์ธุรกิจ โดยเฉพาะการลงทุนโดยตรงจากสหรัฐฯ (3% ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดในปี 2018) ซึ่งได้บังคับใช้มาตรการคว่ำบาตรแล้ว และสหภาพยุโรป (11% จากทั้งหมด) ที่อาจทำเช่นเดียวกัน โครงการการลงทุนของรัฐบาล โดยเฉพาะการสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน โทรคมนาคม และภาคพลังงานนั้น มีความไม่แน่นอนสูงเนื่องจากการเปลี่ยนรัฐบาล และอาจ ถูกเลื่อนออกไปเนื่องจากรัฐบาลใหม่มุ่งเน้นการรวบรวมอำนาจ การประท้วงที่อาจเกิดขึ้น อาจยังสั่นคลอน เสถียรภาพและกีดกันนักลงทุนในอนาคต นอกจากนี้ การควบคุม COVID-19 ที่ยืดเยื้อยาวนานก็ยิ่งจุดไม่ ให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศพื้นตัว ตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงเดือนธันวาคม 2020 การลงทุนโดยตรงจาก ต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติลดลง -70%YOY สะท้อนถึงผลกระทบของการ lockdown ครั้งที่ 2

อย่างไรก็ตาม 80% ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเมียนมามาจากประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งไม่ค่อยมีแนวโน้มคว่ำบาตรเมียนมา (ASEAN (60% ส่วนใหญ่คือสิงคโปร์และไทย) จีน (7%) และญี่ปุ่น (5%)) อีกหนึ่งประเด็นที่ต้องจับตามองในปีนี้คือบทบาทของจีนในฐานะประเทศผู้ลงทุนสำคัญของเมียนมา โดยจีนอาจก้าวเข้ามาลงทุนในเมียนมาในโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ เส้นทางสายไหม (Belt and Road Initiative) ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ จะลดการลงทุน ยิ่งไปกว่านั้น RCEP อาจช่วยลดอุปสรรคในการลงทุนระหว่างสองประเทศด้วย หากสถานการณ์การเมืองเริ่มมั่นคงมากขึ้น อาจมี มูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้ามา แต่ยังคงมีแนวโน้มซบเซา ซึ่งอาจขัดขวางนโยบายการเปิดเสรี ทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตของเมียนมาในระยะกลาง

การท่องเที่ยวทั้งต่างประเทศและในประเทศยังคงมีแนวโน้มตกต่ำตลอดทั้งปี เทียบปีระหว่างประเทศ ถูกกระทบตั้งแต่เดือนมีนาคมและมีแนวโน้มจะขยายระยะเวลาออกไปอีกนานในปีี้เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 การฉีดวัคซีนอาจทำให้การท่องเที่ยวเดินทางต่อได้อีกครั้ง แต่คาดว่าประเทศที่มี นักท่องเที่ยวหลัก ๆ อย่างจีนและไทยจะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จในช่วงปลายปี 2021 ถึงต้นปี 2022 คาดว่าทั้งสองประเทศยังคงใช้มาตรการบังคับกักตัวเมื่อเข้าประเทศอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับนักท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศจะค่อย ๆ พื้นตัวเมื่อสามารถควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อ COVID-19 ได้ และมีการ

ผ่อนคลायข้อจำกัดในการเดินทาง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่แน่นอน ความไม่สงบทางการเมือง และกำลังซื้อที่ลดลงอาจจำกัดการฟื้นตัว

อุปสงค์ในประเทศมีแนวโน้มค่อย ๆ ฟื้นตัว แต่ยังคงเผชิญกับความเสี่ยงด้านต่ำและความไม่แน่นอนที่มีนัยสำคัญ เมื่อการควบคุม COVID-19 สิ้นสุดลง กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะกลับมาดำเนินต่ออีกครั้งได้พอสมควร ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจ้างงานและรายได้ของครัวเรือน ความคืบหน้าของวัคซีนเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการผ่อนคลायการ lockdown อย่างไรก็ตาม อาจไม่เห็นการฟื้นตัวอย่างเต็มที่ในปี 2021 เนื่องจากคาดว่าจะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จในปี 2022 และเศรษฐกิจยังคงเผชิญกับความท้าทายนานัปการ การ lockdown ที่เข้มงวดในช่วงการระบาดระลอกแรกและระลอกที่ 2 ส่งผลกระทบใหญ่และฝังลึกต่อเศรษฐกิจของเมียนมา เห็นได้จากรายได้และเงินที่ส่งกลับบ้าน (remittance) ที่ลดลง หลายครัวเรือนอาจต้องชะลอการซื้อในปริมาณมากออกไปก่อนยิ่งถ้าสถานะการเงินไม่มั่นคงในช่วงการแพร่ระบาด นอกจากนี้ ความเสี่ยงของการประท้วงที่เกิดขึ้นเป็นวงกว้างอาจยิ่งลดความมั่นใจของธุรกิจและผู้บริโภค และส่งผลกระทบต่อการบริโภคและการจ้างงาน โอกาสในการถูกคว่ำบาตรและผลกระทบด้านการค้าและการลงทุนยังอาจส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงานอีกด้วย และสุดท้ายนโยบายการกระตุ้นทางการคลังที่วางแผนไว้ภายใต้รัฐบาลของนางอองซาน ซูจี อาจถูกปรับเปลี่ยนและเลื่อนออกไป เนื่องด้วยความไม่แน่นอนของรัฐบาลใหม่และนโยบายเศรษฐกิจ แผนการคลังจึงอาจไม่สามารถส่งเสริมการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่

การใช้นโยบายการกระตุ้นทางการคลังคาดว่าจะมีมากขึ้นเนื่องด้วยมีพื้นที่ทางการคลังเพียงพอ แต่จะเผชิญกับอุปสรรคจากความเสี่ยงด้านการเมือง IMF คาดว่า หนี้สาธารณะของเมียนมาจะอยู่ที่ 42.9% ของ GDP ในปีงบประมาณ 2020/2021 (การประมาณการก่อนเกิดรัฐประหาร) ซึ่งให้เห็นว่าเมียนมาสามารถออกมาตราการการคลังเพิ่มได้ โดยในรายงานก่อนเกิดรัฐประหาร IMF ได้กล่าวว่า ความเสี่ยงด้านการผิดชำระหนี้ของเมียนมาอยู่ในระดับที่สามารถจัดการได้ ถึงแม้ระดับหนี้สาธารณะและการขาดดุลการคลังจะสูงขึ้น ธนาคารโลกระบุว่า เมียนมาจ่ายเงินจากแผนบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของ COVID-19 (CERP) เกินครึ่งหนึ่งเล็กน้อย ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 1.7% ของ GDP โดยอาจมีการออกมาตราการต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่ร่างไว้ใน CERP ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการระบาดระลอกที่ 2 เมียนมาได้ร่างแผนฟื้นฟูและปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ (MERRP) ซึ่งมุ่งเน้นการปฏิรูปโครงสร้างในระยะยาวขึ้น และให้การสนับสนุนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงเงินทุนจากต่างประเทศของเมียนมาอาจถูกจำกัดมากยิ่งขึ้นในอนาคตเพราะอาจถูกคว่ำบาตรเพื่อเป็นการตอบโต้รัฐประหาร และเป็นการจำกัดขนาดนโยบายด้วย ซึ่งอาจทำให้เมียนมาต้องอาศัยการกู้เงินจากธนาคารกลางมากขึ้น จึงเป็นความเสี่ยงต่อเงินเฟ้อที่อาจสูงและมีความผันผวน การเติบโตทางเศรษฐกิจที่อ่อนแออย่างยาวนานและความไม่สงบทางการเมืองอาจทำให้การจัดเก็บรายได้แยลง และทำให้หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับ GDP โดย IMF ประมาณการก่อนเกิดรัฐประหารไว้ว่า การคลังจะยิ่งขาดดุลเพิ่มมากขึ้นเป็น 6.0% ของ GDP ในปีงบประมาณนี้ สุดท้ายนี้ การเปลี่ยนรัฐบาลอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนที่จะสามารถใช้นโยบายได้จริง สำหรับนโยบายในปัจจุบัน โปรดดูรูปที่ 2

รูปที่ 2 : นโยบายการคลังและการเงินที่สำคัญของเมียนมา

นโยบาย	รายละเอียด
นโยบายการคลัง	1) จัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมมูลค่า 2 แสนล้านจัตเพื่อให้บริการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้แก่ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19 โดยมีอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ 1% สำหรับระยะเวลา 1 ปี (ระยะแรกในเดือนเมษายนเป็นจำนวน 1 แสนล้านจัต และระยะที่สองในเดือนกรกฎาคมอีก 1 แสนล้านจัต) 2) จัดหาสินเชื่อพิเศษเพื่อฟื้นฟูกิจการสำหรับเกษตรกรที่มูลค่า 50,000 จัตต่อเอเคอร์ โดยมีอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ 5% 3) ลดค่าธรรมเนียมการขอใบอนุญาตการลงทุนครั้งหนึ่ง สำหรับนักลงทุนในประเทศและนักลงทุนต่างชาติ 4) เร่งการรับรองโครงการที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากและธุรกิจด้านสุขภาพ 5) ยกเว้นภาษีที่เกี่ยวกับสินค้าส่งออก 2% จนถึงเดือนธันวาคม 2020 และยกเว้นภาษีสำหรับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม COVID-19 6) ผ่อนผันการชำระภาษีสำหรับธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจนถึงเดือนธันวาคม 2020 7) ยกเว้นค่าไฟสูงสุด 150 ยูนิต์แรกในเดือนเมษายน และพฤษภาคม 8) ยกเว้นค่าธรรมเนียมการต่ออายุสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรมเป็นเวลา 1 ปี 9) จ่ายค่าประกันสังคม 40% สำหรับลูกจ้างผู้ประกันตนที่ว่างงานชั่วคราวเนื่องจากการปิดโรงงานจาก COVID-19 10) จ่ายเงินเดือนให้ 40% สำหรับแรงงานภายใต้ระบบประกันสังคมในย่างกุ้งที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งให้อยู่บ้าน 11) สินเชื่อแบบผ่อนปรนมูลค่ารวม 555,000 ล้านจัตสำหรับข้าราชการประจำ 12) เตรียมวางแผนมาตรการแจกเงินสดให้แก่คนจน ผู้พิการ เกษตรกร และผู้ที่อาศัยในรัฐยะไข่
นโยบายการเงิน	1) ปรับลดดอกเบี้ยนโยบาย 1.5% เหลือ 8.5% ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากขั้นต่ำถูกปรับลดลงเหลือ 6.5% ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารสูงสุดถูกลดเหลือ 11.5% สำหรับเงินกู้ที่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และ 14.5% สำหรับเงินกู้ที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน 2) ปรับลดการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของธนาคารชั่วคราวเหลือ 3.5% จาก 5.0% 3) ปรับการคำนวณอัตราส่วนสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว โดยให้น้ำหนักที่พันธบัตรรัฐบาลอายุมากกว่า 1 ปี 90% จาก 50% ก่อนหน้านี้ 4) ยกเลิกการประมูลเงินฝากชั่วคราวเพื่อช่วยรักษาสภาพคล่องระหว่างธนาคาร 5) สนับสนุนสถาบันทางการเงินไมโครไฟแนนซ์รวมถึงผู้ให้บริการทางการเงินอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ธนาคารเพื่อยืดเวลาการชำระเงินคืน 6) เลื่อนกำหนดเวลาในการปฏิบัติตามข้อบังคับการกำกับดูแลความมั่นคงของสถาบันการเงินบางประการไปจนถึงเดือนสิงหาคม 2023

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ ADB, IMF และสำนักข่าวท้องถิ่น

Financial
Markets

เงินจัดอ่อนค่าลงเนื่องจากประชาชนและธุรกิจเปลี่ยนไปถือเงินดอลลาร์สหรัฐและทองคำท่ามกลางความไม่แน่นอนทางการเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2021 เงินจัดอ่อนค่าลง 5.1% เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ และ 5.3% เมื่อเทียบกับเงินบาท ตั้งแต่เกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ส่งผลให้ธนาคารกลางของเมียนมาได้ขายเงินดอลลาร์สหรัฐมูลค่า 6.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ผ่านการประมูลในตลาดซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยน (FX) เพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงิน เนื่องด้วยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่คาดว่าจะยังคงชะงัก รายได้จากการส่งเงินกลับประเทศ (remittances) ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในประเทศไทย และบัญชีเดินสะพัดที่ยังขาดดุลอยู่ ซึ่งอาจขาดดุลมากขึ้นหากเผชิญการคว่ำบาตร ทำให้คาดว่า เงินจัดมีแนวโน้มอ่อนค่าต่อไปในปี 2021 นี้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระแสทุนสำรองระหว่างประเทศ (ซึ่งเติบโตขึ้นเป็น 4.5 เดือนของการนำเข้าในเดือนธันวาคม 2020) เนื่องจากรายได้จากต่างประเทศลดลง ธนาคารกลางเข้าแทรกแซงในตลาดซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยน (FX) มากขึ้น และการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นจากฐานต่ำของปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ด้วยการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ดุลการชำระเงินของเมียนมาอาจอ่อนแอลงหากมูลค่าเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศลดลงอย่างมาก ซึ่งจะนำไปสู่เสถียรภาพระหว่างประเทศที่อ่อนแอลง ผลที่ตามมาคือ เมียนมาอาจต้องหาเงินทุนมากขึ้นเพื่อชดเชยส่วนที่ขาดดุล ซึ่งอาจหาได้ยากขึ้นเนื่องจากความเสี่ยงในการถูกคว่ำบาตรประกอบกับแรงกดดันจากนานาชาติ

EIC's View

EIC คาดเศรษฐกิจเมียนมาจะเติบโตอย่างน่าผิดหวังที่ **0%** ในปีงบประมาณ **2020/2021** หลังจากขยายตัว **1.5%** ในปีงบประมาณ **2019/2020** การระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจซบเซาเป็นอย่างมากในไตรมาสแรก เนื่องด้วยจำนวนผู้ติดเชื้อที่เพิ่มขึ้น ผลกระทบจึงรุนแรงกว่าการระบาดรอบแรก นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนทางการเมือง ซึ่งมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง ผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ลดลง โอกาสถูกคว่ำบาตร และความเสี่ยงจากความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง การส่งออกที่กำลังฟื้นตัวมีแนวโน้มส่งเสริมการเติบโต โดยเป็นผลจากราคาก๊าซธรรมชาติที่สูงขึ้น อุปสงค์จากประเทศคู่ค้าสำคัญที่แข็งแกร่งขึ้น และการชะงักงันของซัพพลายเชนผ่อนคลายลง คาดว่าอุปสงค์ในประเทศจะค่อย ๆ กลับมาฟื้นตัวดีขึ้น เมื่อการควบคุม COVID-19 สิ้นสุดลง แต่อาจไม่สามารถฟื้นตัวได้เต็มที่ แม้เมียนมาจะเริ่มฉีดวัคซีนแล้ว แต่การเกิดภูมิคุ้มกันหมู่มีแนวโน้มจะสำเร็จในปีงบประมาณ 2022 ซึ่งอาจทำให้การฟื้นตัวอย่างเต็มรูปแบบล่าช้าออกไปอีก นอกจากนี้ เศรษฐกิจยังเผชิญกับแผลเป็นทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการว่างงานที่เพิ่มขึ้นและรายได้จากการส่งเงินกลับประเทศ (remittances) ที่ลดลง

ความเสี่ยงด้านต่ำต่อการฟื้นตัวยังมีสูง การระบาดของ COVID-19 ที่ยืดเยื้ออาจนำไปสู่การชะงักงันของซัพพลายเชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว และคาดว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะยังคงอ่อนแอ เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ซบเซาและความไม่แน่นอนทางการเมือง การคว่ำบาตรทางการค้า และการลงทุนที่อาจเกิดขึ้นอันเป็นผลจากรัฐประหารคือความเสี่ยงด้านต่ำที่สำคัญสำหรับเมียนมา โดยเป็นการจำกัดการเข้าถึงตลาดระหว่างประเทศบางแห่งและเงินทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ความไม่มั่นคงทางการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศเนื่องจากความมั่นใจของผู้บริโภคและธุรกิจต่าง ๆ ลดลง กอปรกับความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นวงกว้าง สำหรับการท่องเที่ยว คาดว่า จะยังคงซบเซาตลอดทั้งปี การฟื้นตัวของการท่องเที่ยวในประเทศขึ้นอยู่กับความควบคุม COVID-19 และสถานการณ์ทางการเมือง ขณะที่การท่องเที่ยวระหว่างประเทศมีแนวโน้มจะกลับมาดำเนินต่อไปอย่างแข็งแกร่งในปีงบประมาณ 2022 เมื่อเมียนมาและประเทศอื่น ๆ ได้รับวัคซีนอย่างกว้างขวาง

รัฐบาลอาจมีการใช้นโยบายการกระตุ้นทางการคลังเพิ่มเติมแต่ต้องเผชิญกับอุปสรรค โดยในรายงานก่อนเกิดรัฐประหาร IMF ได้กล่าวว่าความเสี่ยงด้านการคลังระยะสั้นของเมียนมาอยู่ในระดับที่สามารถจัดการได้ถึงแม้ระดับหนี้สาธารณะและการขาดดุลการคลังจะสูงขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเมียนมายังคงมีพื้นที่สำหรับใช้แผนการคลัง โดยเฉพาะส่วนที่เหลือของ CERP และแผนใหม่ภายใต้ MERRP ที่ยังไม่ได้ใช้ อย่างไรก็ตาม การคว่ำบาตรที่อาจเกิดขึ้นอาจทำให้เมียนมาไม่สามารถเข้าถึงเงินทุนจากต่างประเทศ และเป็นการจำกัดขนาดของนโยบายการกระตุ้นทางการคลังด้วย เศรษฐกิจที่กำลังอ่อนแอและความไม่สงบทางการเมืองยังส่งผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ และมีแนวโน้มทำให้หนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับ GDP ซึ่งอาจทำให้เมียนมาต้องอาศัยการกู้เงินจากธนาคารกลางมากขึ้น จึงเป็นความเสี่ยงต่อเงินเฟ้อที่อาจสูงและมีความผันผวน ขณะที่การเปลี่ยนรัฐบาลอาจทำให้การใช้นโยบายการคลังต้องชะลอออกไป

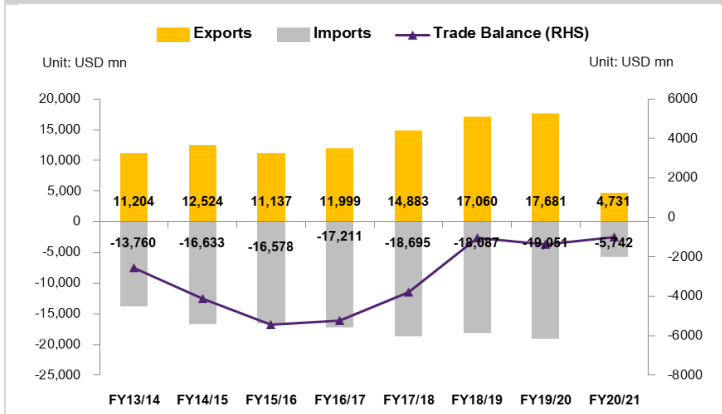
เมียนมาอาจเผชิญความเสี่ยงด้านเสถียรภาพต่างประเทศเนื่องจากทุนสำรองระหว่างประเทศ และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ลดลง เงินจัดอ่อนค่าลงอย่างมากหลังเกิดรัฐประหาร สะท้อนให้เห็นความมั่นใจในเศรษฐกิจที่ลดลง และมีความเสี่ยงที่จะอ่อนค่าต่อไป ทุนสำรองระหว่างประเทศเมื่อเทียบกับการนำเข้าแล้วอาจลดลงเนื่องจากรายได้จากต่างประเทศ (รายได้จากการส่งเงินกลับประเทศ (remittances) การท่องเที่ยว การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ) ลดลง ธนาคารกลางเข้าแทรกแซงในตลาดซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยน (FX) และการนำเข้าฟื้นตัวดีขึ้น การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ลดลงอาจทำให้ดุลการชำระเงินของเมียนมาติดลบเนื่องจากบัญชีเดินสะพัดของประเทศขาดดุล ผลที่ตามมาคือ เมียนมาอาจต้องขอเงินทุนจากนอกประเทศเพื่อชดเชยส่วนที่ขาดดุลซึ่งอาจถูกจำกัดหากเมียนมาถูกคว่ำบาตร

Myanmar's Key Indicators

Domestic Demand	Unit	2015	2016	2017	2018	2019	2020P	2021F
Real GDP	% YOY	7.0	5.9	5.8	6.4	6.8	1.5	0.0
Consumer price index (average)	%	7.3	9.1	4.6	5.9	8.6	6.1	5.0
Current account balance	% of GDP	-3.5	-4.2	-6.8	-4.7	-2.8	-3.5	-4.4
Policy rate (end of period)	%	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	7.0	-

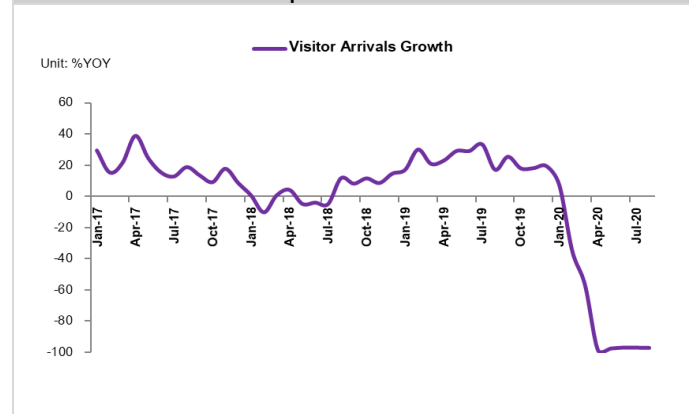
Sources: International Monetary Fund (IMF) and Myanmar Authorities, EIC Analysis (2020F = FY19/20, GDP is rebased to 2015/16 prices)

การส่งออกชะลอตัวในปีงบประมาณ 2019/2020 และยังคงเผชิญความเสี่ยงด้านการเมืองและการระบาดของ COVID-19

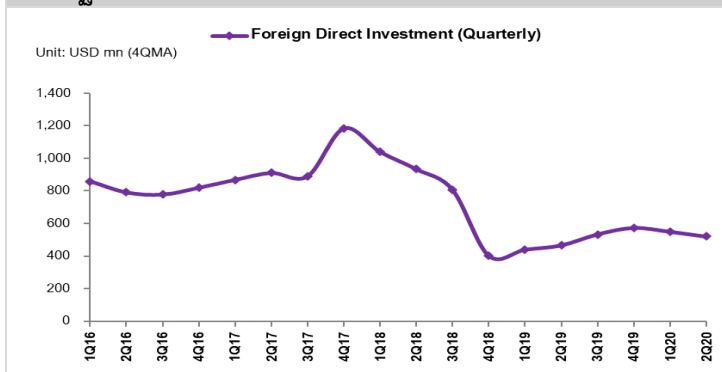
Sources: Ministry of Planning and Finance (FY20/21 up to Jan 22, 2021)

เมียนมาไม่เปิดรับสายการบินจากต่างชาติตั้งแต่เดือนมีนาคม 2020 เพื่อควบคุมการระบาดของ COVID-19

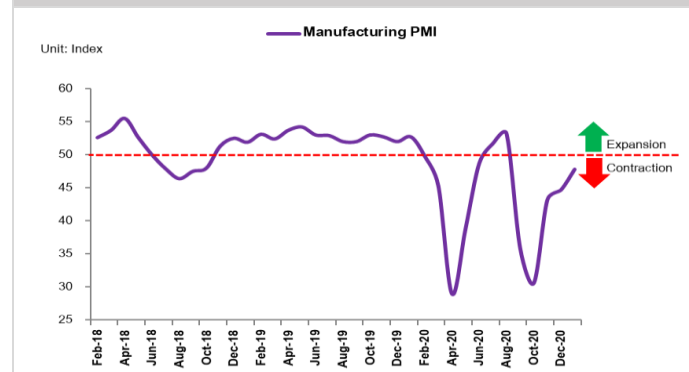
Sources: Ministry of Planning and Finance

FDI ชะลอตัวจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น เศรษฐกิจที่ชะลอตัว และมาตรการระงับการเดินทาง

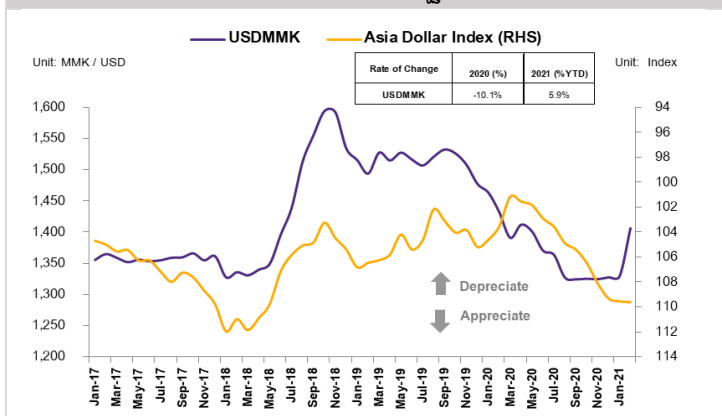
Sources: IMF

การฟื้นตัวของดัชนี Manufacturing PMI จากจุดต่ำสุดของการระบาดระลอกสองเป็นไปช้ากว่าการระบาดระลอกแรก

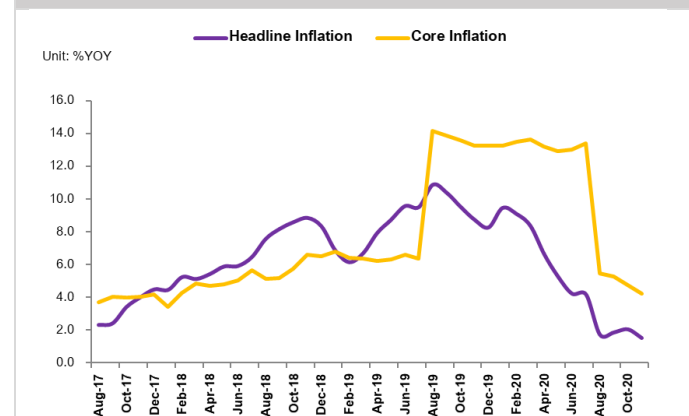
Sources: IHS Markit

ค่าเงินจัตออ่อนค่าอย่างมีนัยหลังเกิดรัฐประหาร

Sources: Bloomberg

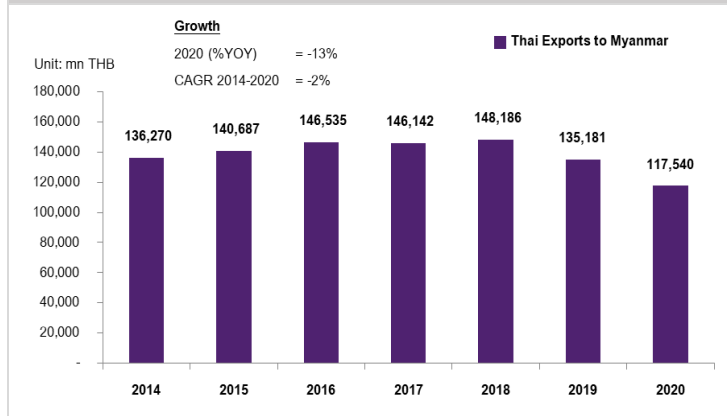
เงินเฟ้อชะลอตัวหลังเกิดการระบาด COVID-19 ระลอกสอง

Sources: Central Statistical Organization

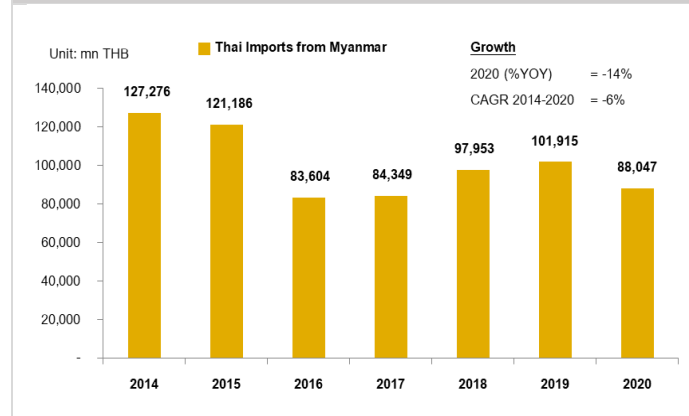
Links with the Thai Economy

การส่งออกไทยไปเมียนมาหดตัว -13%YOY ในปี 2020 จากการส่งออกเครื่องดื่ม (-4.3%YOY) น้ำมันสำเร็จรูป (-37.8%YOY) และเครื่องจักร (-10.0%YOY) ที่หดตัว

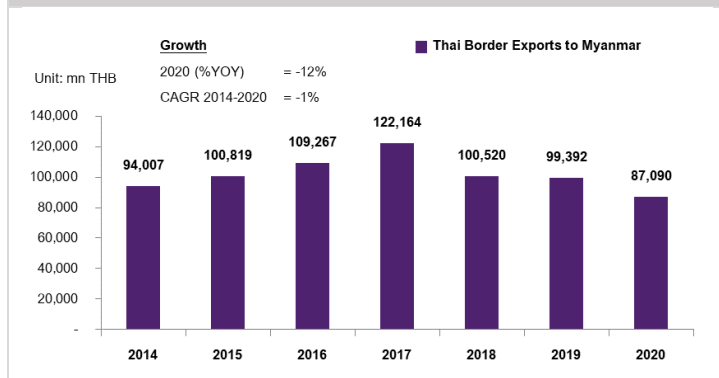
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การนำเข้าไทยจากเมียนมาหดตัว -14%YOY ในปี 2020 ปัจจัยหลักมาจากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติ ซึ่งหดตัว -25.2%YOY

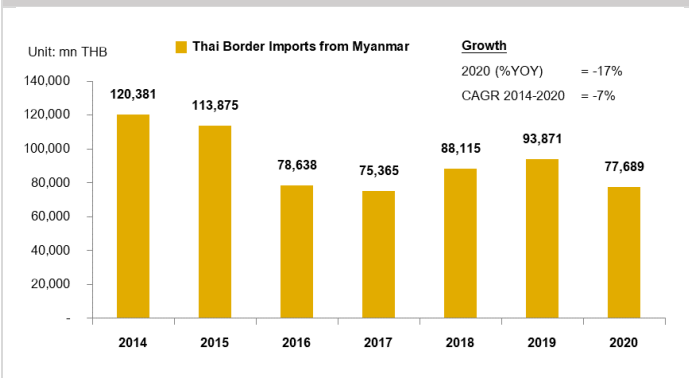
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การส่งออกชายแดนไทยไปเมียนมาหดตัว -12%YOY ในปี 2020 จากการส่งออกน้ำมันดีเซล (-44.2%YOY) ผ้าผืนและด้าย (-31.5%YOY) ที่ลดลง ขณะที่การส่งออกเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ขยายตัว 6.4%YOY

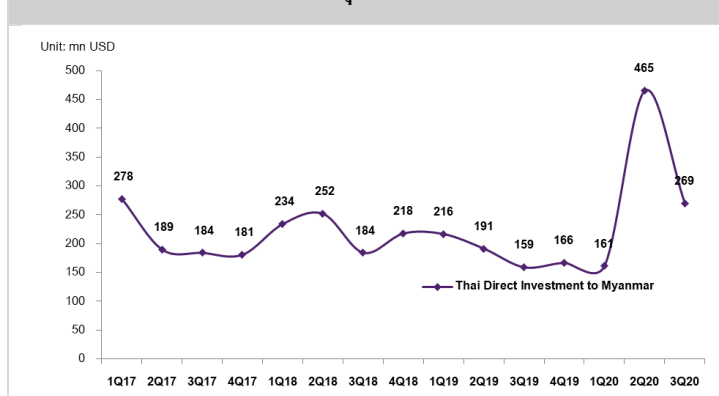
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การนำเข้าชายแดนไทยจากเมียนมาหดตัว -17%YOY ในปี 2020 โดยมาจากการนำเข้าก๊าซธรรมชาติที่หดตัว -25.2%YOY เป็นหลัก

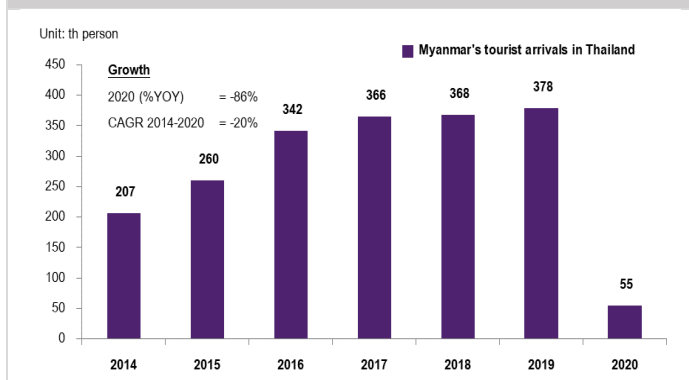
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การลงทุนโดยตรงจากไทยไปเมียนมายังคงแข็งแกร่งในไตรมาส 3 ปี 2020 จากการลงทุนในภาคการเงินและประกัน

Sources: Bank of Thailand

มีนักท่องเที่ยวชาวเมียนมาเพียงไม่กี่รายที่เดินทางเข้าไทยในไตรมาส 4 หลังมีการผ่อนปรนให้นักท่องเที่ยวเข้าไทยได้แบบจำกัด

Sources: Thailand's Department of Tourism

VIETNAM

OVERALL ECONOMY

Facts and Figures

Population (2020)	97.62 million
Labor force (2020)	57.8 million
GDP (2020)	271.16 USD billion
GDP per capita (2020)	2,777 USD
GDP by sector (2020)	Agriculture: 15%, Industry: 34%, Services: 42%
Top exports (2020)	Phones and Parts 18.1%, Electrical Parts 15.8%

What to watch in 2021

ความคืบหน้าแผนการ
ฉีดวัคซีนในเวียดนามและ
ประเทศคู่ค้า/นักท่องเที่ยว

การถูกขึ้นบัญชีเป็นประเทศ
ผู้บิดเบือนค่าเงินจาก
กระทรวงการคลังสหรัฐฯ เมื่อ
เดือนธันวาคมปี 2020

Macroeconomic Update

Economic
Outlook

ภาพรวมปี 2020

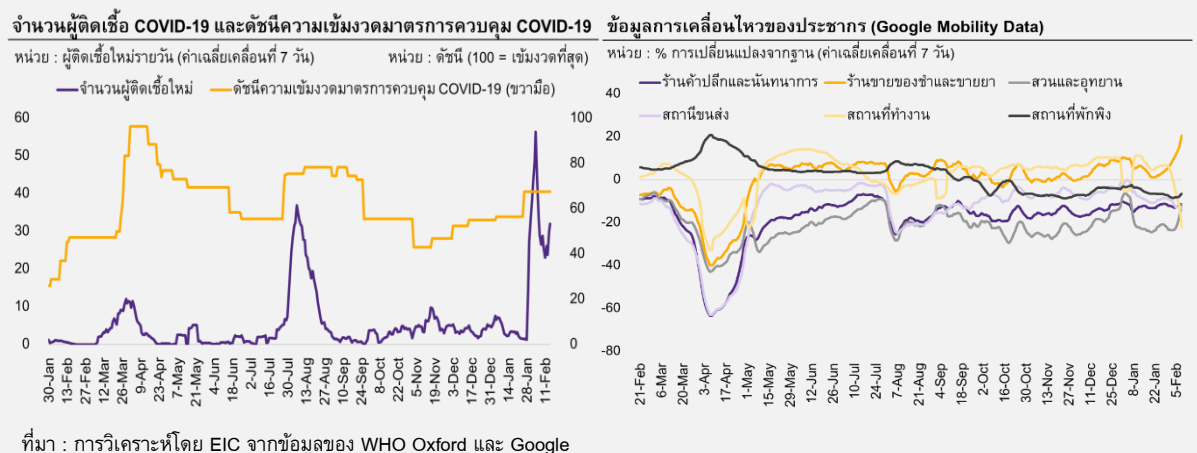
ท่ามกลางเศรษฐกิจโลกที่อยู่ในภาวะหดตัว เศรษฐกิจเวียดนามเติบโตสูงกว่าคาดการณ์ในปี 2020 ที่ 2.9%YOY (EIC คาดการณ์ที่ 2.3%) โดยเศรษฐกิจไตรมาสที่ 4 ปี 2020 กลับมาขยายตัว 4.5%YOY ด้วยแรงส่งจากทั้งการส่งออกและอุปสงค์ภายในประเทศ ในบรรดาอุตสาหกรรมหลักภาคบริการ (ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุด คิดเป็นสัดส่วน 38.7% ของ GDP) กลับเติบโตต่ำที่สุดเพียง 2.3%YOY โดยเป็นผลจากมาตรการจำกัดการเดินทาง อย่างไรก็ตาม ถ้าเทียบเป็นรายไตรมาส ภาคบริการเห็นการฟื้นตัวแข็งแกร่งที่สุด (จากจุดต่ำสุดที่ -1.9%YOY ในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 เป็น 2.8%YOY ในไตรมาสที่ 3 และ 4.3%YOY ในไตรมาสที่ 4) เนื่องจากภาครัฐผ่อนคลายมาตรการ lockdown ลง โดยเฉพาะการควบคุมสถานที่ที่พักรวมในประเทศ และการเดินทาง ในขณะเดียวกัน ภาคอุตสาหกรรม (ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 คิดเป็นสัดส่วน 36.6% ของ GDP) ขยายตัวสูงสุดที่ 4.0%YOY หลังเร่งตัวขึ้นในช่วงครึ่งหลังของปี (จาก 1.7%YOY ในไตรมาสที่ 2 เป็น 3.2%YOY ในไตรมาสที่ 3 และ 5.6%YOY ในไตรมาสที่ 4) ด้วยแรงส่งจากภาคการผลิตซึ่งเติบโตสูง 5.8%YOY (เร่งตัวขึ้นจาก 3.4%YOY ในไตรมาสที่ 2 เป็น 8.6%YOY ในไตรมาสที่ 4) สำหรับภาคเกษตรกรรม (คิดเป็นสัดส่วน 13.6% ของ GDP) เป็นภาคที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดจากการระบาดของ COVID-19 โดยขยายตัว 2.7%YOY (เร่งตัวขึ้นจาก 1.8%YOY ในไตรมาสที่ 2 เป็น 2.8%YOY ในไตรมาสที่ 3 และ 4.7%YOY ในไตรมาสที่ 4)

ภาคการผลิตที่แข็งแกร่งดันการส่งออกเวียดนามขยายตัวสูง 7.0%YOY ในปี 2020 สะท้อนว่าอุปสงค์ภายนอกต่อสินค้าเวียดนามฟื้นตัวได้ดี ท่ามกลางสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 การส่งออกเวียดนามฟื้นจากการหดตัว -6.9%YOY ในไตรมาสที่ 2 ของปี 2020 โดยกลับมาเติบโต 11.1%YOY ในไตรมาสที่ 3 ก่อนเร่งตัวขึ้นเป็น 15.1%YOY ในไตรมาสที่ 4 ด้วยแรงสนับสนุนหลักจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมูลค่าสูง โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอะไหล่ (สัดส่วน 13.6%) ซึ่งขยายตัว 24.2%YOY ในปี 2020 (หลังมูลค่าส่งออกเติบโต 22.2% ในไตรมาสที่ 2) โดยได้ผลบวกจากอุปสงค์โลกที่เพิ่มขึ้นต่อสินค้าสำหรับการทำออนไลน์ ในขณะเดียวกัน การส่งออกโทรศัพท์และชิ้นส่วน ซึ่งเป็นหมวดสินค้าส่งออกอันดับหนึ่งของเวียดนาม (สัดส่วน 19.4%) หดตัว -0.3%YOY (หลังจากกลับมาขยายตัวสูง จาก -20.2%YOY ในไตรมาสที่ 2 เป็น -3.1%YOY ในไตรมาสที่ 3 และ 14.7%YOY ในไตรมาสที่ 4) ขณะที่การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าต่ำกว่า เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (สัดส่วน 12.4%) หดตัว -9.4%YOY โดยแม้จะเห็นการฟื้นตัวเล็กน้อยในช่วงไตรมาสที่ 3 และ 4 ของปี แต่ยังคงอยู่ต่ำกว่าช่วงก่อนเกิดการระบาด

มาตรการปิดพรมแดนส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยวจากต่างชาติ (6.9% ของ GDP) หยุดชะงักตลอดทั้งปี 2020 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าเวียดนามหดตัวลงถึง -78.7%YOY จากมาตรการปิดประเทศ ซึ่งสั่งห้ามนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าเวียดนามตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมีนาคมเป็นต้นไป สถานการณ์การระบาดที่เริ่มดีขึ้นทำให้ทางการเวียดนามเริ่มผ่อนคลายมาตรการระบับการเดินทางและอนุญาตให้เที่ยวบินพาณิชย์กลับมาให้บริการในเส้นทางระหว่างเวียดนามกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ลาว และกัมพูชา อย่างไรก็ตาม วันที่ 21 มกราคม 2021 เวียดนามยังคงจำกัดผู้ที่เดินทางเข้าประเทศเพียงนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ นักลงทุนต่างชาติ และแรงงานฝีมือซึ่งไม่ได้เข้าประเทศเพื่อการท่องเที่ยว

การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในเวียดนามหดตัวในปี 2020 ท่ามกลางความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ในปี 2020 การเบิกจ่าย FDI (คิดเป็น 6% ของ GDP) มีมูลค่ารวม 2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือร่วงลงเล็กน้อยที่ -2.0%YOY ในขณะที่เดียวกัน FDI จดทะเบียนรวมมีมูลค่าเท่ากับ 2.85 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐหรือหดตัวลงถึง -25.0%YOY เนื่องจากเงินลงทุนเพิ่มลดลง (-51.7%YOY) เช่นเดียวกับทุนจดทะเบียนใหม่ซึ่งหดตัว -12.5%YOY ขณะที่ทุนจดทะเบียนเพิ่มเติมสูงขึ้น 10.6%YOY ทั้งนี้ตัวเลขการลงทุนที่เกิดขึ้นจริง (realized investment) ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับมูลค่าในปี 2019 และตัวเลขโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติซึ่งเพิ่มขึ้นต่อเนื่องสะท้อนถึงความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่อเศรษฐกิจเวียดนาม แม้ว่าจำนวนโครงการลงทุนใหม่และมูลค่าซื้อขายหุ้นจะร่วงลงตาม FDI ในภาคการผลิต (สัดส่วน 47.7%) ซึ่งหดตัว -44.6%YOY แต่คาดว่า เป็นเพียงการหดตัวชั่วคราวจากการที่บริษัทข้ามชาติเลื่อนแผนการลงทุนออกไป

รูปที่ 1 : เวียดนามควบคุมการระบาดของ COVID-19 แต่ละครั้งได้สำเร็จ ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศกลับมาฟื้นตัว

แม้เผชิญการระบาดของ COVID-19 แต่มาตรการควบคุมโรคที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพทำให้ผลกระทบต่อเศรษฐกิจภายในประเทศค่อนข้างจำกัด หลังตัวเลขผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น ทางการเวียดนามได้ประกาศใช้มาตรการ lockdown อย่างรวดเร็วในช่วงปลายเดือนมีนาคม ซึ่งมาตรการที่เข้มงวดช่วยให้เวียดนามสามารถควบคุมการระบาดได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ภาครัฐคลายมาตรการ lockdown บางส่วนในเดือนพฤษภาคม อย่างไรก็ตาม เวียดนามเผชิญการระบาดครั้งใหญ่อีกครั้งในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม ซึ่งทางการเวียดนามเลือกใช้มาตรการ lockdown แคที่เมืองดานังซึ่งเป็นต้นตอการระบาด และเมืองหลักอื่น ๆ เช่น กรุงฮานอยและนครโฮจิมินห์ มาตรการ lockdown บางส่วนนี้ ช่วยให้เวียดนามสามารถเข้าควบคุมการระบาดได้สำเร็จอีกครั้ง โดยมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นน้อยกว่า 10 รายต่อวัน ตั้งแต่เดือนสิงหาคมปี 2020 ถึงปลายเดือนมกราคมปี 2021 อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจภายในเวียดนามยังคงได้รับผลกระทบอย่างหนักตลอดทั้งปี 2020 จากมาตรการปิดประเทศในเดือนเมษายน แต่การเข้าควบคุมการระบาดได้อย่างรวดเร็วส่งผลให้กิจกรรมทาง

เศรษฐกิจภายในประเทศทยอยฟื้นตัวได้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม โดยดัชนีสำคัญทางเศรษฐกิจบ่งชี้ว่า ทั้งการจ้างงาน การบริโภค รวมถึงการผลิตภายในประเทศกลับมาฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดในช่วงการระบาดอย่างหนัก โดยการฟื้นตัว ชะงักเล็กน้อยในช่วงที่ประกาศใช้มาตรการ lockdown บางส่วนในเดือนสิงหาคม

แนวโน้มปี 2021

EIC คาดว่าเศรษฐกิจเวียดนามจะขยายตัว 7.0% ในปี 2021 ด้วยแรงส่งจากภาคส่งออก การฟื้นตัวของ FDI และเศรษฐกิจภายในประเทศที่แข็งแกร่ง อย่างไรก็ตาม ภาครัฐต้องเฝ้าระวังแนวโน้มฟื้นตัวอย่างช้า ๆ จนกว่าจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ (herd immunity) ได้สำเร็จ โดยความเสี่ยงด้านต่ำต่อเศรษฐกิจ เวียดนาม คือ 1) ความไม่แน่นอนจากการระบาดของ COVID-19 ทางตอนเหนือของประเทศเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2021 ซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศช่วงไตรมาสแรกของปีอาจได้รับผลกระทบ หากการระบาดรุนแรงขึ้น 2) เศรษฐกิจโลกที่ฟื้นตัวช้ากว่าคาดการณ์ในไตรมาสแรกของปี 2021 จากการระบาดของ COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ 3) แผนการฉีดวัคซีนที่ยังคลุมเครือ 4) ผลพวงจากการถูกขึ้นบัญชีเป็นประเทศ ผู้ปิดกั้นการเงิน และ 5) ความเสี่ยงด้านเสถียรภาพการเงินจากหนี้เสียที่เพิ่มขึ้น

ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2021 เวียดนามได้จัดซื้อวัคซีนที่สามารถครอบคลุมได้ถึง 31% ของประชากร ประเทศ แต่แผนการกระจายวัคซีนยังคงคลุมเครือ อ้างอิงจากข้อมูลล่าสุด เวียดนามได้อนุมัติการจัดซื้อ วัคซีน COVID-19 จากผู้ผลิต 2 ราย รายแรกคือโครงการ COVAX ขององค์การอนามัยโลก ซึ่งเวียดนาม เข้าเป็นสมาชิกและมีสิทธิ์ซื้อวัคซีนที่สามารถครอบคลุมได้ราว 16% ของประชากรทั้งประเทศ โดยแผนการ กระจายวัคซีนจะได้รับการยืนยันภายในไตรมาสแรกของปี 2021 รายที่สองคือ AstraZeneca ซึ่งเวียดนามได้ ลงนามข้อตกลงจัดซื้อวัคซีนจำนวน 30 ล้านโดส (ครอบคลุมประชากร 15 ล้านคน หรือ 15% ของประชากร รวม) เมื่อวันที่ 4 มกราคมปี 2021 และวางแผนกระจายวัคซีนที่ละระยะตลอดทั้ง 4 ไตรมาสของปีนั้น นอกจากนี้ ผู้ผลิตทั้งสองรายแล้ว ทางสาธารณสุขเวียดนามอยู่ในระหว่างเจรจากับผู้ผลิตวัคซีนรายหลักอื่น ๆ เช่น Pfizer-BioNTech และ Sputnik V ซึ่งเป็นบริษัทสัญชาติรัสเซีย (เจรจาจัดซื้อไปราว 50-150 โดส) รวมถึง Sinovac ซึ่งเป็นผู้ผลิตสัญชาติจีน แต่ ณ ปัจจุบันทางการยังไม่ได้ออกมายืนยันข้อตกลงสั่งซื้อจากผู้ผลิตอื่นรายใด สำหรับวัคซีนที่ผลิตภายในประเทศโดยบริษัท Nano Covax ได้เริ่มทดสอบกับมนุษย์ไปเมื่อเดือนธันวาคมปี 2020 และตั้งเป้ากระจายวัคซีนอย่างเป็นทางการในช่วงครึ่งหลังของปีนี้ ในภาพรวม เวียดนามยังคงต้องใช้เวลา อีกระยะเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ แต่ความสำเร็จในการควบคุมการระบาดของ COVID-19 ที่ผ่านมามีผลสองครั้งใน ปีก่อน น่าจะช่วยให้เศรษฐกิจภายในเวียดนามเติบโตต่อไปได้โดยไม่ต้องรอฟังการฉีดวัคซีนอย่างแพร่หลายมากนัก

การส่งออกมีแนวโน้มเร่งตัวขึ้นและจะยังคงเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักต่อเศรษฐกิจเวียดนามในปี 2021 โดยได้แรงหนุนจากการส่งออกสินค้าไฮเทคและการปรับโครงสร้างการค้าให้กระจายไปยังหมวดสินค้า และคู่ค้าที่หลากหลายยิ่งขึ้น การส่งออกเวียดนามจะได้ผลบวกในฐานะที่เป็นฐานการผลิตที่โดดเด่นสำหรับ สินค้าคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะมีอุปสงค์จากทั่วโลกที่ผู้คนยังทำงานผ่านทางออนไลน์ ขณะที่การส่งออก สินค้าอุตสาหกรรมมูลค่าต่ำกว่า เช่น สิ่งทอ จะเร่งตัวขึ้นหลังอุปสงค์โลกกลับมาฟื้นตัวจากการระบาดระลอกที่ 2 นอกจากนี้ เวียดนามยังเป็นสมาชิกข้อตกลงทางการค้าหลายฉบับทำให้สามารถเข้าถึงตลาดการค้าเสรี ในหลายประเทศเศรษฐกิจหลัก ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการส่งออก ในบรรดาข้อตกลงทางการค้าขนาดใหญ่ ข้อตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป-เวียดนาม (EVFTA) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนสิงหาคมปี 2020 จะช่วยให้การ ส่งออกไปยังยุโรป (สัดส่วน 14%) กลับมาฟื้นตัวหลังเติบโตติดลบในปี 2020 ขณะที่ความตกลงหุ้นส่วน ทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) ซึ่งเพิ่งลงนามสำเร็จจะช่วยเพิ่มการส่งออกไปยังญี่ปุ่น (สัดส่วน 8%) และเกาหลีใต้ (สัดส่วน 8%) รวมทั้งช่วยผลักดันการขยายตัวของการส่งออกไปจีน (สัดส่วน 16%)

สำหรับการส่งออกไปยังสหรัฐฯ ซึ่งเป็นคู่ค้าที่ใหญ่ที่สุดของเวียดนามคิดเป็นสัดส่วน 24% คาดว่า จะเติบโตต่อเนื่อง แต่เผชิญความเสี่ยงด้านต่ำจากการถูกขึ้นบัญชีเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงิน การส่งออกเวียดนามไปสหรัฐฯ ขยายตัวสูงถึง 25.7%YOY ในปี 2020 ด้วยแรงส่งจากการส่งออกสินค้า เทคโนโลยีสำหรับการทำงานจากที่บ้าน (work from home) สำหรับปี 2021 นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม จากรัฐบาลประธานาธิบดีไบเดนและความคืบหน้าการฉีดวัคซีนคาดว่าจะช่วยผลักดันอุปสงค์ภายในสหรัฐฯ ซึ่งรวมถึงอุปสงค์ต่อสินค้าเวียดนาม อย่างไรก็ตาม ในเดือนธันวาคมปี 2020 กระทรวงการคลังสหรัฐฯ ได้ขึ้นบัญชี เวียดนามเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงิน โดยเข้าเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อ คือ มีการเกินดุลการค้าสูงกับสหรัฐฯ มีการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดสูง และมีการแทรกแซงค่าเงินต่อเนื่อง แต่จนถึงตอนนี้รัฐบาลภายใต้การนำ ของประธานาธิบดีทรัมป์ยังไม่ได้กำหนดมาตรการตอบโต้ใด ๆ นอกจากนี้ ณ วันที่ 21 มกราคม 2021 กระทรวง พาณิชย์สหรัฐฯ ได้ตัดสินใจไม่เรียกเก็บภาษีตอบโต้การทุ่มตลาด (antidumping duty) กับยางรถยนต์ จากเวียดนาม ซึ่งเป็นสินค้าที่เกินดุลการค้าสูงและนำไปสู่การสืบสวนในประเด็นบิดเบือนค่าเงินเมื่อเดือน ตุลาคมปีก่อน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเกี่ยวกับสถานะการเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงินของเวียดนามได้ถูก ส่งต่อไปยังรัฐบาลประธานาธิบดีไบเดน ซึ่งยังไม่ได้ให้มุมมองในประเด็นดังกล่าวอย่างเป็นทางการ โดยเมื่อ เร็ว ๆ นี้ เจเน็ต เยลเลน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังคนใหม่ ได้เน้นย้ำในสุนทรพจน์เข้ารับตำแหน่งถึงการ ต่อต้านกระบวนการบิดเบือนค่าเงินของประเทศอื่น ๆ ซึ่งหมายความว่ารัฐบาลชุดใหม่ของสหรัฐฯ น่าจะยังคง เดินเรื่องพิจารณามาตรการตอบโต้เวียดนามในประเด็นนี้ต่อไป

แม้เวียดนามเผชิญการหดตัวในปี 2020 แต่ EIC ยังคงมุมมองบวกต่อกระแส FDI เข้าเวียดนามในระยะ ข้างหน้า ในระยะกลาง เวียดนามจะยังเป็นปลายทางการลงทุนที่น่าสนใจของบริษัทที่ต้องการย้ายฐานผลิต ออกจากจีน ด้วยข้อได้เปรียบหลักจากตำแหน่งที่ตั้ง ค่าแรงที่ค่อนข้างต่ำ รวมถึงข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศ เศรษฐกิจหลักและโครงสร้างการส่งออกที่เน้นอุตสาหกรรมดาวรุ่ง (sunrise industry) นอกจากนี้ กฎหมาย แรงงานและกฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2021 ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วย ให้การประกอบธุรกิจในเวียดนามเป็นไปได้อย่างขึ้น ซึ่งข้อได้เปรียบเหล่านี้จะช่วยผลักดันให้ FDI เข้าเวียดนามที่ หดุดันไปกลับมาเติบโต หลังความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลกลดลงและความเชื่อมั่นของนักลงทุนปรับตัวดีขึ้น

ตัวเลขนักท่องเที่ยวต่างชาติจะยังหยุดนิ่งต่อเนื่องในปี 2021 จนกว่าเวียดนามและประเทศนักท่องเที่ยว หลักจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่สำเร็จ ด้วยมาตรการที่เข้มงวดของเวียดนามในการจำกัดการเดินทาง ระหว่างประเทศ คาดว่าเวียดนามจะยังไม่เปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติจนกว่าประเทศต่าง ๆ จะสามารถสร้าง ภูมิคุ้มกันหมู่ได้สำเร็จ ในบรรดา 3 ประเทศนักท่องเที่ยวหลัก เกาหลีใต้ (สัดส่วน 24%) และญี่ปุ่น (สัดส่วน 5%) คาดว่าจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ได้ภายในไตรมาสที่ 3 ของปี 2021 ขณะที่จีน (สัดส่วน 32%) อาจต้องรอ จนถึงไตรมาสสุดท้ายของปี ทั้งนี้สภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก (World Travel and Tourism Council) รายงานว่า 55% ของรายได้ภาคการท่องเที่ยวเวียดนามในปี 2019 มาจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ หมายความว่าอย่างน้อยจนถึงช่วงครึ่งแรกของปีนี้ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเวียดนาม จำเป็นต้องพึ่งพาสัดส่วน 45% ที่เหลือจากการท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่องตามการ เติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ

สำหรับภาคภายในประเทศ คาดว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจจะกลับมาฟื้นตัวตลอดทั้งปี 2021 แต่ยังเผชิญผลกระทบอยู่บ้างจากรอยแผลเป็นทางเศรษฐกิจ (scarring effect) ดัชนีหลักทางเศรษฐกิจในเดือนธันวาคม 2020 ต่างบ่งชี้ว่า การผลิตสินค้าในเวียดนามขยายตัวได้รวดเร็วยิ่งกว่าช่วงก่อนเกิดการระบาด ขณะที่การบริโภคสินค้าก็เติบโตใกล้เคียงกับในช่วงปี 2019 สำหรับการบริโภคในภาคบริการซึ่งเป็นตัวจุดการเติบโตในปี 2020 คาดว่าจะกลับมาขยายตัวได้ แต่ความเร็วในการฟื้นตัวขึ้นอยู่กับการกระจายวัคซีน อย่างไรก็ตาม อัตราว่างงานยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่และอาจเป็นแรงกดดันต่อภาระหนี้ครัวเรือนรวมถึงการเติบโตของการบริโภคต่อไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากตัวเลขประชากรว่างงานในปี 2020 ส่วนใหญ่เป็นแรงงานภาคบริการในเขตเมือง ดังนั้นการเข้าถึงวัคซีนในวงกว้างจะเป็นตัวแปรสำคัญที่สนับสนุนการฟื้นตัวของภาคบริการและช่วยให้ภาคเศรษฐกิจภายในประเทศกลับมาฟื้นตัวได้เต็มศักยภาพในปี 2021

เวียดนามมีแนวโน้มคงนโยบายการคลังและการเงินแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อเนื่องในปี 2021 ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) รายงานว่า ทางการเวียดนามได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจรวมมูลค่า 2.7 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ (10.3% ของ GDP) ในปี 2020 ซึ่งสูงที่สุดในบรรดาประเทศกลุ่ม CLMV โดย EIC สรุปมาตรการของเวียดนามตามข้อมูลล่าสุดได้ตามรูปที่ 2

ในฝั่งนโยบายการคลัง เนื่องจากเศรษฐกิจเวียดนามเข้าสู่ระยะฟื้นตัวแล้ว ภาครัฐจึงอาจไม่จำเป็นต้องใช้มาตรการกระตุ้นทางการคลังเพิ่มเติม แต่อาจพิจารณาขยายระยะเวลามาตรการในปัจจุบันเพื่อสนับสนุนการเติบโตที่มั่นคง ปัจจุบัน นอกจากโครงการแจกเงินสดจำนวน 36 ล้านต่อระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน 2020 แล้ว มาตรการสนับสนุนอื่น ๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดวันหมดเขตและยังคงต่อเนื่องมาในปี 2021 นี้ โดย ณ วันที่ 21 มกราคมปี 2021 กระทรวงการคลังได้ขยายระยะเวลามาตรการลดค่าธรรมเนียมส่วนใหญ่ออกไปจนถึงสิ้นเดือนมิถุนายน 2021 และขยายระยะเวลากองทุนปรับโครงสร้างหนี้ มูลค่า 3 ร้อยล้านดอลลาร์ ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารกลางเวียดนาม (State Bank of Vietnam: SBV) ออกไปจนถึง 3 เดือน หลังประกาศว่าภาระหนี้สินลดลง ทั้งนี้เวียดนามยังมีขีดความสามารถในการทำนโยบายการคลังที่เพียงพอหากสถานการณ์แย่ลงไปกว่าที่คาด โดยธนาคารโลกประเมินว่า เวียดนามมีหนี้สาธารณะอยู่ที่ราว 56.1% ของ GDP

ในฝั่งนโยบายการเงิน EIC คาดว่า SBV จะยังคงนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษแต่ไม่ลดอัตราดอกเบี้ยลงเพิ่มเติม ที่ผ่านมา SBV ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (refinance rate) ลง 200 bps ในปี 2020 โดยอัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ที่ระดับต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 4.0% ตั้งแต่เดือนตุลาคมปีก่อน อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อที่ 3.23% (ต่ำกว่ากรอบอัตราเงินเฟ้อเป้าหมายที่ 4%) ณ เดือนธันวาคมปี 2020 บ่งชี้ว่าเวียดนามยังมีขีดความสามารถในการทำนโยบายการเงินเพียงพอที่จะปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงได้อีกหากมีความจำเป็น

รูปที่ 2 : มาตรการทางการเงินและการคลังของเวียดนาม

นโยบาย	รายละเอียด
การคลัง	- ขยายกำหนดการชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และค่าเช่าที่ดิน ออกไปอีก 5 เดือน - ขยายระยะเวลาการจัดเก็บสัดส่วนเงินปันผลจากกองทุนสวัสดิการเมื่อเสียชีวิตสำหรับทั้งบริษัทและพนักงาน ระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน - ยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม COVID-19 และให้ภาษีนำเข้าอัตราพิเศษสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมสำคัญ (รวมถึงอุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า และการเกษตร) - มาตรการเงินช่วยเหลือมูลค่า 36 ล้านล้านดอง สำหรับครัวเรือนยากจนและผู้ว่างงานหรือไม่มีรายได้ในช่วงระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน - ลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 30% ในปี 2020 สำหรับธุรกิจที่มีรายได้ต่ำกว่า 2 แสนล้านดองต่อปี - ลดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับธนาคาร สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารและบริษัทหลักทรัพย์ 50% ถึงสิ้นปี 2020 - ลดค่าธรรมเนียมสำหรับบริการประกอบรถยนต์ภายในประเทศ 50% - ลดค่าธรรมเนียมการควบคุมการนำเข้าสำหรับสายการบินในประเทศ 50% ในช่วงเดือนมีนาคม 2020 - มีนาคม 2021 - รัฐบาลประกันเงินกู้ที่ออกให้แก่ธุรกิจภาคการเกษตรที่มียอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2019 - ลดค่าเช่าลง 15% สำหรับอสังหาริมทรัพย์ที่เช่าโดยหน่วยงานของรัฐ - เพิ่มสิทธิการลดหย่อนภาษีส่วนบุคคลสำหรับเงินเสถียรภาพครอบครัวเป็น 4.4 ล้านดอง ต่อเดือน ต่อผู้พึ่งพา เริ่มในเดือนกรกฎาคม - ลดค่าธรรมเนียมสำหรับธุรกิจในตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงค่าธรรมเนียมจดทะเบียนบริษัท ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนธุรกรรมแรงงาน (ขยายระยะเวลาถึงมิถุนายน 2021)
การเงิน	- ธนาคารกลางเวียดนามเตรียมเพิ่มสภาพคล่องในระบบและแทรกแซงตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพภาคการเงิน - ลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเหลือ 4% (รวมลดลง 200 bps ในปีนี้) เพิ่มเดิมจากการลดดอกเบี้ยนโยบายอื่น ๆ - ลดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝากระยะสั้นลง 25-30 bps และเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้นสำหรับอุตสาหกรรมสำคัญ ลง 50 bps - ลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงิน VND สำรองภาคบังคับเหลือ 0.5% และ VND สำรองไม่บังคับ เหลือ 0% - สนับสนุนให้สถาบันให้สินเชื่อปรับโครงสร้างเงินกู้ ลดต้นทุน ลดดอกเบี้ย และพิจารณาเลื่อนการจ่ายเงินปันผล - ให้เงินกู้อัตราดอกเบี้ย 0% ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันโดยธนาคาร VBSP สำหรับให้บริษัทจ่ายเงินพนักงาน - ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ 2% สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากกองทุนส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม - ตั้งวงเงินสินเชื่อมูลค่า 3 แสนล้านดองสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้และการลดค่าธรรมเนียม

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ ADB, IMF และสำนักข่าวท้องถิ่น

Financial
Markets

SBV ดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นผลให้สินเชื่อกลับมาขยายตัว แต่ข้อกังวลที่ตามมาคือคุณภาพสินเชื่อที่ด้อยลง ในปี 2020 หลังจากที่ SBV ออกโครงการสนับสนุนสินเชื่อ รวมทั้งปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงหลายครั้ง มูลค่าสินเชื่อในเวียดนามได้กลับมาเติบโตจากจุดต่ำสุดที่ 9.4%YOY ในเดือนพฤษภาคมเป็น 10.1%YOY ในเดือนธันวาคม แต่ยังต่ำกว่าช่วงก่อนเกิดการระบาดซึ่งอยู่ที่ราว 12%YOY ในปี 2019 อย่างไรก็ดี ประเด็นน่ากังวลที่ตามมาพร้อมกันก็คือคุณภาพสินเชื่อที่ด้อยลง โดยแม้จะมีมาตรการผ่อนผันการชำระหนี้ (loan forbearance) แต่สัดส่วนหนี้เสียยังคงเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.77% ในไตรมาสแรกของปี 2020 เป็น 1.8% ในไตรมาสที่ 2 และพุ่งสูงขึ้นเป็น 2.14% ในไตรมาสที่ 3 ทั้งนี้แม้ระดับหนี้เสีย ณ ปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำ แต่ความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจและครัวเรือนเวียดนามเป็นปัจจัยที่ต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะหลังมาตรการปรับโครงสร้างหนี้เริ่มหมดอายุในช่วงครึ่งหลังของปี 2021 เป็นต้นไป

การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มขึ้นอาจดันให้เงินดองแข็งค่าในปี 2021 การส่งออกเวียดนามที่ไปได้ดีส่งผลให้การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดขยายตัวสูงขึ้นเป็น 12.2% ของ GDP ในไตรมาสที่ 3 ปี 2020 หลังจากที่ขาดดุลคิดเป็น -0.5% ของ GDP ในไตรมาสที่ 2 (ทางการเวียดนามยังไม่ได้เปิดเผยตัวเลขในไตรมาสที่ 4) เวียดนามจะยังเกินดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่องในปี 2021 ตามการส่งออกรวมถึง FDI ที่กลับมาฟื้นตัวและนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะกลับมาเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน SBV ได้เดินหน้าสะสมเงินสำรองระหว่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของเงินดอง (ณ เดือนธันวาคมปี 2020 เวียดนามมีเงินสำรองระหว่างประเทศรวม 8.84 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ) อย่างไรก็ดี การที่กระทรวงการคลังสหรัฐฯ ขึ้นบัญชีเวียดนามเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงินอาจส่งผลให้ SBV เข้าแทรกแซงค่าเงินดองไม่ได้มากนัก นอกจากนี้ เงินดอลลาร์สหรัฐที่อ่อนค่าลงหลังสหรัฐฯ ใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเป็นอีกแรงกดดันให้เงินดองแข็งค่าขึ้น โดยล่าสุดเงินดองแข็งค่าขึ้น 0.5% เทียบดอลลาร์สหรัฐในช่วงเดือนธันวาคม 2020-มกราคม 2021

EIC's View

แม้เผชิญภาวะการชะลอตัว แต่เศรษฐกิจเวียดนามสามารถข้ามผ่านวิกฤติช่วงการระบาดไปได้ด้วยการส่งออกที่แข็งแกร่งและมาตรการควบคุมโรคที่มีประสิทธิภาพ ในฝั่งอุปสงค์ภายนอก การส่งออกจะยังเป็นปัจจัยขับเคลื่อนหลักสำหรับเศรษฐกิจเวียดนาม โดยอุปสงค์โลกน่าจะกลับมาขยายตัวได้หากประเทศคู่ค้าใหญ่ ๆ เริ่มมีการฉีดวัคซีนเป็นวงกว้าง ขณะที่ความเชื่อมั่นนักลงทุนที่กลับมาจะช่วยฟื้นโครงการลงทุนที่ล่าช้าออกไป ส่งผลให้ FDI กลับมาเติบโต ในฝั่งอุปสงค์ภายในประเทศ การควบคุมการระบาดได้สำเร็จจะช่วยให้ทั้งการบริโภคและการผลิตสินค้าขยายตัวสู่ระดับเดียวกับช่วงก่อนการระบาด อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของตัวเลขนักท่องเที่ยวต่างชาติและภาคบริการยังคงซบเซา ดังนั้น วัคซีน COVID-19 จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจเวียดนามกลับมาขยายตัวได้อย่างเต็มศักยภาพ แต่แผนการกระจายวัคซีนยังคงมีความไม่แน่นอนสูง ทั้งนี้สำหรับปี 2021 EIC มองว่า GDP เวียดนามจะเติบโต 7.0% จาก 2.9% ในปี 2020 แต่ยังคงเผชิญความเสี่ยงด้านต่ำจากมาตรการ lockdown บางพื้นที่ในช่วงปลายเดือนมกราคม รวมถึงอุปสงค์โลกที่ฟื้นตัวช้ากว่าคาดการณ์จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในช่วงไตรมาสแรกของปี และความคืบหน้าของการกระจายวัคซีนในประเทศคู่ค้าหลักของเวียดนามที่อาจล่าช้าออกไป

สำหรับเวียดนาม ประเด็นแรกที่ต้องจับตาคือการที่กระทรวงการคลังสหรัฐ ขึ้นบัญชีเวียดนามเป็นประเทศผู้บิดเบือนค่าเงิน โดย ณ เดือนมกราคมปี 2021 แม้รัฐบาลประธานาธิบดีทรัมป์ยังไม่ได้ใช้มาตรการตอบโต้ใด ๆ ผ่านการขึ้นภาษีนำเข้าจากสินค้าเวียดนาม แต่ประเด็นดังกล่าวยังคงมีความไม่แน่นอนสูงจนกว่ารัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของประธานาธิบดีไบเดนจะมีการพิจารณาเพิ่มเติม

อีกประเด็นที่ต้องจับตาคือระดับหนี้เสียที่เพิ่มขึ้น ในฝั่งนโยบายการเงิน การชะลอตัวของเศรษฐกิจในช่วงปิดประเทศส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สิน รวมถึงการปล่อยสินเชื่อจากธนาคาร แม้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายจะผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้มากขึ้น แต่ผลที่ตามมาคือคุณภาพสินเชื่อยังคงย่ำแย่ ซึ่งหนี้เสียที่เพิ่มขึ้นนี้ถือเป็นความเสี่ยงต่อเสถียรภาพการเงินที่ต้องจับตอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะหลังมาตรการผ่อนผันการชำระหนี้หมดอายุลง

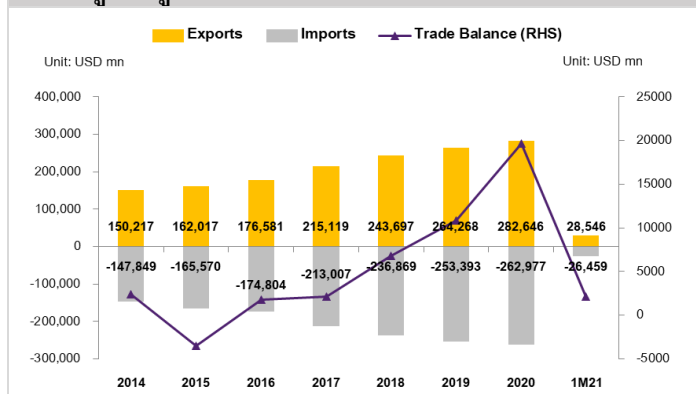
EIC ยังคงมุมมองบวกต่อการเติบโตของเศรษฐกิจเวียดนามในระยะกลางจนถึงระยะยาว ประชากรจำนวนมากในเวียดนามที่ยังอายุน้อยและมีฝีมือจะเป็นพื้นฐานผู้บริโภคขนาดใหญ่และกลุ่มแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ขณะที่การเข้าร่วมข้อตกลงการค้าเสรีที่หลากหลาย โดยเฉพาะ CPTPP EVFTA และ RCEP จะช่วยให้เวียดนามสามารถกระจายตลาดส่งออกและแหล่งเงินลงทุน FDI ไปยังประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ ตำแหน่งที่ตั้งซึ่งใกล้กับจีนทำให้เวียดนามเป็นปลายทางการลงทุนที่น่าสนใจสำหรับการจ้างผลิต (production outsourcing) ซึ่งข้อได้เปรียบทั้งในส่วนของภาคในประเทศและภาคต่างประเทศทำให้ EIC มองว่าเศรษฐกิจเวียดนามจะยังขยายตัวได้ดีต่อไปในระยะข้างหน้า

Vietnam's Key Indicators

Domestic Demand	Unit	2015	2016	2017	2018	2019	2020P	2021F
Real GDP	% YOY	6.7	6.2	6.8	7.1	7.0	2.9	7.0
Consumer price index (average)	%	0.6	2.7	3.5	3.5	2.8	3.8	4.0
Current account balance	% of GDP	-0.9	0.2	-0.6	1.9	3.4	1.2	1.7
Policy rate (end of period)	%	6.5	6.5	6.25	6.25	6.0	4.0	-

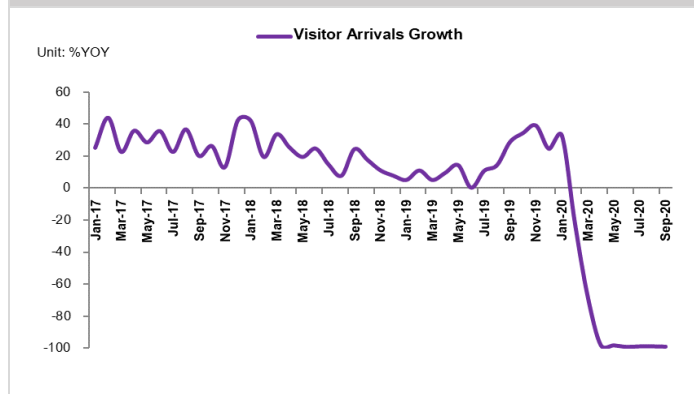
Sources: International Monetary Fund (IMF) and Vietnamese Authorities, EIC Analysis

การส่งออกแข็งแกร่งในปี 2020 โดยได้ปัจจัยสนับสนุนจากสินค้ามูลค่าสูง เช่น โทรศัพท์ และอิเล็กทรอนิกส์

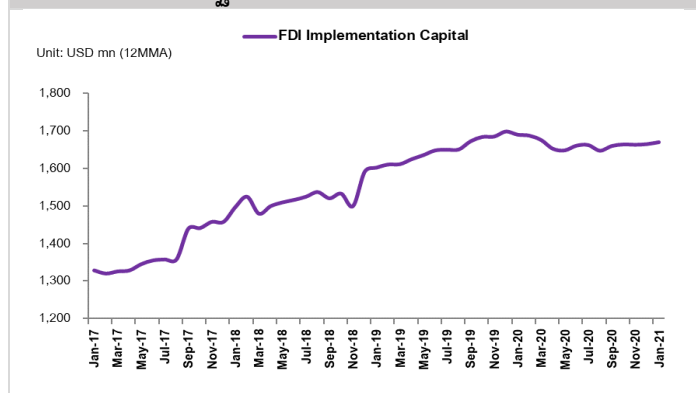
Sources: General Statistics Office

การท่องเที่ยวยังคงชะงักและคาดว่าจะไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่จนกว่าจะมีการฉีดวัคซีนอย่างแพร่หลาย

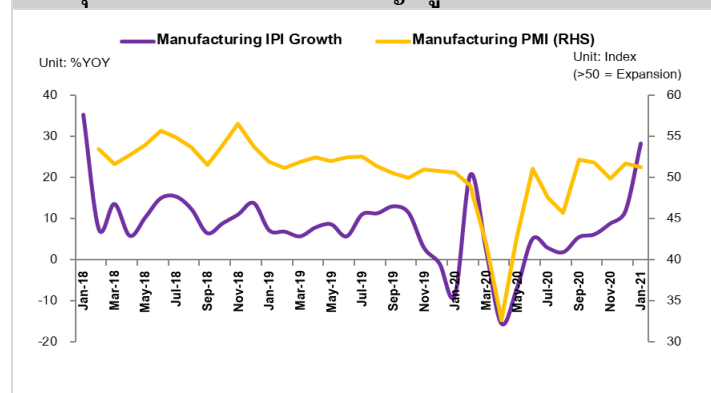
Sources: General Statistics Office

การเบิกจ่ายเม็ดเงิน FDI ชะลอตัวในปี 2020 จากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ แต่เริ่มทรงตัวในไตรมาส 4

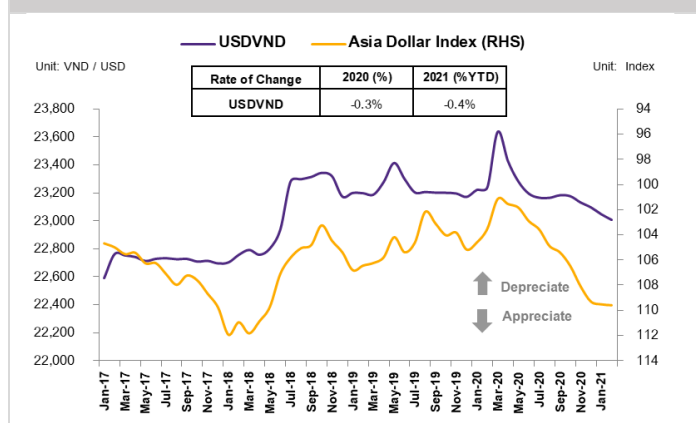
Sources: Foreign Investment Agency

ภาคการผลิตยังคงแข็งแกร่งโดยได้รับปัจจัยสนับสนุนจากอุปสงค์ต่อสินค้าส่งออกสำคัญที่สูง

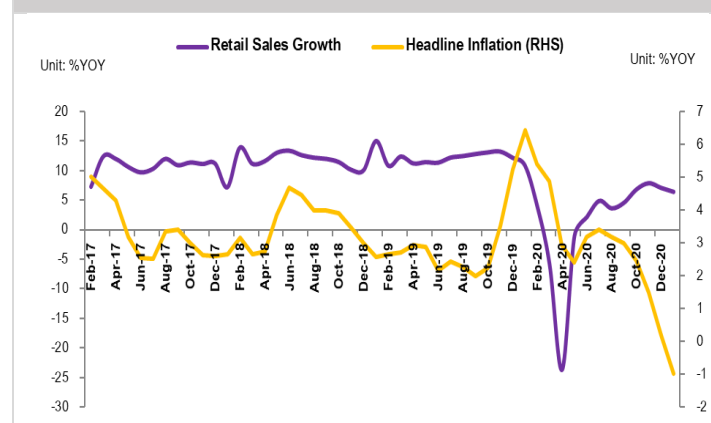
Sources: General Statistics Office and IHS Markit

เงินทองแข็งค่าตามดัชนีค่าเงินเอเชีย

Sources: Bloomberg

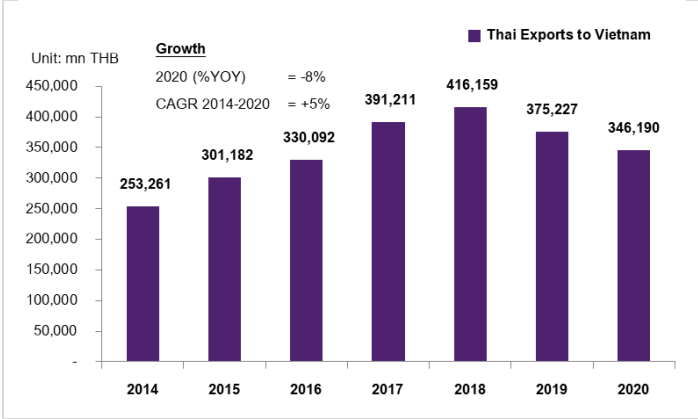
ยอดขายปลีกและอัตราเงินเฟ้อชะลอตัวในเดือนมกราคม 2021

Sources: General Statistics Office

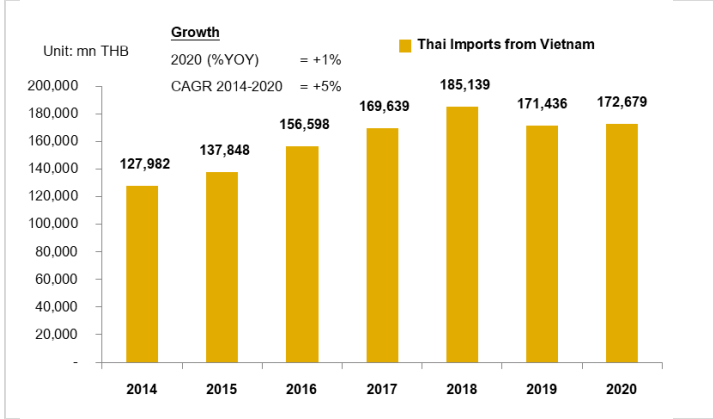
Links with the Thai Economy

การส่งออกไทยไปเวียดนามหดตัว -8%YOY ในปี 2020 จาก การส่งออกรถยนต์และชิ้นส่วน (-27.6%YOY) และเม็ด พลาสติก (-13.9%YOY) ที่ลดลง

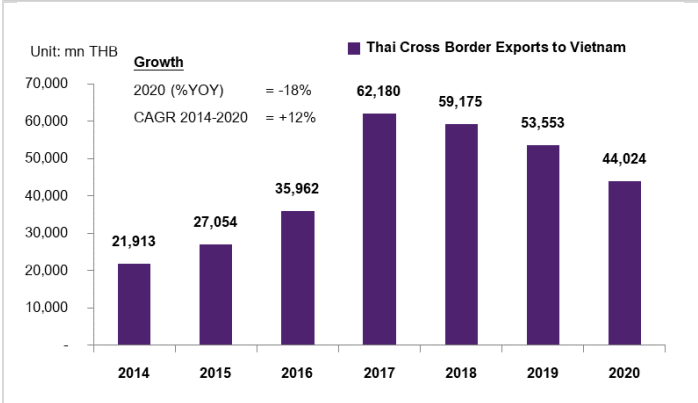
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การนำเข้าไทยจากเวียดนามขยายตัว 1%YOY ในปี 2020 จาก การนำเข้าเหล็กกล้า (44.6%YOY) และน้ำมันดิบ (38.4%YOY) ที่สูงขึ้น ขณะที่การนำเข้าเครื่องใช้ในบ้านหดตัว -23.9%YOY

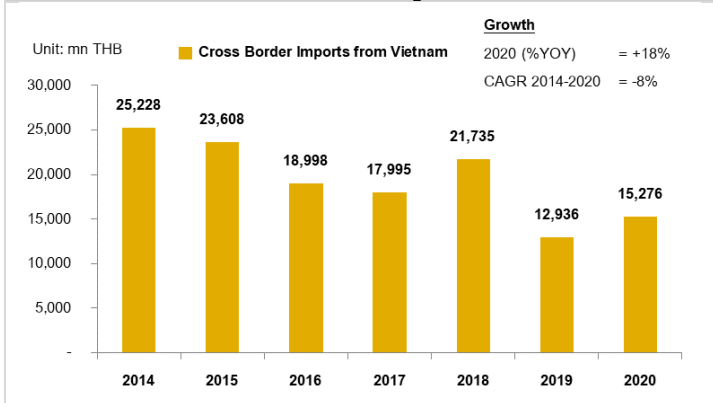
Sources: Thailand's Ministry of Commerce

การส่งออกผ่านแดนไทยไปเวียดนามหดตัว -18%YOY ในปี 2020 จากการส่งออกผลไม้ (-32.0%YOY) และเครื่องดื่มไม่มี แอลกอฮอล์ (-12.1%YOY) ที่หดตัว

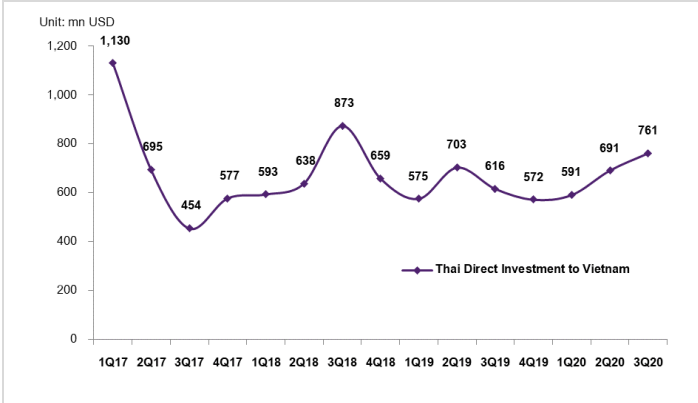
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การนำเข้าผ่านแดนไทยจากเวียดนามขยายตัว 18%YOY ในปี 2020 จากการนำเข้าเซมิคอนดักเตอร์ (277.1%YOY) และ เคมีภัณฑ์ (240.8%YOY) ที่ขยายตัวสูง

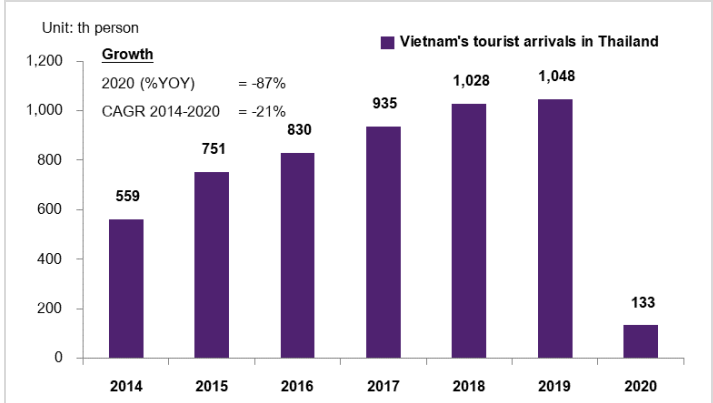
Sources: Thailand's Department of Foreign Trade

การลงทุนโดยตรงจากไทยไปเวียดนามเพิ่มขึ้นต่อเนื่องใน ไตรมาส 3 ปี 2020 จากการลงทุนในภาคการเงินและประกัน

Sources: Bank of Thailand

จำนวนนักท่องเที่ยวเวียดนามเข้าไทยยังคงต่ำมากแม้จะมี โครงการวีซ่านักท่องเที่ยวพิเศษในไตรมาส 4 ปี 2020

Sources: Thailand's Department of Tourism

การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ CLMV ที่มีต่อเศรษฐกิจไทย

นอกจากเฝ้าสังเกตการณ์ตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV แล้ว EIC ยังประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศเหล่านี้ ที่มีต่อเศรษฐกิจไทยอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางหลัก 4 ช่องทาง ได้แก่ การค้าในระดับภูมิภาค การท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค การลงทุนโดยตรงของประเทศไทย และการจ้างแรงงานจากประเทศ CLMV ในประเทศไทย

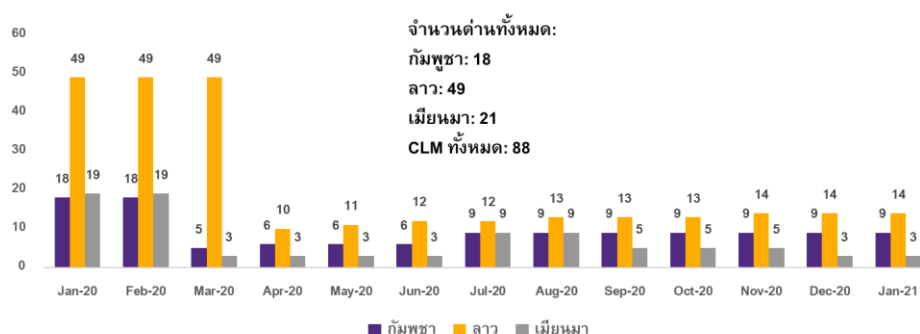
การค้าในระดับภูมิภาค : การฟื้นตัวหยุดชะงักเนื่องจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 อีกครั้งในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 ในเมียนมา และมีแนวโน้มค่อย ๆ ฟื้นตัวในปี 2021

นโยบายข้อจำกัดการข้ามพรมแดนและมาตรการควบคุม COVID-19 ในระดับภูมิภาคได้กำหนดแนวทางการค้าในระดับภูมิภาค ในปี 2020 กิจกรรมการค้าของประเทศไทยกับประเทศ CLMV ในระดับภูมิภาคเกือบถึงจุดต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 ในช่วงที่มีการ lockdown อย่างเข้มงวดทั่วทั้งภูมิภาค และเริ่มแสดงสัญญาณการฟื้นตัวในไตรมาสที่ 3 ในปีเดียวกัน เนื่องด้วยประเทศไทยผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศ CLMV การผ่อนคลายข้อจำกัดการข้ามพรมแดนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้กิจกรรมการค้ากลับมาดำเนินต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระแสการค้ากลับมาดำเนินต่อหลังจากประเทศไทยเปิดด่านพรมแดนในเดือนกรกฎาคม 2020 อย่างไรก็ตาม การกลับมาระบาดอีกครั้งของ COVID-19 ในเมียนมาทำให้ต้องปิดพรมแดนชั่วคราวระหว่างเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม 2020 พร้อมทั้งกระชับมาตรการรักษาความปลอดภัย (รวมถึงข้อบังคับในการเปลี่ยนให้ผู้ขับขีรถบรรทุกสินค้าที่ด่านพรมแดนทุกด่านต้องเป็นคนในประเทศ และจำกัดระยะเวลาของสินค้าที่จะผ่านข้ามพรมแดน) และระงับกิจกรรมการค้าทั้งหมด ยิ่งไปกว่านั้น มีการปิดพรมแดนชั่วคราวและเปิดพรมแดนอีกครั้งระหว่างเดือนธันวาคม 2020 ถึงเดือนมกราคม 2021 เมื่อประเทศไทยเผชิญกับการระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 และสุดท้าย ความไม่สงบทางการเมืองที่เกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้ ในเมียนมา ยังส่งผลให้มีการปิดชายแดนเป็นระยะเวลาด้าน ๆ (4 ชั่วโมง) และทำให้เกิดความไม่แน่นอนด้านสถานการณ์ชายแดนนับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2021 จากสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถสรุปความคืบหน้าของสถานะด่านพรมแดนของประเทศไทยได้ในรูปที่ 1

รูปที่ 1 : ด่านการค้าชายแดนของไทยทยอยเปิดบางส่วนตั้งแต่เดือนกรกฎาคม แต่ด่านชายแดนระหว่างไทยและเมียนมาบางด่านต้องปิดลงอีกครั้งหลังเกิดการระบาดระลอกใหม่ของ COVID-19

จำนวนด่านชายแดนที่เปิดทำการของไทยกับกัมพูชา ลาว และเมียนมา

หน่วย: จำนวนด่าน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์

การส่งออกของประเทศไทยแสดงให้เห็นว่าได้รับผลกระทบมากกว่าการนำเข้า เมื่อมองภาพรวมแล้ว การส่งออกจากไทยไปยังประเทศ CLMV ลดลงกว่าเดิมอีกครั้ง เหลือ -12.0%YOY ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 หลังจากกลับมาฟื้นตัวเหลือ -9.2%YOY ในไตรมาสที่ 3 ซึ่งขึ้นมาจากจุดต่ำสุดที่ -25.9%YOY ในไตรมาสที่ 2 ในทางกลับกัน การส่งออกยังคงมองเห็นสัญญาณที่ดี (ฟื้นตัวจาก -24.3%YOY ในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 เป็น -23.3%YOY ในไตรมาสที่ 3 และขยายตัว 1.2%YOY ในไตรมาสที่ 4) เมื่อพิจารณาเป็นรายเดือน กิจกรรมการค้าโดยรวมทำให้กระแสการค้าค่อย ๆ ดีขึ้นระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม 2020 ก่อนการระบาดของ COVID-19 ระลอกที่ 2 ในประเทศไทย (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 : การส่งออกของประเทศไทยไปยังกลุ่มประเทศ CLMV ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 ยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง (-12.0%YOY) และหดตัวน้อยลงในเดือนธันวาคม 2020 (-6.3%YOY)

การส่งออกของไทย (%YOY)									
ประเทศปลายทาง	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
กัมพูชา	-6.2%	-14.8%	21.9%	-31.7%	-15.1%	-29.1%	-23.4%	-27.8%	-34.7%
ลาว	-6.7%	-12.7%	3.0%	-24.6%	-13.9%	-14.8%	-23.9%	-16.3%	-4.5%
เมียนมา	-5.7%	-13.0%	3.9%	-30.9%	-5.4%	-19.1%	-39.2%	-9.4%	-8.3%
เวียดนาม	-6.5%	-7.9%	-7.9%	-21.0%	-5.8%	3.6%	-1.9%	-3.4%	17.2%
CLMV	-6.3%	-11.1%	2.8%	-25.9%	-9.2%	-12.0%	-17.0%	-13.0%	-6.3%
อื่น ๆ	-5.4%	-5.2%	-3.1%	-12.3%	-6.3%	1.2%	-3.2%	0.8%	6.6%
การนำเข้าของไทย (%YOY)									
ประเทศต้นทาง	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
กัมพูชา	195.8%	-49.5%	124.2%	-70.3%	-83.4%	-54.3%	-75.4%	-56.0%	25.6%
ลาว	-2.9%	17.2%	20.1%	-10.8%	19.8%	41.6%	40.7%	26.6%	62.0%
เมียนมา	7.8%	-13.9%	2.3%	-15.3%	-16.7%	-24.2%	-22.3%	-32.2%	-17.3%
เวียดนาม	-4.4%	0.2%	6.7%	-23.0%	2.5%	15.3%	10.2%	18.4%	17.9%
CLMV	11.7%	-8.3%	19.5%	-24.3%	-23.3%	1.2%	-7.9%	-2.5%	17.2%
อื่น ๆ	-8.7%	-12.7%	-8.0%	-22.4%	-17.2%	-2.8%	-12.8%	2.1%	3.2%

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง

แม้จะมีแนวโน้มถึงจุดต่ำสุดอีกครั้งในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 เราอาจได้เห็นกิจกรรมการค้าของประเทศไทยกับประเทศ CLMV ค่อย ๆ ฟื้นตัว โดยเฉพาะในไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2021 การฟื้นตัวของกิจกรรมการค้าในภูมิภาคจะยังคงซับซ้อนกว่าช่องทางการค้าทุกช่องทางจะกลับมาดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ (เช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ 2021 มีด่านพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLM เพียง 26 ด่านจาก 88 ด่านเท่านั้นที่เปิดดำเนินการ) ความเสี่ยงด้านต่ำหลัก ๆ ในไตรมาสที่ 1 ปี 2021 ได้แก่ 1) การแพร่ระบาดของ COVID-19 อย่างต่อเนื่องในประเทศไทย เช่นเดียวกับเมียนมา 2) การกลับมาแพร่ระบาดอีกครั้งในประเทศ CLMV (มีการแพร่ระบาดเล็กน้อยในระดับท้องถิ่นในเวียดนามที่ต้องจับตามอง) และ 3) ความไม่สงบทางการเมืองในเมียนมาที่อาจยกระดับเป็นการจลาจลได้ ปัจจัยเหล่านี้ทั้งหมดอาจทำให้อุปสงค์ในประเทศในระดับภูมิภาคซับซ้อนและยิ่งทำให้ข้อจำกัดการข้ามพรมแดนเข้มงวดมากยิ่งขึ้น

ข้อค้นพบที่สำคัญจากกิจกรรมการค้าในปี 2020 ระหว่างการค้าของประเทศไทยและประเทศ CLMV แต่ละประเทศ มีดังนี้

กัมพูชา : การส่งออกตกต่ำขณะที่การนำเข้าฟื้นตัวขึ้น และทิศทางของสินค้าหลักที่ไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 2 : การส่งออกและการนำเข้าที่สำคัญของไทยกับกัมพูชา

การส่งออกของไทยไปกัมพูชา									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
ส่งออกทั้งหมด (100)	-6.2%	-14.8%	21.9%	-31.7%	-15.1%	-29.1%	-23.4%	-27.8%	-34.7%
น้ำมันเชื้อเพลิง (22.9)	-3.4%	-14.7%	23.8%	-35.0%	-24.0%	-16.3%	-23.7%	-16.3%	-10.5%
สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (19.1)	16.3%	-8.1%	23.4%	-13.6%	-10.5%	-25.2%	-25.5%	-22.4%	-27.4%
รถยนต์และส่วนประกอบ (5.0)	81.3%	-30.3%	14.3%	-54.8%	-39.3%	-36.1%	-51.5%	-17.1%	-38.6%
เครื่องใช้ไฟฟ้า (4.8)	22.7%	-16.6%	6.0%	-25.2%	-32.6%	-9.6%	-13.2%	7.7%	-19.7%
สิ่งทอ (2.7)	6.3%	-15.5%	12.2%	-30.1%	-23.4%	-20.5%	-31.9%	-19.5%	-8.4%
การนำเข้าของไทยจากกัมพูชา									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
นำเข้าทั้งหมด (100)	195.8%	-49.5%	124.2%	-70.3%	-83.4%	-54.3%	-75.4%	-56.0%	25.6%
นำเข้าไม่รวมทองคำ (70.0)	68.0%	-37.3%	18.1%	-66.3%	-56.3%	-17.2%	-41.2%	-22.5%	25.6%
ทองคำ (30.0)	17457.5%	-65.2%	938.6%	-100.0%	-100.0%	-100.0%	-100.0%	-100.0%	N/A
ผลิตภัณฑ์จากผักและผลไม้ (25.0)	-3.1%	41.7%	45.0%	62.4%	35.9%	25.6%	-22.8%	29.3%	58.3%
สินแร่โลหะอื่น ๆ (14.1)	-13.3%	37.8%	35.6%	38.5%	40.4%	36.4%	22.0%	42.3%	46.5%
ผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม (11.8)	-10.9%	39.2%	55.7%	50.8%	18.3%	38.8%	19.4%	50.8%	49.1%
เสื้อผ้า (7.8)	2.9%	-14.6%	48.4%	-61.1%	-36.4%	-15.4%	-28.7%	-17.7%	2.5%
สัตว์และสายเคเบิล (7.7)	-0.2%	-27.6%	-12.2%	-58.8%	-33.4%	-6.6%	-16.1%	3.4%	-6.1%

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง

- การส่งออกจากไทยไปยังกัมพูชาถึงจุดต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 (-31.7%YOY) และฟื้นตัวอย่างมากในไตรมาสที่ 3 (-15.1%YOY) แต่กลับมาหดตัวอีกครั้งในไตรมาสที่ 4 (-29.1%YOY)
- หลังจากมีการฟื้นตัวอย่างกว้างขวางในไตรมาสที่ 3 ปี 2020 ในบรรดาสินค้าส่งออกที่สำคัญ 3 ชนิด เชื้อเพลิง (22.9% จากทั้งหมด) ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (19.1% จากทั้งหมด) ลดลงฉับพลัน (จาก -10.5%YOY ในไตรมาสที่ 3 ปี 2020 สู่ -25.2%YOY ในไตรมาสที่ 4) และยังเป็นสินค้าที่จุดการเติบโตในไตรมาสที่ 4 ด้วย ส่วนรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ (5% จากทั้งหมด) หดตัวในไตรมาสสุดท้าย
- เมื่อดูเป็นรายเดือน การส่งออกเชื้อเพลิงฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งไตรมาสที่ 4 ปี 2020 ขณะที่การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรแสดงให้เห็นการหดตัวมากที่สุดในรอบปีในเดือนธันวาคม การส่งออกรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ยังคงมองเห็นการฟื้นตัวอย่างแข็งแกร่งในเดือนพฤศจิกายน แต่ลดลงอย่างรวดเร็วอีกครั้งในเดือนธันวาคม แสดงให้เห็นว่าการฟื้นตัวยังคงเปราะบาง
- ด้านการนำเข้า โดยรวมแล้วการนำเข้าที่ลดลงจำนวนมากในปี 2020 เป็นผลมาจากการหยุดนำเข้าทองคำชั่วคราว (ซึ่งเพิ่มจากปี 2019 ถึงไตรมาสที่ 1 ปี 2020) หากไม่นับทองคำแล้ว การนำเข้าจากกัมพูชามายังไทยหดตัวน้อยลง (จากจุดต่ำสุดในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 ที่ -66.3%YOY สู่ -56.3%YOY ในไตรมาสที่ 3 และ -17.2%YOY ในไตรมาสที่ 4)
- ในบรรดาสินค้าหลัก ๆ ผักและผลไม้ (25.0% จากทั้งหมด) พร้อมทั้งผลิตภัณฑ์จากโลหะ (14.1% จากทั้งหมด) ชะลอตัวแต่ยังคงเติบโตได้สำหรับการนำเข้าในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 ขณะเดียวกัน การส่งออกผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม (11.8% จากทั้งหมด) เป็นตัวเร่งการเติบโต รวมถึงการส่งออกเสื้อผ้า (7.8% จากทั้งหมด) พร้อมทั้งสายสลิงและสายเคเบิล (7.7% จากทั้งหมด) หดตัวน้อยลงมาก

- เมื่อดูเป็นรายเดือน การนำเข้าทั้งหมดแสดงให้เห็นการเติบโตในเชิงบวกเป็นครั้งแรกในปี 2020 ในเดือนธันวาคม (+25.6%YOY) โดยมากมาจากสินค้าประเภทผักและผลไม้ (+58.3%YOY)

ลาว : การส่งออกแสดงสัญญาณการฟื้นตัวที่ชัดเจน ขณะที่การนำเข้าเติบโตดี

ตารางที่ 3 : การส่งออกและการนำเข้าที่สำคัญของไทยกับลาว

การส่งออกของไทยไปลาว									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
ส่งออกทั้งหมด (100)	-6.7%	-12.7%	3.0%	-24.6%	-13.9%	-14.8%	-23.9%	-16.3%	-4.5%
สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (15.5)	7.3%	-3.6%	7.2%	-9.7%	-7.2%	-3.4%	-11.4%	-8.5%	10.0%
น้ำมันสำเร็จรูป (14.0)	-16.3%	-29.3%	-8.3%	-52.6%	-25.8%	-30.9%	-37.2%	-32.8%	-23.9%
ปศุสัตว์ (6.6)	2.1%	-23.0%	0.8%	-3.9%	-23.7%	-52.0%	-59.3%	-54.0%	-42.2%
สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (5.6)	-10.6%	-20.6%	-16.9%	-33.4%	-23.7%	-7.3%	-14.6%	-5.8%	0.1%
รถยนต์และส่วนประกอบ (5.0)	-16.9%	-29.3%	-34.6%	-61.0%	-27.0%	8.1%	-18.7%	0.5%	49.4%
การนำเข้าของไทยจากลาว									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
นำเข้าทั้งหมด (100)	-2.9%	17.2%	20.1%	-10.8%	19.8%	41.6%	40.7%	26.6%	62.0%
ไฟฟ้า (59.4)	-1.4%	26.5%	24.7%	8.1%	20.1%	54.2%	54.1%	29.9%	96.4%
ผลิตภัณฑ์จากผักและผลไม้ (6.5)	6.9%	91.0%	112.5%	152.9%	12.2%	52.8%	-12.9%	0.7%	82.3%
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ (5.5)	-16.3%	-30.6%	10.1%	-62.6%	-43.8%	-9.7%	-21.6%	-19.9%	23.6%
ผลิตภัณฑ์ทองแดง (5.1)	10.3%	-62.3%	-7.4%	-60.4%	-79.2%	-88.6%	-88.3%	-92.1%	-85.5%
เครื่องใช้ไฟฟ้า (1.9)	-32.9%	-47.1%	-50.7%	-62.3%	-56.9%	-0.8%	-10.5%	-20.8%	28.2%

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง

- การส่งออกจากไทยไปยังประเทศลาวฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดที่ -24.6%YOY ในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 สู่ -13.9%YOY ในไตรมาสที่ 3 แต่ยังคงชะงักในไตรมาสที่ 4 ด้วยตัวเลข -14.8%YOY
- ในบรรดาสินค้าหลัก ๆ สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (เป็นภาคส่วนที่ใหญ่ที่สุดด้วยส่วนแบ่ง 15.5%) พร้อมด้วยสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (5.6% จากทั้งหมด) และรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ (5.0% จากทั้งหมด) ฟื้นตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่น้ำมันที่ผ่านการกลั่น (14.0% จากทั้งหมด) และปศุสัตว์ (6.6% จากทั้งหมด) หดตัวต่อไปในไตรมาสที่ 4 ปี 2020
- เมื่อดูเป็นรายเดือน การส่งออกจากไทยไปยังประเทศลาวโดยรวมแสดงสัญญาณการฟื้นตัวด้วยตัวเลขการหดตัวที่ลดลงในเดือนธันวาคม (-4.5%YOY เทียบกับ -16.3%YOY ในเดือนพฤศจิกายน) ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรซึ่งขยายตัว 10.0%YOY (จาก -8.5%YOY ในเดือนพฤศจิกายน) เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญ สำหรับรถยนต์และส่วนประกอบ แม้จะเป็นสัดส่วนไม่มาก แต่การส่งออกกลับเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเป็น 49.4%YOY ในเดือนธันวาคม หลังจากหดตัวอย่างหนักเป็นในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2020
- ด้านการนำเข้าไฟฟ้า (59.4% จากทั้งหมด) ยังคงเติบโตในเชิงบวกตลอดทั้งปี 2020 โดยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วถึง 54.2%YOY ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 และเป็นสินค้าที่ขับเคลื่อนการเติบโตของการนำเข้าทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญ
- ในบรรดาสินค้านำเข้าอื่น ๆ การนำเข้าผักและผลไม้ (6.5% จากทั้งหมด) เติบโตได้ดี ขณะที่เครื่องจักร (5.5% จากทั้งหมด) และเครื่องใช้ไฟฟ้า (1.9% จากทั้งหมด) ยังแสดงให้เห็นการฟื้นตัวที่แข็งแกร่งในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 ในขณะเดียวกัน ผลิตภัณฑ์จากทองแดง (5.1% จากทั้งหมด) หดตัวมากขึ้น

- เมื่อดูเป็นรายเดือน การนำเข้าจากประเทศลาวแสดงให้เห็นการเติบโตที่แข็งแกร่งในเดือนธันวาคม 2020 โดยเฉพาะไฟฟ้า (96.4%YOY) และสินค้าประเภทผักและผลไม้ (82.3%YOY)

เมียนมา : กิจกรรมการค้าลดลงในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 เนื่องจาก COVID-19 กลับมาระบาดอีกครั้ง

ตารางที่ 4 : การส่งออกและการนำเข้าที่สำคัญของไทยกับเมียนมา

การส่งออกของไทยไปเมียนมา									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
ส่งออกทั้งหมด (100)	-5.7%	-13.0%	3.9%	-30.9%	-5.4%	-19.1%	-39.2%	-9.4%	-8.3%
สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (23.6)	-19.0%	-3.0%	10.3%	-14.1%	1.7%	-8.1%	-30.8%	2.2%	4.3%
น้ำมันสำเร็จรูป (7.8)	3.6%	-37.5%	-1.0%	-56.8%	-41.1%	-52.9%	-62.3%	-47.0%	-49.9%
รถยนต์และส่วนประกอบ (7.6)	-0.8%	-0.7%	-5.9%	-45.0%	33.8%	18.9%	-23.9%	63.0%	23.6%
เครื่องใช้ไฟฟ้า (5.2)	-5.3%	-2.8%	15.8%	-25.3%	7.2%	-7.5%	-27.2%	-7.3%	13.7%
สิ่งทอ (5.2)	2.5%	-31.2%	-6.1%	-53.4%	-30.3%	-37.0%	-57.2%	-32.5%	-18.2%
การนำเข้าของไทยจากเมียนมา									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
นำเข้าทั้งหมด (100)	7.8%	-13.9%	2.3%	-15.3%	-16.7%	-24.2%	-22.3%	-32.2%	-17.3%
ก๊าซธรรมชาติ (65.4)	6.8%	-25.5%	-23.5%	-26.0%	-20.6%	-32.0%	-27.2%	-40.8%	-27.0%
ผลิตภัณฑ์จากพืช (10.2)	428.3%	65.3%	990.0%	44.7%	-48.7%	22.2%	-21.4%	54.6%	42.1%
สินแร่โลหะอื่นๆ (7.4)	-22.0%	30.3%	52.5%	15.7%	53.2%	12.6%	81.4%	-19.0%	7.5%
ผลิตภัณฑ์ทองแดง (6.8)	-27.0%	45.2%	68.6%	47.3%	71.9%	16.0%	80.5%	-23.4%	24.3%
ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ (4.2)	9.1%	5.1%	18.4%	-4.6%	3.9%	-0.7%	-10.1%	10.0%	-0.5%

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง

- แม้จะฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดที่ -30.9%YOY อย่างฉับพลันในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 เป็น -5.4%YOY ในไตรมาสที่ 3 การส่งออกจากไทยไปเมียนมายังคงลดลงเหลือ -19.1%YOY ในไตรมาสที่ 4 หลังจากมีการผ่อนคลายข้อจำกัดด้านการค้าชั่วคราวในเดือนตุลาคม
- ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 สินค้าส่งออกที่สำคัญหลายประเภทลดลงเป็นวงกว้าง ที่เห็นได้ชัดคือสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (23.6% จากทั้งหมด) และเครื่องใช้ไฟฟ้า (5.2% จากทั้งหมด) ที่หดตัวอีกครั้งในไตรมาสที่ 4 หลังจากขยายตัวเล็กน้อยในไตรมาสที่ 3
- เมื่อดูเป็นรายเดือน การส่งออกแสดงสัญญาณของจุดต่ำสุดด้วยการหดตัวที่ลดลงในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม เมื่อเทียบกับเดือนตุลาคมที่การส่งออกลดลงมากที่สุดในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 เนื่องด้วยข้อจำกัดของการค้าชายแดน การฟื้นตัวมีแนวโน้มชะงักงันเนื่องด้วยยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่องในสองประเทศ ความไม่แน่นอนทางการเมืองในเมียนมาเมื่อเร็ว ๆ นี้ อาจทำให้อุปสงค์ในประเทศลดลงและยกระดับความไม่แน่นอนในการปิดพรมแดน ซึ่งจะส่งผลให้การส่งออกจากไทยไปยังเมียนมาชะลอตัวต่อไป
- การนำเข้าของไทยจากเมียนมา ซึ่งโดยมากเป็นการนำเข้าก๊าซธรรมชาติ (65.4% จากทั้งหมด) ลดลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 เนื่องด้วยกิจกรรมการผลิตในเมียนมาหยุดชั่วคราวท่ามกลางตัวเลขผู้ติดเชื้อ COVID-19 ที่เพิ่มสูงขึ้น สินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากทองแดง (6.8% จากทั้งหมด) และผลิตภัณฑ์จากโลหะอื่น ๆ (7.4% จากทั้งหมด) ยังคงชะลอตัวอย่างมีนัยสำคัญในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 หลังจากเติบโตอย่างแข็งแกร่งในไตรมาสที่ 3 ส่วนสินค้าจากพืช (10.2% จากทั้งหมด) มองเห็นสัญญาณที่ดี โดยฟื้นตัวจาก -48.7%YOY

ในไตรมาสที่ 3 ปี 2020 เป็นเติบโต 22.2%YOY ในไตรมาสที่ 4 เนื่องจากเป็นภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดน้อยที่สุดในเมียนมา

- เมื่อดูเป็นรายเดือน การนำเข้าจากเมียนมา (ยกเว้นสินค้าจากพืช) ตกลงมากที่สุดในเดือนพฤศจิกายนก่อนจะกลับมาฟื้นตัวอย่างมากในเดือนธันวาคม

เวียดนาม : กิจกรรมการค้าฟื้นตัวดีขึ้นในไตรมาสที่ 4 ปี 2020

ตารางที่ 5 : การส่งออกและการนำเข้าที่สำคัญของไทยกับเวียดนาม

การส่งออกของไทยไปเวียดนาม									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
ส่งออกทั้งหมด (100)	-6.5%	-7.9%	-7.9%	-21.0%	-5.8%	3.6%	-1.9%	-3.4%	17.2%
เครื่องใช้ไฟฟ้า (12.7)	-1.9%	-9.4%	10.7%	-26.7%	-10.0%	-10.0%	-18.6%	-16.7%	6.3%
รถยนต์และส่วนประกอบ (12.1)	26.4%	-27.2%	-29.9%	-78.2%	-12.2%	12.5%	13.6%	-4.2%	48.0%
สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (10.9)	5.2%	23.5%	19.0%	48.2%	23.1%	5.2%	33.5%	-6.9%	-8.7%
สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (7.3)	3.1%	-0.2%	20.4%	-3.6%	-8.3%	-8.8%	-17.6%	-19.5%	11.5%
เมล็ดพืช (6.4)	-17.0%	-14.1%	-21.9%	-21.6%	-15.1%	4.2%	-6.8%	-1.2%	21.7%
การนำเข้าของไทยจากเวียดนาม									
%YOY (สัดส่วนปี 2020)	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
นำเข้าทั้งหมด (100)	-4.4%	0.2%	6.7%	-23.0%	2.5%	15.3%	10.2%	18.4%	17.9%
เครื่องใช้ไฟฟ้า (19.1)	-18.3%	-23.6%	-24.8%	-55.6%	9.1%	-13.3%	4.7%	-33.6%	-7.1%
เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ (10.3)	11.4%	-10.4%	-17.9%	-33.4%	-6.2%	21.3%	13.8%	17.5%	38.8%
ผลิตภัณฑ์โลหะ (7.4)	-2.6%	44.5%	28.9%	-3.0%	80.0%	73.4%	60.0%	130.0%	55.3%
รถยนต์และส่วนประกอบ (7.1)	7.4%	6.0%	41.2%	-18.9%	-14.4%	20.6%	11.6%	30.1%	21.0%
เสื้อผ้า (4.3)	21.7%	-19.8%	12.2%	-36.0%	-29.2%	-23.8%	-32.2%	-31.0%	-8.4%

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง

- ตลอดปี 2020 การส่งออกจากไทยไปยังเวียดนามแสดงให้เห็นสัญญาณของการฟื้นตัวในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 (ขยายตัว 3.6%YOY ซึ่งเป็นการขยายตัวครั้งแรกในรอบปีหลังหดตัวต่ำสุดที่ -21.0%YOY ในไตรมาสที่ 2 และฟื้นตัวดีขึ้นเป็น -5.8%YOY ในไตรมาสที่ 3) การส่งออกรถยนต์และส่วนประกอบ (12.1% จากทั้งหมด) เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญหลังจากเติบโตอย่างรวดเร็วถึง 12.5%YOY ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 จาก -12.2%YOY ในไตรมาสที่ 3
- ในบรรดาสินค้าส่งออกที่สำคัญ เครื่องใช้ไฟฟ้า (12.7% จากทั้งหมด) และสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ (7.3% จากทั้งหมด) หดตัวชะงักชั่วคราว ขณะที่สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร (10.9% จากทั้งหมด) ชะลอตัว สำหรับการส่งออกเมล็ดพืช (6.4% จากทั้งหมด) แสดงให้เห็นการเติบโตในเชิงบวกเป็นครั้งแรกในไตรมาสที่ 4 ปี 2020
- เมื่อดูเป็นรายเดือน การส่งออกจากไทยไปยังเวียดนามแสดงให้เห็นโอกาสที่สดใสเนื่องจากการขยายตัวในวงกว้างในเดือนธันวาคม 2020 ยกเว้นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร
- นอกจากนี้ การนำเข้าของประเทศไทยจากเวียดนามยังเติบโตได้ดีที่ 15.3%YOY ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 (หลังจากฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดที่ -23.0%YOY เป็นเติบโตที่ 2.5%YOY ในไตรมาสที่ 3 ปี 2020) ส่วนมากมาจากการนำเข้าเครื่องจักร (10.3% จากทั้งหมด) ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก (7.4% จากทั้งหมด) และรถยนต์และส่วนประกอบ (7.1% จากทั้งหมด) ขณะที่การนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้า (19.1% จากทั้งหมด) ลดลงในไตรมาสที่ 4 ปี 2020
- เมื่อพิจารณาเป็นรายเดือน การนำเข้าจากประเทศเวียดนามแสดงให้เห็นการเติบโตที่เร็วขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมสำหรับสินค้าแทบทั้งหมด ยกเว้นการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญในเดือนพฤศจิกายน แต่กลับมาฟื้นตัวอย่างมากในเดือนธันวาคมเช่นกัน

กิจกรรมการค้าชายแดนระหว่างไทยและประเทศ CLM โดยรวมกลับมาฟื้นตัวในไตรมาสที่ 3 ปี 2020 แต่กลับลดลงอย่างมากในเดือนธันวาคมเนื่องจากการระบาดของ COVID-19 อีกครั้งในเมียนมา (ตารางที่ 5) โดยรวมแล้ว การส่งออกผ่านชายแดนไปยังเมียนมากลับมาดำเนินต่อไปได้พอสมควรตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2020 เมื่อด่านพรมแดนกลับมาเปิดอีกครั้ง ในทางกลับกัน การนำเข้าจากชายแดนเมียนมายังคงชะงักอย่างหนักจากปัญหาอุปทานที่ชะงักงันเนื่องด้วยกิจกรรมการผลิตในเมียนมายังคงหยุดอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกัน การส่งออกผ่านชายแดนไปยังกัมพูชาและลาวลดลงอย่างมากในเดือนตุลาคม (ส่วนหนึ่งเป็นเพราะฐานที่สูงในปี 2019) ซึ่งกลับมาฟื้นตัวขึ้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน อย่างไรก็ดี การนำเข้าจากชายแดนกัมพูชาและลาวกลับมีสัญญาณที่ดีจากการเติบโตอย่างแข็งแกร่งในเดือนธันวาคม การค้าชายแดนคิดเป็นอย่างน้อย 80% ของปริมาณการค้าของประเทศไทยกับกัมพูชา ลาว และเมียนมาอนาคตของการค้าในระดับภูมิภาคในปี 2021 จะพึ่งพาการค้าชายแดนที่ต้องกลับมาดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบเป็นสำคัญ การแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคและความไม่แน่นอนทางการเมืองในเมียนมาจะยังคงเป็นปัจจัยที่ขัดขวางการค้าชายแดนในปี 2021

ตารางที่ 6 : การค้าชายแดนของประเทศไทยกับประเทศ CLM กลับมาฟื้นตัวในไตรมาสที่ 3 ปี 2020 แต่ลดลงอีกครั้งในเดือนตุลาคม

การส่งออกชายแดนของไทย (%YOY)									
ประเทศปลายทาง	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
กัมพูชา	14.2%	-4.9%	14.2%	-11.4%	-5.0%	-16.7%	-17.2%	-11.1%	-21.5%
ลาว	-8.5%	-12.1%	-0.6%	-22.7%	-12.3%	-12.5%	-21.5%	-13.3%	-2.8%
เมียนมา	-1.1%	-12.4%	-0.9%	-32.3%	-6.0%	-15.6%	-40.1%	-4.7%	-2.3%
เวียดนาม	1.5%	-9.4%	5.0%	-21.2%	-6.0%	-15.0%	-24.7%	-10.1%	-10.4%
การนำเข้าชายแดนของไทย (%YOY)									
ประเทศต้นทาง	2019	2020	1Q2020	2Q2020	3Q2020	4Q2020	Oct-20	Nov-20	Dec-20
กัมพูชา	-7.0%	8.6%	18.7%	-14.6%	14.8%	7.2%	-15.1%	9.0%	29.6%
ลาว	-6.1%	8.4%	15.1%	-13.6%	10.4%	24.0%	28.2%	7.0%	40.6%
เมียนมา	6.5%	-17.2%	-4.2%	-16.5%	-4.6%	-26.2%	-25.7%	-31.9%	-20.2%
เวียดนาม	-0.5%	-4.0%	6.9%	-15.1%	-4.6%	-2.0%	-2.4%	-11.4%	9.2%

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง

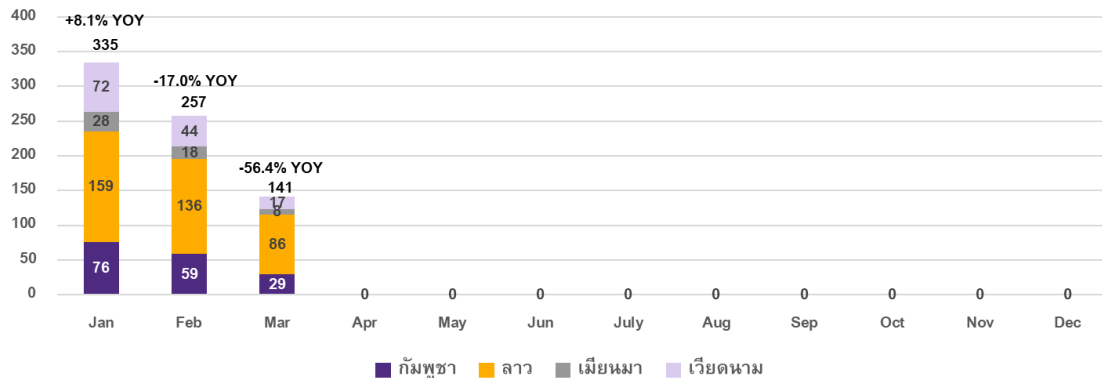
การท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค : ยังคงหยุดชะงัก

ภายใต้ข้อจำกัดในการเดินทางตั้งแต่เดือนเมษายน 2020 เป็นต้นมา การมาถึงของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศ CLMV ยังคงหยุดชะงัก (รูปที่ 2) แม้จะมีการกำหนดข้อยกเว้นในการเข้าประเทศบางประการสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีวีซ่านักท่องเที่ยวประเภทพิเศษตั้งแต่เดือนตุลาคม 2020 ประเทศไทยยังคงรับนักท่องเที่ยวจากกัมพูชาน้อยกว่า 300 คนต่อเดือน และไม่มีนักท่องเที่ยวจากลาว เมียนมา และเวียดนามเลย เนื่องจากนักท่องเที่ยวจากประเทศ CLMV ที่กำลังเติบโต มีจำนวน 10.5% จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด และสร้างรายได้ 7.3% ให้กับภาคการท่องเที่ยวในปี 2019 การกลับมาของนักท่องเที่ยวจากประเทศเหล่านี้ อาจทำให้ประเทศไทยได้ส่วนแบ่งรายได้จากการท่องเที่ยวที่สูญเสียไปเป็นจำนวนมากกลับคืนมา โดยอาจเป็นไปได้หลังจากที่ประเทศในภูมิภาคนี้ได้รับภูมิคุ้มกันหมู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยกำหนดการฉีดวัคซีนในประเทศ CLMV ยังไม่แน่นอน การฟื้นตัวของการท่องเที่ยวจึงยังไม่ชัดเจน

รูปที่ 2 : การท่องเที่ยวในประเทศ CLMV ยังคงหยุดชะงักตลอดปี 2020 ภายใต้ข้อจำกัดในการเดินทางที่ยังคงบังคับใช้

จำนวนนักท่องเที่ยว CLMV ในปี 2020

หน่วย: พันคน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว ททท. (TATIC)

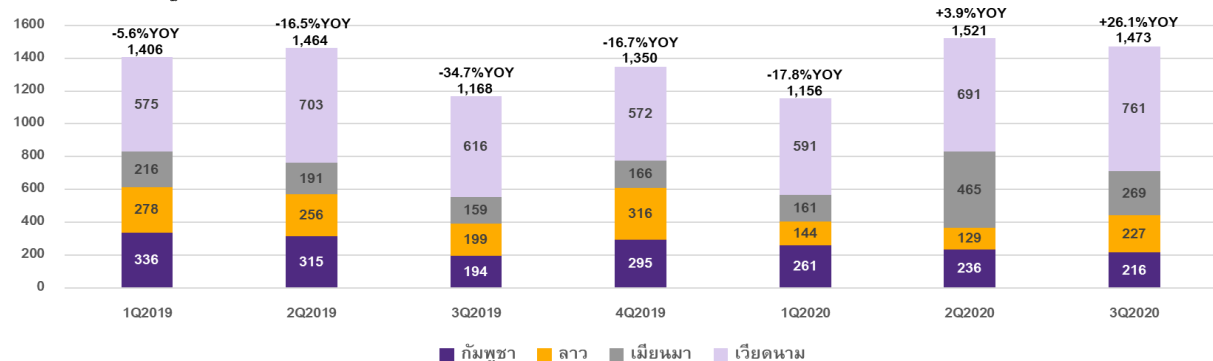
การลงทุนโดยตรงของประเทศไทย : แข็งแกร่งอย่างมาก โดยเฉพาะในเมียนมาและเวียดนาม

ท่ามกลางความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การลงทุนโดยตรงของประเทศไทยในประเทศ CLMV กลับขยายตัวระหว่างไตรมาสที่ 2 และ 3 ปี 2020 (เติบโต 3.9%YOY และ 26.1%YOY ตามลำดับ) โดยมากมาจากการลงทุนที่เพิ่มขึ้นในเมียนมาและเวียดนาม (รูปที่ 3) เนื่องด้วยเมียนมาเร่งรับรองการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในครึ่งหลังของปีงบประมาณ 2019/2020 (สิ้นสุดเมื่อเดือนกันยายน 2020) มากกว่า 40% (โดยมุ่งเน้นที่ภาคส่วนพลังงาน อสังหาริมทรัพย์ และการผลิต) การลงทุนจากประเทศไทยจึงรั้งอันดับ 7 ในบรรดาแหล่งการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของเมียนมาทั้งหมด และยังเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3 ปี 2020 (อยู่ที่ 143.5%YOY และ 69.2%YOY ตามลำดับ) นอกจากนี้ การลงทุนของประเทศไทยในเวียดนามก็ยังคงแข็งแกร่งในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 (-1.7%YOY) และขยายตัวยิ่งขึ้นในไตรมาสที่ 3 (23.5%YOY) ในทางกลับกัน การลงทุนในกัมพูชาและลาวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (-25.1%YOY และ -49.6%YOY) ในไตรมาสที่ 2 ปี 2020 แต่กลับมาฟื้นตัว (11.3%YOY และ 14.1%YOY) ในไตรมาสที่ 3

รูปที่ 3 : การลงทุนโดยตรงจากประเทศไทยในประเทศ CLMV ขยายตัวในไตรมาสที่ 2 ถึง 3 ปี 2020 โดยเมียนมาและเวียดนามเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก

การลงทุนทางตรงของไทยในประเทศ CLMV (ขาออก)

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย

EIC คาดหวังว่าการลงทุนโดยรวมจากประเทศไทยในประเทศ CLMV จะยังเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลงทุนในเวียดนาม ซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญที่มีแนวโน้มเติบโตเนืองด้วยยังคงมองเห็นโอกาสในการเติบโตอย่างแข็งแกร่ง อย่างไรก็ตาม การลงทุนในเมียนมาอาจเผชิญกับความเสี่ยงด้านต่ำทั้งจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 อย่างต่อเนื่องที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการผลิตในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 เป็นต้นไป และจากความเสี่ยงทางการเมืองที่เกิดขึ้นเร็ว ๆ นี้ ที่อาจทำให้โครงการของนักลงทุนจากประเทศไทยต้องชะลอออกไปก่อน

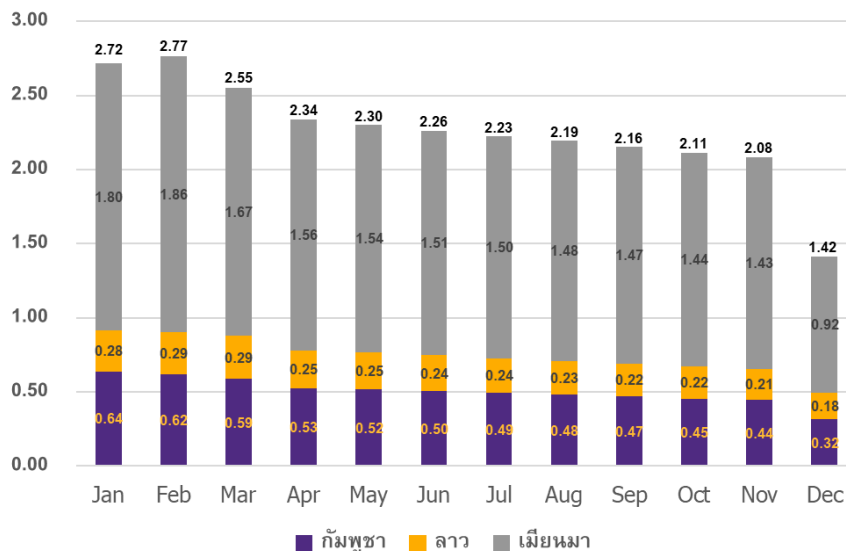
การจ้างงานในต่างประเทศ : จะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ตั้งแต่เดือนมีนาคม จำนวนแรงงานต่างชาติจากกัมพูชา ลาว และเมียนมาที่ขึ้นทะเบียนในประเทศไทยลดลง¹ (รูปที่ 4) นโยบายการ lockdown ระดับชาติเมื่อ COVID-19 เริ่มระบาดได้บีบให้แรงงานจากประเทศ CLM ในประเทศไทยจำนวนมากต้องตกงานชั่วคราว โดยแรงงานเหล่านี้บางส่วนเลือกที่จะกลับบ้านเกิดท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและการขออนุญาตกลับเข้าประเทศก็ล่าช้าเนื่องจากข้อจำกัดในการเดินทางของประเทศไทย จำนวนแรงงานจากประเทศ CLM ในประเทศไทยลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2020 เนื่องจากไม่มีโอกาสที่กระแสนเงินจะไหลเข้า มีแต่ไหลออกอย่างต่อเนื่อง การลดลงอย่างมีนัยสำคัญของแรงงานจากประเทศ CLM ที่ขึ้นทะเบียนยังคงส่งสัญญาณว่าการจ้างงานอย่างเป็นทางการลดน้อยลง แม้ว่าตัวเลขนั้นไม่ได้แสดงถึงแรงงานทั้งหมดในประเทศไทยก็ตาม การสูญเสียรายได้ของแรงงานเหล่านี้อาจไม่เพียงส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายในประเทศไทย แต่ยังรวมถึงรายได้จากการส่งเงินกลับประเทศบ้านเกิด (remittances) ด้วย

รูปที่ 4 : จำนวนแรงงานจากประเทศ CLM ที่ขึ้นทะเบียนในประเทศไทยลดลงตั้งแต่เดือนมีนาคม

จำนวนแรงงาน CLMV ที่ลงทะเบียนในประเทศไทยปี 2020: รายประเทศ

หน่วย: พันคน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของสำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว (Foreign Workers Administration Office)

¹ ส่วนหนึ่งของการลดลงอย่างมากในเดือนธันวาคมมาจากตัวเลขที่อัปเดตในกลุ่มที่ "ได้รับอนุญาตให้อยู่อาศัยโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นการชั่วคราว" อย่างเป็นทางการ

เจาะลึกบทบาทของ RCEP ต่อการพัฒนาในภูมิภาค โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ CLMV และนัยต่อไทย

เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2020 สมาชิกทั้ง 15 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้ลงนามความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) ปิดฉากการเจรจาที่ยาวนานถึง 8 ปี ข้อตกลงทางการค้าพหุภาคี (multilateral FTA) ฉบับล่าสุดนี้ ถือเป็นข้อตกลงการค้าเสรีที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีขนาดเศรษฐกิจรวมคิดเป็น 29% (25.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ) ของ GDP โลก ครอบคลุมประชากรโลกราว 30% (2.3 พันล้านคน) และมีปริมาณการค้าสินค้าและบริการรวมกันคิดเป็น 25% (12.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ) ของการค้าโลก ซึ่งในการเจรจา RCEP กลุ่มสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศถือเป็นหัวใจใหญ่ในการรวบรวมข้อตกลงการค้าพหุภาคี ASEAN Plus One (ซึ่งแต่ละฉบับเป็น FTA ระหว่างกลุ่มอาเซียน 10 ประเทศกับคู่ค้าหลักร่วมกัน) เข้ากับ 5 ประเทศคู่ค้าสำคัญในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ทั้งนี้ RCEP จะเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการภายใน 60 วันหลังได้รับการรับรอง (ratification) จากสมาชิกกลุ่มอาเซียน 6 ประเทศ และสมาชิกที่ไม่ใช่อาเซียน 3 จาก 5 ประเทศ

ในภาพรวม RCEP จะช่วยต่อยอดประโยชน์ทางการค้าภายในภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผลประโยชน์จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ Peterson Institute of International Economics (PIIE) ประเมินว่าหลัง RCEP มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการแล้ว จะช่วยกระตุ้น GDP ของสมาชิก 15 ประเทศรวมราว 1.74 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ (0.4%) ภายในปี 2030 (ตารางที่ 1) ซึ่งส่วนใหญ่ผลบวกทางเศรษฐกิจในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐจะตกอยู่ที่ 3 เศรษฐกิจใหญ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ได้แก่ จีน (8.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 0.3% ของ GDP) ญี่ปุ่น (4.8 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 1.0% ของ GDP) และเกาหลีใต้ (2.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 1.0% ของ GDP) ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจเล็กกว่าจะได้รับผลประโยชน์ในขนาดที่น้อยกว่าแต่ยังมีนัยเมื่อเทียบกับขนาดเศรษฐกิจ โดยคาดว่า GDP ไทยจะเติบโตขึ้น 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (0.5% ของ GDP) GDP เวียดนามเพิ่มขึ้น 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (0.5% ของ GDP) แต่กัมพูชา ลาว และเมียนมาจะได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจรวมกันเพียง 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (0.3% ของ GDP)

ในบทความ CLMV Outlook ฉบับนี้ EIC ได้หาคำตอบสำหรับ 3 คำถามหลัก เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการเข้าร่วม RCEP ดังนี้

1. ในเรื่องผลประโยชน์ต่อการค้าระหว่างประเทศและการค้าในภูมิภาคของสมาชิกทั้ง 15 ประเทศ RCEP จะช่วยต่อยอดอะไรเพิ่มเติมจาก FTA ที่มีอยู่เดิมบ้าง โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มประเทศ CLMV และประเทศไทย (CLMVT)
2. ที่ผ่านมา การค้าและการลงทุนภายใน RCEP มีบทบาทอย่างไรบ้างในกลุ่มประเทศ CLMVT และประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มด้านการค้าการลงทุนอย่างไรบ้างก่อนเจรจากับ RCEP
3. ผลประโยชน์ร่วมกันในภูมิภาคจาก RCEP มีนัยต่อการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนของไทยอย่างไรบ้าง

ตารางที่ 1 : RCEP จะกระตุ้นเศรษฐกิจประเทศสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญภายในปี 2030

เศรษฐกิจ	GDP ที่เพิ่มขึ้น (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	GDP ที่เพิ่มขึ้น (%)
รวมทุกชาติสมาชิก RCEP	174	0.3
จีน	85	0.3
ญี่ปุ่น	48	1.0
เกาหลีใต้	23	1.0
ออสเตรเลีย	1	0.0
นิวซีแลนด์	1	0.2
บรูไน	0	0.5
อินโดนีเซีย	3	0.1
มาเลเซีย	4	0.6
ฟิลิปปินส์	2	0.3
สิงคโปร์	0	0.0
ไทย	4	0.5
เวียดนาม	3	0.5
กัมพูชา ลาว และเมียนมา	1	0.3

ที่มา : ข้อมูลจาก Petri, P. and M. Plummer. 2020. East Asia Decouples from the United States: Trade War, COVID-19, and East Asia's New Trade Blocs. PIIE Working Paper. June. Washington และ DC: Peterson Institute for International Economics

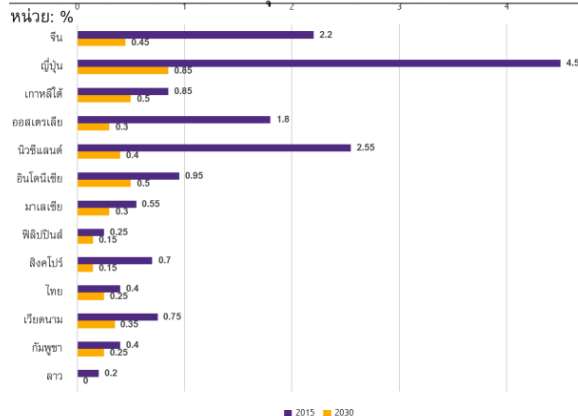
ภาพรวม : บทบาทสำคัญของ RCEP

สำหรับบทบาทสำคัญของ RCEP ต่อประเทศสมาชิกสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

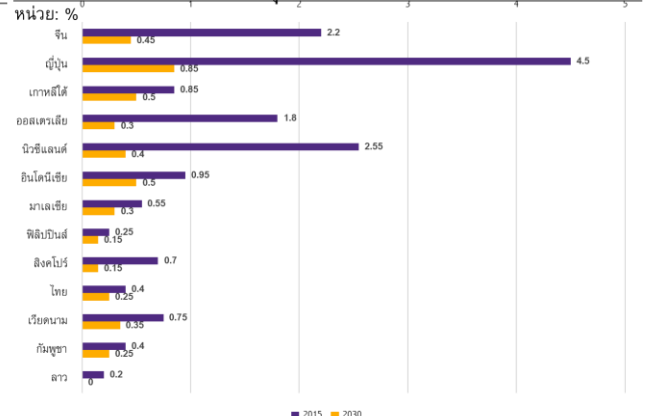
- 1) การลดภาษีนำเข้าสินค้าระหว่างกัน ซึ่งคาดว่าจะเอื้อประโยชน์ให้กับประเทศนอกกลุ่มอาเซียนเป็นส่วนใหญ่
- 2) การลดมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) ซึ่งจะสร้างผลประโยชน์อย่างทั่วถึงมากกว่า เพราะเอื้อผลดีกับประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีขนาดเล็กกว่าด้วย

รูปที่ 1 : RCEP จะช่วยลดภาษีนำเข้าและมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) ระหว่างสมาชิกในภาคี โดยประเทศที่ได้รับผลบวกจากการลดภาษีมากที่สุดคือ ญี่ปุ่น จีน และนิวซีแลนด์ ซึ่งได้ประโยชน์จากการลดภาษีได้ในอัตราที่สูง ขณะที่ประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะ CLMVT จะได้ผลบวกน้อยกว่าเนื่องจากเผชิญภาษีนำเข้าในอัตราที่ค่อนข้างต่ำอยู่แล้ว

อัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ยภายในกลุ่มก่อนและหลัง RCEP

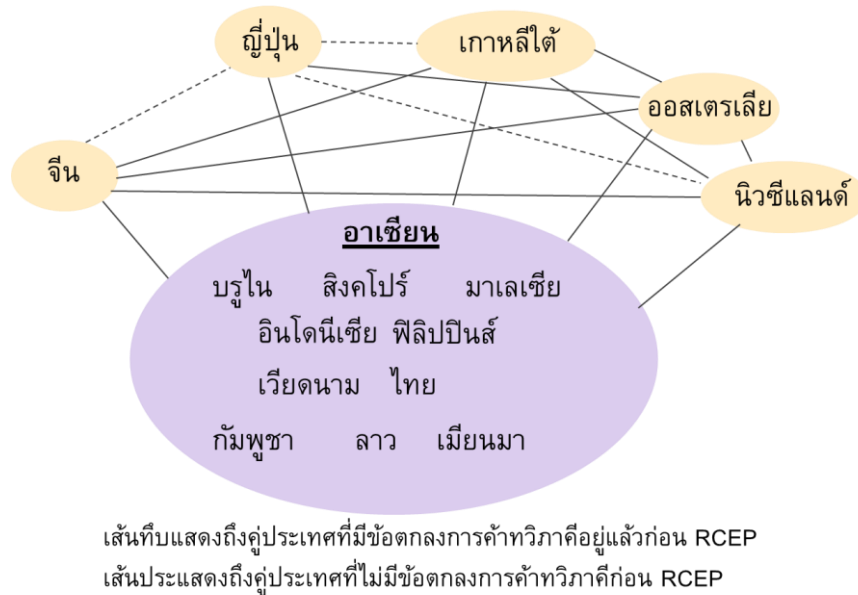

อัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ยภายในกลุ่มก่อนและหลัง RCEP

ที่มา : ข้อมูลจาก Ferrantino, Michael J.; Maliszewska, Maryla; Taran, Svitlana. 2019. Actual and Potential Trade Agreements in the Asia-Pacific : Estimated Effects. World Bank, Washington และ DC. © World Bank.

รูปที่ 2 : RCEP ช่วยเติมเต็มเครือข่ายการค้าเสรีระหว่างประเทศเศรษฐกิจหลักในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากฐานข้อมูลของ UNESCAP

เนื่องจาก RCEP เป็นข้อตกลงการค้าพหุภาคีฉบับแรกระหว่างจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ รวมทั้งเป็นข้อตกลงการค้าเสรีฉบับแรกระหว่างญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ ดังนั้น การลดภาษีนำเข้าภายใต้ RCEP จึงเอื้อประโยชน์กับประเทศเหล่านี้มากที่สุด จากการประเมินโดยธนาคารโลก (รูปที่ 1 ซ้าย) คาดว่า 3 ประเทศเศรษฐกิจหลัก (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) จะเผชิญกำแพงภาษีนำเข้าโดยเฉลี่ยจากประเทศใน RCEP (within-block tariffs) ลดลงจากที่เคยสูงกว่า 2% ในปี 2015 เป็นต่ำกว่า 1% ภายในปี 2030 ซึ่งอัตราภาษีที่ลดลงนี้ส่วนมากเป็นผลมาจากการเติมเต็มช่องว่างเครือข่ายการค้าระหว่าง 5 ประเทศเศรษฐกิจหลักแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกซึ่งเป็นสมาชิก RCEP (รูปที่ 2) โดย RCEP ถือเป็นข้อตกลงการค้าพหุภาคีฉบับแรกระหว่างจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ รวมทั้งเป็น FTA ฉบับแรกระหว่างญี่ปุ่นกับนิวซีแลนด์ ดังนั้น การลดภาษีนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศเหล่านี้จึงเป็นบทบาทแรกสุดของ RCEP ในการกระตุ้นการค้าโดยรวมและการเติบโตของเศรษฐกิจในภูมิภาค

ทางฝั่งของประเทศกลุ่มอาเซียน ผลประโยชน์ทางการค้าจากการลดภาษีภายใต้ RCEP จะค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะกับกลุ่ม CLMVT ซึ่งเผชิญภาษีนำเข้าในอัตราที่ต่ำอยู่แล้ว โดยก่อนเข้าร่วมกับ RCEP กลุ่มประเทศอาเซียนมีความเชื่อมโยงกันภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ทั้งยังมี FTA แบบทวิภาคี ASEAN Plus One กับ 5 ประเทศคู่ค้าหลัก ซึ่ง FTA ที่มีอยู่เดิมนี้นำส่งผลให้ทั้งกัมพูชา ลาว และไทยส่งออกไปยังตลาดอื่นโดยเผชิญภาษีนำเข้าเฉลี่ยต่ำกว่า 0.5% อยู่แล้ว ขณะที่เวียดนามถูกเรียกเก็บภาษีนำเข้าต่ำกว่า 1% (รูปที่ 1 ซ้าย) แม้ว่า RCEP จะช่วยลดอัตราภาษีดังกล่าวลงไปอีกครึ่งหนึ่ง แต่ผลประโยชน์สำหรับผู้ส่งออก CLMVT จากการลดภาษีนำเข้าภายใต้ RCEP ยังถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ส่งออกญี่ปุ่น จีน และนิวซีแลนด์ นอกจากนี้ เวียดนาม สิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไนยังเป็นสมาชิกในความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ซึ่งให้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีนำเข้าที่มากขึ้นไปอีก (รายละเอียดอยู่ในส่วนถัดไป)

อย่างไรก็ตาม การยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTB) ภายใต้ RCEP จะส่งผลดีกับสมาชิกทุกประเทศอย่างทั่วถึง ต่างจากมาตรการลดภาษี ซึ่งจะทยอยมีผลบังคับใช้ตามรายการสินค้า โดย NTB ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีต้นตอจากความแตกต่างของกฎหมายและระเบียบทางศุลกากร รวมถึงขั้นตอนการผลิตสินค้า ขั้นตอนการจดทะเบียนธุรกิจ และกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในแต่ละประเทศในภาคี ซึ่งข้อตกลงการค้าสมัยใหม่ รวมถึง RCEP

มีเป้าหมายพื้นฐานที่จะลดผลกระทบจาก NTB เหล่านี้ โดยบัญญัติข้อบทที่กำหนดหรือส่งเสริมให้ประเทศสมาชิก ใช้กฎหมายและระเบียบบนมาตรฐานเดียวกันเพื่อสร้างการแข่งขันที่เท่าเทียม ธนาคารโลกรายงานว่า NTB ในประเทศ สมาชิก RCEP ส่วนใหญ่ตามที่มีข้อมูลสำหรับการประเมิน (รูปที่ 1 ขวา) เฉลี่ยอยู่ที่อย่างน้อย 6% และคาดว่าข้อบท ดังกล่าวใน RCEP จะช่วยลด NTB เฉลี่ย ในแต่ละประเทศลงได้ออย่างน้อย 1ppt ทั้งนี้ในบรรดาประเทศ CLMVT คาดว่า ไทยและเวียดนามจะได้ประโยชน์จากการลด NTB มากเท่ากับกลุ่มประเทศเศรษฐกิจหลัก ในขณะที่เดียวกัน แม้จะยังไม่มี ตัวเลขประมาณการสำหรับกัมพูชา ลาว และเมียนมา แต่คาดว่าทั้ง 3 ประเทศจะได้ผลประโยชน์ทางการค้าจากการลด NTB ภายใต้ RCEP เช่นเดียวกัน

ถ้าดูลึกลงในรายละเอียด จะเห็นว่าข้อบทใหม่ใน RCEP ซึ่งยังไม่มีบัญญัติไว้ใน FTA ทวิภาคีฉบับก่อน ๆ จะส่งผล ต่อ NTB ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMVT ดังนี้

- **การค้าบริการและการลงทุน** – นอกเหนือจากการค้าสินค้าแล้ว RCEP ยังมีบทบัญญัติที่ครอบคลุมถึงการยกเลิก ข้อจำกัดด้านการค้าบริการข้ามพรมแดน โดยปรับเปลี่ยนกฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงตลาด หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) การปฏิบัติต่อประเทศสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน (Most-Favored Nation Treatment) รวมทั้ง การจัดตั้งธุรกิจในประเทศเพื่อให้บริการข้ามพรมแดน (Local Presence) ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับบทบาท ของผู้ให้บริการต่างชาติ RCEP จึงได้ผลักดันวิธีเจรจาแบบ “negative list” หรือการระบุเฉพาะสาขา ที่ขอสงวนไม่เปิดเสรี ซึ่งหมายความว่าผู้ให้บริการต่างชาติสามารถเข้ามาทำธุรกิจบริการส่วนใหญ่ได้ โดยอัตโนมัติหากไม่ได้รับระบุไว้ในรายการที่ขอสงวนไม่เปิดเสรี โดยในบรรดาสมาชิก 15 ประเทศ RCEP ได้กำหนดให้ กลุ่ม CLMV ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และนิวซีแลนด์จำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านจากวิธีการเจรจาแบบ “positive list” เป็น “negative list” สำหรับการค้าบริการภายใน 6 ปี นอกเหนือจากการค้าบริการแล้ว RCEP ยังมีบทบัญญัติด้าน การลงทุนซึ่งถือเป็นการยกระดับจาก FTA ASEAN Plus One เดิม โดยครอบคลุมถึงการคุ้มครอง การเปิดเสรี การส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกการลงทุนอีกด้วย สำหรับการลงทุนด้านธุรกิจบริการภายใต้ RCEP จะใช้วิธี เสนอแบบ “negative list” เช่นเดียวกับการค้า ส่งผลให้ประเทศสมาชิกเปิดรับผู้ลงทุนต่างชาติเข้ามายังภูมิภาค มากขึ้นเช่นเดียวกัน

ในบรรดาประเทศกลุ่ม CLMVT กัมพูชา ลาว และเมียนมาจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้า และการลงทุนในภาคบริการภายใต้ RCEP ที่มากกว่า ในขณะที่ไทยและเวียดนามมี FTA แบบทวิภาคีที่ก้าวหน้า กว่ากับ 5 ประเทศคู่ค้าใน RCEP อยู่แล้ว แต่ประเทศกลุ่ม CLM ยังสามารถเข้าถึงตลาดคู่ค้าภาคี RCEP ผ่านเพียง FTA ASEAN Plus One เท่านั้น ซึ่งในส่วนนี้ ประเด็นที่ควรจับตาคือเครือข่ายการค้าระหว่าง CLM กับญี่ปุ่น เนื่องจาก FTA อาเซียน-ญี่ปุ่นที่มีอยู่เดิมไม่ได้มีข้อบัญญัติด้านการค้าและการลงทุนในภาคบริการ แต่ข้อบทดังกล่าวมีรวมอยู่ใน FTA ญี่ปุ่น-ไทย และญี่ปุ่น-เวียดนาม ดังนั้น การเปิดเสรีการค้าการลงทุนภาคบริการในกลุ่มประเทศ CLM โดยเฉพาะ กับญี่ปุ่น จึงน่าจะช่วยสนับสนุนการค้าและเพิ่มสิทธิประโยชน์การลงทุนที่จะดึงดูด FDI มายังภูมิภาคอีกด้วย

- **กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin)** – หนึ่งในผลประโยชน์สูงสุดจากการยกระดับ FTA ASEAN Plus One เข้าเป็น RCEP คือการที่ประเทศสมาชิกสามารถใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าซึ่งครอบคลุมทั้งภูมิภาคได้ ก่อนการเจรจา RCEP กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าในแต่ละ FTA ที่มีอยู่เดิมนั้น ครอบคลุมแค่ประเทศในภาคีเท่านั้น หมายความว่าสินค้าที่ใช้วัตถุดิบจากประเทศนอกภาคีเป็นสัดส่วนใหญ่จะไม่เข้าข่ายว่าเป็นสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ สมาชิก จึงไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีจาก FTA ได้ ตัวอย่างเช่น รถยนต์ที่ผลิตในไทยแต่ใช้ชิ้นส่วนจากญี่ปุ่น ไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์จากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าภายใต้ FTA ของอาเซียนได้ แต่หลัง RCEP มีผลบังคับใช้ อย่างเป็นทางการแล้ว วัตถุดิบผลิตสินค้าจากทั้ง 15 ประเทศในภาคีจะถูกรวมเป็นวัตถุดิบท้องถิ่นทั้งหมด ทำให้ผู้ผลิต ในประเทศสมาชิกสามารถใช้สิทธิประโยชน์จากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าได้ง่ายขึ้น

นอกจากการขยายขอบเขตในประเด็นกีดกันการค้าแล้ว **RCEP** ยังกำหนดให้ประเทศสมาชิกใช้กฎว่าด้วยกีดกันการค้าที่เป็นแบบแผนเดียวกันทั้งหมด โดยขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า ก่อนการเจรจา RCEP สินค้าแต่ละประเภทที่ไม่ได้ใช้วัตถุดิบการผลิตในประเทศเดียวทั้งหมด จะถูกพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้าโดยใช้หลักเกณฑ์ที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดใน FTA ฉบับนั้น ๆ เช่น เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดอัตราศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) และเกณฑ์การใช้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Regional Value Content: RVC) สำหรับหลักเกณฑ์ CTC เป็นการพิจารณาว่าสินค้านั้นได้ผ่านขั้นตอนการผลิตเพียงพอที่ทำให้พิกัดศุลกากรเปลี่ยนไป ส่วนหลักเกณฑ์ RVC เป็นการรับรองว่าสินค้านั้นมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มจากการดำเนินการในประเทศผู้ผลิตเพียงพอที่จะถือว่าประเทศนั้นเป็นแหล่งกำเนิด ดังนั้น หาก RCEP มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการแล้ว สินค้าที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนในภาคีจะอยู่ภายใต้กฎว่าด้วยกีดกันการค้าเดียวกันหมดทั้ง 15 ประเทศ โดยสินค้าส่วนใหญ่จะใช้หลักเกณฑ์ RVC ด้วยสัดส่วนมูลค่าเพิ่มที่ 40% และสินค้าบางประเภทจะใช้ทั้งเกณฑ์ CTC และเกณฑ์ RVC ที่ 40% เช่นกัน

กฎว่าด้วยกีดกันการค้าที่เป็นมาตรฐานเดียวกันนี้จะเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิก **RCEP** เข้ามามีบทบาทในห่วงโซ่มูลค่าโลกได้มากขึ้น จากที่ยังตามหลังภูมิภาคเอเชียโดยรวมอยู่ จากการศึกษาของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ในปี 2018 เผยว่า 46.8% ของปริมาณการค้าใน RCEP เป็นสินค้าที่มีขั้นตอนการผลิตจากประเทศภายในภูมิภาคอย่างน้อย 2 แห่ง เทียบกับตัวเลขเฉลี่ยในเอเชียซึ่งอยู่ที่ 48.9% นอกจากนี้ สินค้าชั้นกลางที่ผ่านการขนส่งข้ามพรมแดนอย่างน้อย 2 ครั้ง ยังมีสัดส่วนเพียง 15.8% ของปริมาณการค้าใน RCEP เท่านั้น และยังตามหลังค่าเฉลี่ยเอเชียที่ 26.2% อยู่มาก ซึ่งจากการวิเคราะห์ของ ADB อัตราการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลกของจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ยังอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในภูมิภาค การศึกษาของ ADB บ่งชี้ว่า ประเทศเอเชียตะวันออก รวมถึงสมาชิก RCEP ที่มีระดับการพัฒนาสูงจะช่วยผลักดันประเทศที่ด้อยพัฒนากว่าเข้ามามีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานของตนภายใต้กฎเกณฑ์ใหม่ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

นอกจากนี้ **RCEP** จะช่วยยกระดับบทบาทของกลุ่มประเทศ **CLMV** ในห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค โดยนอกเหนือจากข้อได้เปรียบเดิมในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งและค่าแรงที่ต่ำกว่า กฎว่าด้วยกีดกันการค้าร่วมกันภายใต้ RCEP จะเป็นอีกหนึ่งแรงจูงใจให้โรงงานในจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ที่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตเน้นแรงงานหันมาจ้างผลิตจากกลุ่มประเทศเหล่านี้มากขึ้น

- **อีคอมเมิร์ซ** – ท่ามกลางการเติบโตของอีคอมเมิร์ซในภูมิภาค RCEP จึงได้กำหนดข้อบัญญัติที่ส่งเสริมการค้าผ่านอีคอมเมิร์ซ ผ่านการยกระดับตัวบทกฎหมายให้อยู่บนมาตรฐานเดียวกันในด้านการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและการคุ้มครองผู้บริโภค รวมถึงการยกเลิกการเก็บภาษีศุลกากรสำหรับการค้าผ่านอีคอมเมิร์ซ และการอำนวยความสะดวกทางการค้าต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมการใช้เอกสารในรูปแบบดิจิทัลและลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์

ท่ามกลางกระแสการเปิดรับและการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย ข้อบทในเรื่องอีคอมเมิร์ซจะเปิดโอกาสให้กลุ่มประเทศ **CLMV** โดยเฉพาะกัมพูชาและเวียดนาม ยกระดับช่องทางการค้าออนไลน์ร่วมกับคู่ค้าหลักใน **RCEP** เช่น จีน การพัฒนาการเข้าถึงเทคโนโลยีด้านข้อมูลไม่ได้ช่วยให้ประชากรจำนวนมากในประเทศเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังช่วยให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สามารถขายสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศผ่านช่องทางออนไลน์อีกด้วย โดยในรายงานดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 (Global Competitiveness Index 4.0) ปี 2018 และ 2019 ซึ่งจัดทำโดยธนาคารโลก กัมพูชาได้อันดับที่ดีขึ้นมากในด้านการปรับตัวตามเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT adoption) จากอันดับที่ 92 เป็น 71 จาก 145 ประเทศที่ทำการสำรวจ ขณะที่เวียดนามได้อันดับดีขึ้นเช่นกัน จากอันดับที่ 95 เป็น 41 ซึ่งความสำเร็จในด้านการปรับตัวตามเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นก้าวแรกของทั้งสองประเทศในการพัฒนาตลาดอีคอมเมิร์ซให้ทัดเทียมกับประเทศคู่ค้าอื่นใน RCEP

ในขณะเดียวกัน ไทย (ซึ่งอันดับดีขึ้นเล็กน้อยจาก 64 เป็น 62) มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีอยู่แล้ว แต่ลาว (ซึ่งอันดับแย่ลงจาก 96 เป็น 102) อาจต้องใช้เวลาานานกว่าเพื่อก้าวให้ทันประเทศเพื่อนบ้าน

- **การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ** – เนื่องจากรัฐบาลกลางมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค RCEP จึงถือเป็นก้าวแรกของการบัญญัติกฎเกณฑ์ควบคุมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโดยภาครัฐ ซึ่งเป็นข้อบทที่ไม่มีอยู่ใน FTA ASEAN Plus One ณ ปัจจุบัน โดยข้อบทของ RCEP ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐครอบคลุมถึงความโปร่งใสของกฎระเบียบข้อบังคับ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างและข้อมูลการพัฒนาศักยภาพ ทั้งนี้แม้ข้อบท RCEP ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกเปิดเผยกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเป็นสาธารณะจะช่วยเปิดโอกาสทางธุรกิจให้กับบริษัทต่างชาติ แต่การลด NTB ในส่วนอื่น ๆ ยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อส่งเสริมการแข่งขันอย่างเท่าเทียม โดยในระยะแรก ผลประโยชน์หลักจากข้อบทการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐใน RCEP จะมาจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างเท่าเทียม

ในบรรดาประเทศ CLMVT ข้อบทด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจะเป็นประโยชน์กับเวียดนามและไทย ในการยกระดับเศรษฐกิจให้เข้ากับภูมิภาค RCEP ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการฝึกอบรมในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างไรก็ตาม ข้อบทการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของ RCEP ฉบับปัจจุบันยังกำหนดให้กัมพูชา ลาว และเมียนมา ซึ่งมีระดับการพัฒนาต่ำกว่า ยกเว้นกัมพูชาที่ในเรื่องความโปร่งใสของกฎระเบียบข้อบังคับเท่านั้น หมายความว่าทั้ง 3 ประเทศยังต้องรอเวลากว่าที่จะได้ประโยชน์จากข้อกำหนดในเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล

- **ทรัพย์สินทางปัญญา** – RCEP เน้นย้ำถึงการบังคับใช้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดนวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีมาตรการจัดการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดการกีดกันทางการค้า โดยข้อบทดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมมาตรฐานเดียวกันระหว่างประเทศสมาชิกในการจดสิทธิบัตร ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์จดสิทธิบัตรในประเทศสมาชิกใดประเทศหนึ่งมีลิขสิทธิ์ในสมาชิก RCEP ประเทศอื่นด้วยเช่นกัน และเนื่องจากแต่ละประเทศในภาคีมีทรัพยากรทางปัญญา (intellectual resource) ที่แตกต่างกัน ข้อบทในประเด็นนี้จึงมีมาตรการที่ครอบคลุมกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นสากล โดยให้การคุ้มครองทั้งสินค้าอุตสาหกรรมในประเทศพัฒนาแล้ว ไปจนถึงทรัพยากรพันธุกรรม (genetic resource) และภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเทศสมาชิกที่ด้อยพัฒนาว่าด้วยทั้งนี้ภายใต้ข้อบทของ RCEP การตัดสินในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลในประเทศนั้น ๆ แต่สามารถเจรจาระหว่างกันได้กรณีที่เกิดข้อพิพาท

ความยืดหยุ่นในข้อตกลงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ RCEP ประสบความสำเร็จในการรวมประเทศสมาชิกที่ระดับการพัฒนาต่างกันเป็นหนึ่งเขตการค้าเสรีขนาดใหญ่นี้ได้ โดยในข้อตกลงได้กำหนดข้อปฏิบัติเฉพาะหลัก ๆ สำหรับประเทศในภาคีที่ด้อยพัฒนาว่า ซึ่งได้แก่ กัมพูชา ลาว และเมียนมา ดังนี้

- สำหรับกัมพูชา ขยายระยะเวลาที่กำหนดให้เริ่มใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ด่านศุลกากร และการบังคับใช้กฎระเบียบใหม่สำหรับการจัดการขนส่งแบบด่วน (express shipment) ออกไปอีก 5 ปี
- กำหนดให้กลุ่มประเทศ CLM ลดภาษีนำเข้าลงเพียง 30% ภายในปีแรกหลัง RCEP มีผลบังคับใช้ เทียบกับประเทศสมาชิกอื่นที่กำหนดให้ลดภาษีนำเข้าลง 65%
- สำหรับกัมพูชา ลาว และเมียนมา ขยายระยะเวลาเป้าหมายการลดภาษีนำเข้าลง 80% จากเดิมภายใน 10 ปีเป็น 15 ปีหลัง RCEP มีผลบังคับใช้

ข้อกำหนดเฉพาะข้างต้นจะช่วยยกระดับเศรษฐกิจ CLM ให้เข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่ายการค้า RCEP ได้มากขึ้น โดยให้เวลาเตรียมความพร้อมทั้ง 3 ประเทศเพื่อปรับขั้นตอนและกฎระเบียบภายในประเทศให้เข้ากับมาตรฐานสากล แต่จำกัดผลกระทบทางลบต่อธุรกิจท้องถิ่น การทยอยปฏิรูปและปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในประเทศ บวกกับแรงผลักดันการปรับตัวจาก RCEP จะเป็นผลดีกับการพัฒนาผลิตภาพแรงงานในกัมพูชา ลาว และเมียนมา ซึ่งตัวเลขประเมินผลประโยชน์จากการค้าไม่ได้คิดรวมผลประโยชน์ในส่วนนี้

แม้ RCEP จะมีตลาดขนาดใหญ่กว่าเมื่อเทียบกับ FTA แบบพหุภาคีฉบับอื่น ๆ แต่ก็แลกกับการลดภาษีในอัตราที่ต่ำกว่า และข้อบทรอบคลุมประเด็นต่าง ๆ FTA ที่มีความใกล้เคียงกับ RCEP มากที่สุดคือ CPTPP ซึ่งรวม 7 ประเทศสมาชิกที่มีระดับการพัฒนาสูงใน RCEP (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน และเวียดนาม) และคู่ค้าอีก 4 ประเทศ (แคนาดา เม็กซิโก ชิลี และเปรู) โดย CPTPP จัดว่าเป็นหนึ่งในข้อตกลงการค้าที่มีความครอบคลุมและก้าวหน้ามากที่สุดบนเวทีโลกในปัจจุบัน ในขณะเดียวกัน **เนื่องจากคู่เจรจาเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาดำเนินการข้อตกลง RCEP จึงมีความครอบคลุมและก้าวหน้าน้อยกว่า CPTPP ทั้งในเรื่องการลดภาษีนำเข้า และความครอบคลุมในมาตรฐานสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้**

- **การลดภาษีนำเข้า** – เป้าหมายหลักของ RCEP คือการยกเลิก 90% ของภาษีนำเข้าสินค้า ขณะที่ CPTPP ตั้งเป้าหมายให้ได้มากกว่า 99% โดย RCEP มีการลดภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าสำหรับสินค้าเกษตร (เกษตรกรรมและการประมง) เมื่อเทียบกับ CPTPP โดยเฉพาะภาษีนำเข้าของญี่ปุ่น เมื่อพิจารณาจากกำแพงภาษีสำหรับประเทศสมาชิกผู้ส่งออกสินค้าอาหารหลักใน RCEP
- **สิทธิแรงงาน** – เมื่อเทียบกับ CPTPP ข้อตกลง RCEP ยังขาดบริบทในเรื่องสิทธิแรงงานบนมาตรฐานเดียวกัน เช่น สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีตามสิทธิแรงงานที่บัญญัติโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) รวมถึงการกำหนดให้องค์กรทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบ เช่น สหพันธ์แรงงาน (labor council)
- **สิ่งแวดล้อม** – เมื่อเทียบกับ CPTPP ข้อตกลง RCEP ยังขาดข้อบทรอบคลุมในเรื่องมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมร่วมกัน เช่น การจำกัดสารมลพิษจากเรือขนส่ง การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการคุ้มครองพันธุ์สัตว์น้ำ เป็นต้น
- **รัฐวิสาหกิจ** – เนื่องจากการสนับสนุนภาครัฐมีบทบาทค่อนข้างมากในกลุ่มประเทศสมาชิก ข้อตกลง RCEP จึงไม่ได้บัญญัติข้อบทรอบคลุมในเรื่องการจำกัดความช่วยเหลือหรือการอุดหนุนที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ต่อรัฐวิสาหกิจ ซึ่งบริบทดังกล่าวมีระบุไว้ใน CPTPP โดยมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันการบิดเบือนกลไกตลาด โดยภาครัฐและส่งเสริมการแข่งขันที่เท่าเทียมระหว่างประเทศภาคี

อีกประเด็นที่ควรพูดถึง คือเวียดนามเป็นประเทศเดียวในกลุ่ม CLMVT ที่เป็นสมาชิกทั้ง CPTPP และ RCEP ซึ่งสถานะดังกล่าวสะท้อนว่าความสามารถทางการแข่งขันของเวียดนามกำลังเพิ่มสูงขึ้นในภูมิภาค และกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมหลัก (advanced economies) ต่างก็รับรู้ถึงข้อได้เปรียบนี้

ก่อนยุค RCEP : แนวโน้มการส่งออกและการลงทุนใน CLMVT ในช่วงก่อนหน้า

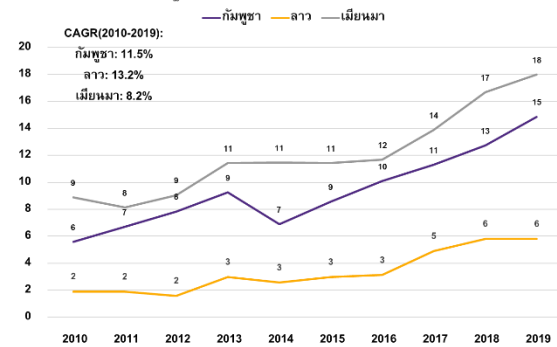
อย่างที่ได้อธิบายไปข้างต้น ประเทศสมาชิกใน RCEP ตั้งกำแพงภาษีที่ค่อนข้างต่ำกับประเทศ CLMVT อยู่แล้ว EIC จึงมองว่า แนวโน้มทั้งโครงสร้างการค้าและการลงทุนในกลุ่ม CLMVT จะไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก หลัง RCEP มีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ตาม ข้อบทรอบคลุมใหม่ ๆ ของ RCEP ที่ลด NTB ระหว่างประเทศสมาชิกจะยังช่วย

ผลักดันการค้าและการลงทุนมายังภูมิภาค CLMVT โดยประเทศที่พึ่งพาการค้ากับคู่ค้าใน RCEP สูงก็จะยิ่งได้ประโยชน์ในส่วนนี้ ซึ่งความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวโน้มในช่วงที่ผ่านมา รวมถึงบทบาทของกลุ่มประเทศอาเซียน และคู่ค้าหลักใน RCEP ต่อภาคส่งออกและ FDI ถือเป็นส่วนสำคัญในการประเมินผลกระทบจากการเข้าร่วม RCEP ต่อเศรษฐกิจกลุ่ม CLMVT

รูปที่ 3 : การส่งออกของ CLMV ขยายตัวสูงในช่วงสิบปีที่ผ่านมา

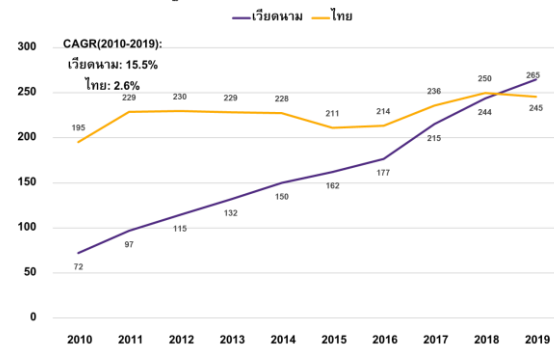
การส่งออกของกัมพูชา ลาว และเมียนมา: 2010-2019

หน่วย: พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

การส่งออกของไทยและเวียดนาม: 2010-2019

หน่วย: พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

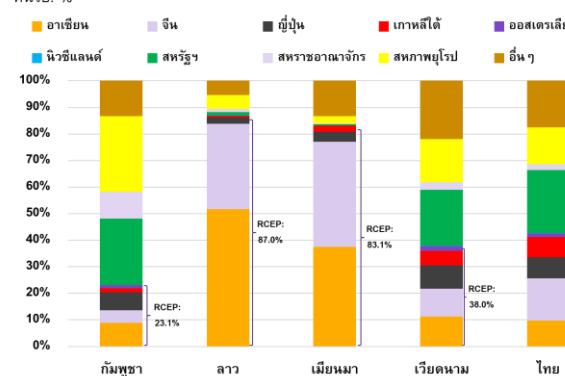
ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ CEIC

การส่งออกของกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามเห็นการขยายตัวสูงในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ในระหว่างปี 2010-2019 การส่งออกของทุกประเทศในกลุ่ม CLMV เติบโตสูงต่อเนื่อง โดยขยายตัวเฉลี่ยต่อปีอย่างน้อย 11% CAGR (รูปที่ 3) เทียบกับการส่งออกไทย ซึ่งขยายตัวเฉลี่ยต่อปีต่ำกว่าที่ 2.6% CAGR ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยฐานที่สูงกว่า นอกจากนี้ เวียดนามยังเติบโตตามทันไทยและขึ้นหน้าในฐานประเทศผู้ส่งออกอันดับหนึ่งเป็นครั้งแรกในปี 2019 ซึ่งการขยายตัวของภาคส่งออกใน CLMV สะท้อนถึงโอกาสที่เปิดกว้างต่อประเทศเหล่านี้ในการขยายตลาดการค้าหลังเข้าร่วมกับ RCEP

รูปที่ 4 : การค้าภายในกลุ่ม RCEP มีบทบาทสำคัญต่อภาคส่งออกของ CLMVT ในระดับที่ต่างกันออกไป

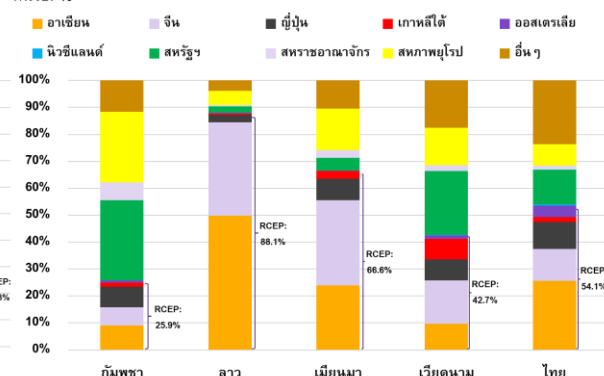
สัดส่วนการส่งออกของ CLMVT ตามประเทศปลายทาง: 2015

หน่วย: %

สัดส่วนการส่งออกของ CLMVT ตามประเทศปลายทาง: 2019

หน่วย: %

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ CEIC

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โครงสร้างการส่งออกของ CLMVT พึ่งพิงประเทศคู่ค้า RCEP ในระดับที่ต่างกันออกไป (รูปที่ 4)

- การค้ากับประเทศภาคี RCEP เป็นส่วนสำคัญต่อการขยายตัวของภาคส่งออกลาว โดยมีสัดส่วนสูงถึง 88.1% ในปี 2019 (เพิ่มขึ้นจาก 87% ในปี 2015) โดยในบรรดาประเทศสมาชิก RCEP ไทยและจีนเป็นตลาดส่งออกหลักของลาว คิดเป็นสัดส่วน 41.3% และ 34.8% ตามลำดับ
- เมียนมาพึ่งพาการค้ากับประเทศสมาชิก RCEP ในอัตราที่สูงเช่นกัน โดยมีจีนและไทยเป็นคู่ค้าหลัก อย่างไรก็ตาม เมียนมาได้เริ่มขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศเศรษฐกิจหลักอื่น ๆ เช่น ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ซึ่งเป็นหนึ่งในภาคี รวมถึงสหรัฐ

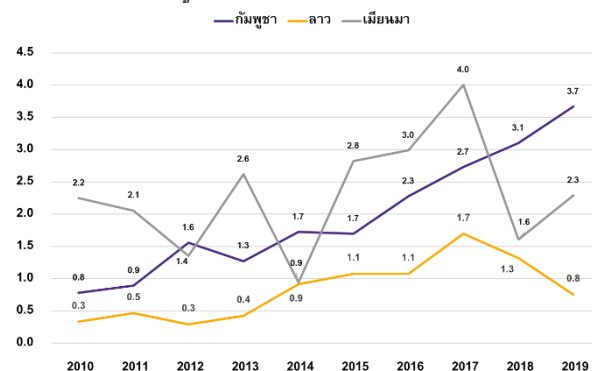
และสหภาพยุโรป ส่งผลให้ในภาพรวม สัดส่วนการส่งออกจากเมียนมาไปยังคู่ค้าใน RCEP ลดลงจาก 83.1% ในปี 2015 เป็น 66.6% ในปี 2019

- ในฐานะประเทศที่มีเครือข่ายการค้าเสรีกว้างขวางที่สุดในภูมิภาค โครงสร้างตลาดส่งออกเวียดนามมีความหลากหลายมากกว่าประเทศอื่น ๆ โดยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังคู่ค้าใน RCEP เพียง 42.7% ในปี 2019 แต่ถือว่าเพิ่มขึ้นมากจาก 38% ในปี 2015 จากการขยายตัวของการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ไปยังจีนและเกาหลีใต้
- สำหรับกัมพูชาที่พึ่งพาตลาดสหรัฐ และสหภาพยุโรปเป็นหลัก สัดส่วนการส่งออกไปยังคู่ค้าใน RCEP มีขนาดเล็กที่สุดคืออยู่ที่ 25.9% ในปี 2019 แต่เพิ่มสูงขึ้นจาก 23.1% ในปี 2015 เนื่องจากมูลค่าส่งออกไปยังจีนและญี่ปุ่นเติบโตสวนทางกับการส่งออกไปสหภาพยุโรปที่ร่วงลง ซึ่งภาคส่งออกกัมพูชามีแนวโน้มไปในทิศทางดังกล่าวมากขึ้น ทั้งจากการเข้าร่วม RCEP และการเปิดถอนสิทธิพิเศษทางการค้า EBA จากสหภาพยุโรปเมื่อปีที่ผ่านมา
- เมื่อเทียบกับกลุ่ม CLMV การส่งออกไทยพึ่งพาคู่ค้าใน RCEP ในอัตราที่ต่ำกว่าลาวและเมียนมา แต่สูงกว่ากัมพูชา และเวียดนาม โดยการส่งออกไทยไปยังคู่ค้า RCEP คิดเป็นสัดส่วน 54.1% ของการส่งออกทั้งหมดในปี 2019 (เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 53.3% ในปี 2015)

รูปที่ 5 : CLMV กลายเป็นปลายทางการลงทุนที่น่าสนใจสำหรับ FDI โดยเฉพาะเวียดนามและกัมพูชา

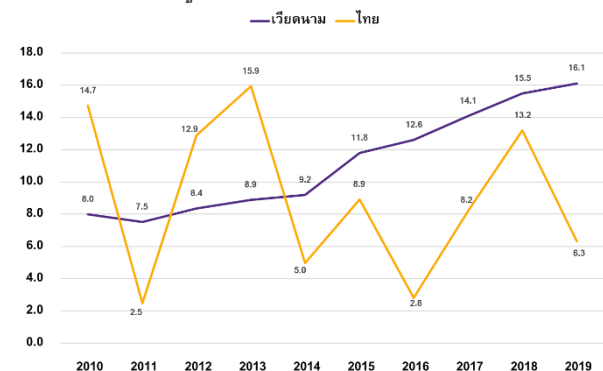
FDI สุทธิของกัมพูชา ลาว และเมียนมา: 2010-2019

หน่วย: พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

FDI สุทธิของไทยและเวียดนาม: 2010-2019

หน่วย: พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

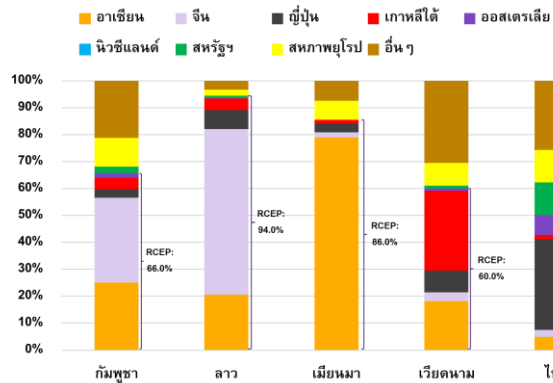
ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat)

ระหว่างปี 2010-2019 กลุ่มประเทศ CLMV ได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจสำหรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (FDI) (รูปที่ 5) โดยเฉพาะกัมพูชาและเวียดนาม ซึ่ง FDI เข้าประเทศขยายตัวสูงต่อเนื่องในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งเวียดนามได้ก้าวแซงไทยขึ้นเป็นตลาด FDI อันดับหนึ่งของภูมิภาคในปี 2015 ทั้งนี้การเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ขึ้นและกฎระเบียบการค้าและการลงทุนที่เป็นมาตรฐานเดียวกันภายใต้ RCEP จะเป็นอีกแรงจูงใจให้ประเทศผู้ลงทุนหลักใน RCEP หันมาลงทุนในกลุ่ม CLMV มากขึ้นในอนาคต

รูปที่ 6 : คู่ค้าใน RCEP โดยเฉพาะประเทศเอเชียตะวันออก เป็นประเทศผู้ลงทุนหลักใน CLMVT

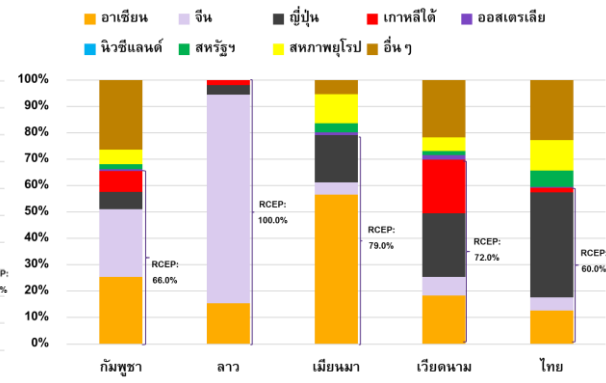
สัดส่วน FDI สุทธิของ CLMVT ตามประเทศต้นทาง: 2015

หน่วย: %

สัดส่วน FDI สุทธิของ CLMVT ตามประเทศต้นทาง: 2018

หน่วย: %

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat)

แม้ประเทศคู่ค้าหลักใน RCEP จะมีสัดส่วนการลงทุนขนาดใหญ่ในภูมิภาค CLMVT แต่คู่ค้าแต่ละประเทศมีบทบาทในภาค FDI ที่แตกต่างกันออกไป (รูปที่ 6)

- ในระหว่างปี 2015-2018 มูลค่า FDI รวมจากประเทศสมาชิก RCEP มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในลาว เวียดนาม และไทย แต่ค่อนข้างทรงตัวสำหรับกัมพูชา และลดลงเล็กน้อยในเมียนมา
- สำหรับ FDI จากประเทศนอกกลุ่มอาเซียน จีนถือเป็นผู้ลงทุนหลักทั้งในกัมพูชา ลาว และเมียนมา โดยเฉพาะลาวซึ่งมีสัดส่วน FDI จากจีนสูงขึ้นต่อเนื่อง (จาก 62% ในปี 2015 เป็น 79% ในปี 2018) ขณะที่ตัวเลขในกัมพูชาและเมียนมาเริ่มส่งสัญญาณพึ่งพิงการลงทุนจากจีนน้อยลงและหันไปหาประเทศผู้ลงทุนอื่นในโลกมากขึ้น
- ในปี 2018 ญี่ปุ่นเป็นประเทศผู้ลงทุนขนาดใหญ่ที่สุดของเวียดนามและไทย โดยส่วนหนึ่งมาจากสิทธิประโยชน์การลงทุนภายใต้ FTA แบบทวิภาคีกับทั้งสองประเทศ ในช่วงที่ผ่านมาญี่ปุ่นได้ขยายการลงทุนในกัมพูชาและเมียนมาด้วยเช่นกัน ซึ่งหาก RCEP มีผลบังคับใช้แล้วน่าจะช่วยผลักดันให้ญี่ปุ่นกระจายการลงทุนมายังกลุ่มประเทศ CLMVT มากขึ้น ด้วยสิทธิประโยชน์การลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากเดิมใน FTA อาเซียน-ญี่ปุ่น
- เกาหลีใต้เป็นผู้ลงทุนใหญ่ของเวียดนามมาตั้งแต่ปี 2013 และมีส่วนช่วยให้ภาคการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ในเวียดนามเติบโตขึ้น โดยเฉพาะสินค้าหมวดสมาร์ทโฟนและชิ้นส่วน

หันต่อไทยในระยะข้างหน้า

ในระยะสั้นถึงระยะกลาง การส่งออกและ FDI ที่เติบโตรวดเร็วในเวียดนามถือเป็นสัญญาณเตือนให้ไทยต้องเร่งยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ หนึ่งในปัจจัยความสำเร็จของเวียดนามคือเครือข่าย FTA ที่ครอบคลุมคู่ค้าหลากหลายประเทศ โดยการเข้าร่วม EVFTA CPTPP และ EAEU ส่งผลให้เวียดนามมีโอกาสขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศเศรษฐกิจหลักนอกเหนือจาก RCEP เช่น สหภาพยุโรป แคนาดา และรัสเซีย ขณะที่ไทยยังอยู่ในระหว่างการศึกษาประเด็นการเข้าร่วมข้อตกลงการค้าหลายฉบับ ซึ่งก่อนเข้าเป็นสมาชิก RCEP ไทยได้ลงนามข้อตกลงการค้าล่าสุดในปี 2013 ทั้งนี้ EIC มองว่าการเร่งดำเนินการเจรจาเข้าร่วมข้อตกลงการค้าต่าง ๆ เป็นประเด็นที่ไทยควรต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เพื่อรักษาขีดความสามารถทางการแข่งขันในระยะยาว

ในทางกลับกัน ภาคธุรกิจในประเทศไทยเองก็จะได้ประโยชน์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจ CLMV หลัง RCEP มีผลบังคับใช้เป็นทางการ โดยธุรกิจไทยสามารถย้ายการผลิตที่เน้นใช้แรงงานไปยังกลุ่ม CLMV และหันมาเน้นการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าในประเทศแทน ภายใต้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของ RCEP ธุรกิจไทยจะได้สิทธิประโยชน์ที่จูงใจการจ้างผลิตสินค้าที่เน้นใช้แรงงานในกลุ่มประเทศ CLMV และหันมาเน้นพัฒนาขั้นตอนการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่า โดยใช้ประโยชน์จากแรงงานทักษะสูงในประเทศ พร้อมทั้งยกระดับไทยให้เป็นผู้ส่งออกสินค้ามูลค่าสูงแห่งภูมิภาค

โดยสรุปแล้ว ในขณะที่เวียดนามเร่งนำไปข้างหน้าและ RCEP ช่วยให้ทั้งกัมพูชา ลาว และเมียนมามีแนวโน้มอยู่ในสนามแข่งที่เท่าเทียม อนาคตความสามารถทางการแข่งขันของไทยในยุคหลัง RCEP จะขึ้นอยู่กับความเร็วในการเร่งพัฒนาเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ทั้งการขยายข้อตกลงการค้าให้ครอบคลุมตลาดส่งออกที่หลากหลาย การพัฒนาผลิตภาพแรงงาน รวมถึงการเดินหน้าผลิตสินค้ามูลค่าสูง และย้ายการผลิตสินค้าที่เน้นแรงงานไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

ผู้จัดทำหลัก

ดร.กำพล อติเรกสมบัติ

ผู้อำนวยการอาวุโส และ
หัวหน้าฝ่ายวิจัยด้านเศรษฐกิจ
และตลาดการเงิน
Economic and Financial Market
Research

ดร.กำพล ทำหน้าที่ดูแลทีมวิเคราะห์เศรษฐกิจและตลาดเงิน โดยครอบคลุมถึงเศรษฐกิจและตลาดเงินของประเทศไทย อาเซียน และประเทศพัฒนาแล้ว โดยก่อนร่วมงานกับธนาคารไทยพาณิชย์ ดร.กำพล มีประสบการณ์ดูแลทีมวิเคราะห์เศรษฐกิจและตลาดทุนในสถาบันการเงินชั้นนำ นอกจากนี้ ยังเคยร่วมงานกับกระทรวงการคลังในตำแหน่งนักเศรษฐศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ Nanyang Technological University (ประเทศสิงคโปร์)

ดร.กำพลจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกียรตินิยม) ระดับปริญญาโทจาก University of Singapore (ภายใต้ทุนการศึกษาจาก Asian Development Bank) และระดับปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์จาก Michigan State University (ภายใต้ทุนการศึกษาจาก Graduate school fellowship) โดยในระหว่างศึกษาระดับปริญญาเอก ดร.กำพลได้มีโอกาสร่วมฝึกงานกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund)

ดร.พพน เกียรติสกุลเดชา นักวิเคราะห์

ติดต่อ : paphon.kiatsakuldech@scb.co.th

ดร.พพน มีประสบการณ์ทำงานวิจัยในด้านเศรษฐศาสตร์ประเทศกำลังพัฒนา เศรษฐศาสตร์แรงงาน และเศรษฐศาสตร์มหภาคประยุกต์ ในระหว่างศึกษาระดับปริญญาเอก ดร.พพน มีประสบการณ์เป็นทั้งผู้ช่วยสอนและผู้สอนร่วมในหลากหลายวิชา รวมทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาคระดับกลาง เศรษฐศาสตร์มหภาคระดับกลาง และเศรษฐศาสตร์การเงินการธนาคาร ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ในระหว่างศึกษาระดับปริญญาตรี ดร.พพนยังเคยมีประสบการณ์ฝึกงานในฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจ สำนักนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ในปัจจุบัน) นอกจากนี้ ดร.พพน ยังมีประสบการณ์ 8 ปีในการเป็นผู้ช่วยวิจัยของ ศ. Robert M Townsend ใน Townsend Thai Project ซึ่งเป็นทีมวิจัย micro data ระดับครัวเรือนที่ลงรายละเอียดลึกที่สุดในประเทศไทย

ดร.พพน สำเร็จการศึกษาทั้งหมดจากมหาวิทยาลัยชิคาโก โดยได้รับทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษาต่อสาขาเศรษฐศาสตร์ในระดับปริญญาตรี และได้รับ Social Science Division Fellowship ศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก

ปณณ พัฒนศิริ นักวิเคราะห์

ติดต่อ : punn.pattanasiri@scb.co.th

ปณณ มีประสบการณ์ทำงานวิจัยทางด้านหลักบรรษัทภิบาลและด้านการกำกับดูแลกิจการ ในระหว่างการศึกษา และได้เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น

ปณณ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากหลักสูตร EBA คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

Economic Intelligence Center (EIC)

E-mail : eic@scb.co.th โทร : +66 (2) 544 2953

ดร. ยรรยง ไทยเจริญ

รองผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสูงสุด Economic Intelligence Center ธนาคารไทยพาณิชย์
yunyong.thaicharoen@scb.co.th

Economic and Financial Market Research

ดร.กำพล อติเรกสมบัติ
kampon.adireksombat@scb.co.th

กระเสร์ รังสิพล
krasae.rangsipol@scb.co.th

พนันดร อรุณนิรมาน
panundorn.aruneeniramarn@scb.co.th

วชิรวัฒน์ บานชื่น
wachirawat.banchuen@scb.co.th

ชินโชติ เกรียงวิทยากรณ์
chinnachod.thaerapanyaporn@scb.co.th

ดร.ปพน เกียรติสกุลเดชา
paphon.kiatsakuldecha@scb.co.th

ปัทมน พัฒนศิริ
punn.pattanasiri@scb.co.th

ปางอุบล อำนวยสิทธิ์
pangubon.amnueysit@scb.co.th

พงศกร ศรีสากวกุล
pongsakorn.srisakawkul@scb.co.th

พิมพ์ชนก โฮว
phimchanok.hou@scb.co.th

Export Cluster

โชติกา ชุ่มมี
chotika.chummee@scb.co.th

กัญญารัตน์ กาญจนวิสุทธิ
kanyarat.kanjanavisut@scb.co.th

นงนภัท โกฏิวิชฺเฌร
nongnapat.gotiwichien@scb.co.th

Service Cluster

ปราณิดา ศยามานนท์
pranida.syamananda@scb.co.th

เชษฐวัฒน์ ทรงประเสริฐ
chethawat.songprasert@scb.co.th

พูลวัชร ปีติไกรศร
pullawat.pitigraisorn@scb.co.th

ภัทรพล ยุทธศักดิ์บุญกุล
pattharapon.yutthasaknukul@scb.co.th

Infrastructure Cluster

ดร.สุปรีย์ ศรีสำราญ
supree.srisamran@scb.co.th

ดร.กมลมาลย์ แจ่งล้อม
kamonmarn.jaenglom@scb.co.th

บุญญนภพ ตันติปิฎก
punyapob.tantipidok@scb.co.th

โอฬาร เอื้อวิทยาคุกร
olan.aeovithayasupon@scb.co.th

Energy and Resources Cluster

ดร.ศิวาลัย ขันระฆวนะ
sivalai.khantachavana@scb.co.th

ณัฐนันท์ อภินันท์วัฒนกุล
nattanan.apinunwattanakul@scb.co.th

พริตตา แยมจินดา
puhita.yamchinda@scb.co.th

อภิณญา อักษรกิจ
apinya.aksornkij@scb.co.th

Business Advisory

พิมใจ อุตระกุล
pimjai.hoontrakul@scb.co.th

Knowledge Management & Networking

ภาณุมาศ เหลืองอร่าม
phanumard.lueangaram@scb.co.th

ไกรฤกษ์ วัลลภศิริ
krilerk.vallopsiri@scb.co.th

ปิยนุช พิ๋วเหลื่อง
piyanuch.phiolueang@scb.co.th

ภูมิศักดิ์ คำประเสริฐ
poomisak.kumprasert@scb.co.th

วนิษา นาทีสุวรรณ
wanitcha.nateesuwan@scb.co.th

วรรณวรรณ วรรณประพันธ์
worawan.wannaprapan@scb.co.th

โสฬสฎา อุปมัย
sorodda.upamai@scb.co.th